

Atë Zvezdan Vjekoslav Dr. LINIĆ, OFM
TË LUTEMI ME SHËN FRANÇESKUN

BIBLIOTEKA: **“BURIMI I JETËS”** – Libri nr. 8.

Titulli i origjinalit: **Moliti sa svetim Franjom**
(Biblioteka “*Brat Franjo*”, Zagreb, Kaptol 9, 1988).

Përktheu: M. Svjetlana Rezo, FDC,
në bashkëpunim me
Dritën Gjinaj,
Izotën Avdyli, etj.

Lektura: Fra Lovro Gavran

Korrektura: P. Marjan Lorenci

Ilustrimet: Štefica Đermek

Kopertina: Agata Çetta

*Botimin shqip e sponsorizoi vetë autori,
P. Zvezdan Linić, OFM,
për çka përzemërsisht po i falënderojmë.*

Shtypi: KGT – Prishtinë

Dr. Zvezdan Linić

**TË LUTEMI
ME
SHËN FRANÇESKUN**

Prishtinë, 2005

Shkurtesat:

LF	<i>“Lulet e vogla të shën Françeskut”</i>
1 Cel	Tomë Celano, <i>Jetëshkrimi i parë i shën Françeskut</i>
2 Cel	Tomë Celano, <i>Jetëshkrimi i dytë i shën Françeskut</i>
4 Cel	Tomë Celano, <i>Jetëshkrimi i shën Klarës</i>

Shkurtesat e Shkrimeve të Shën Françeskut:

2 LB	Letra e dytë të gjithë besimtarëve
LA	Lutja <i>“Absorbeat”</i>
LH	Lëvdata Hyjit (për vëlla Leonin)
LK	Lutja para kryqit
LM	Letra Ministrisë (= eprorit)
LV	Letra vëllezërve (kapitullit gjeneral)
Q	Qortimet
RrM	Rregulla e miratuar
RrPM	Rregulla e pamiratuar
T	<i>Testamenti</i>

PARATHËNIE

Lutja – çka do të thotë kjo fjalë e thjeshtë, por plot me kuptim! Në lutje kurrë nuk jam vetëm. Gjithmonë në lutje jemi unë dhe Zoti, ne dhe Zoti. Edhe me saktë Trinia e Shenjtë dhe unë – Ati, Biri dhe Shpirti Shenjtë edhe ne. Edhe atëherë kur Zoti duket i fshehur, në errësirën e shpirtit, ndjemë dhimbje për shkak të këtij largimi. Ai është gjithmonë këtu – dhe na mban si një qenie të vogël dhe e mban grupin tonë të lutjes, që të jemi të përqendruar në lutje, si apostujt me Marinë në pritje për ardhjen e Shpirtit Shenjtë.

*Lutja kërkon edhe përpjekjen tonë. “Këtë gjë thekson edhe Shkrimi shenjtë, kur në shumë vende thotë që Zotin e gjejnë ata që e kërkojnë” – shkruan Blaise Pascal (**Mendimet**, 242). Por lutja është përmbi gjithçka dhuratë. Pikërisht në lutje vjen Fjala e Jezusit: “Askush nuk mund të vijë tek unë, po që se Ati, që më dërgoi, nuk e tërbeq” (Gjn 6, 44). Tereza e Vogël në faqen e parë të librit të saj **“Historia e një shpirti”** lëndon këtë hir, që është tërbequr nga Ati. Këtë hir ajo e ndjeu në mbarë jetën e vet rregulltare.*

Lutja jonë gjithmonë ndodhet në “bashkësinë e shenjtë”. Për këtë arsye është e hapur për begatinë e madhë. Zoti shpirtat e mëdhenj – pikërisht shpirtat e vegjël, të cilët i quajmë të mëdhenj për shkak të këtij hiri të madh – i ka pajisur me dhuratën e posaçme të lutjes. Kanë ditur të lutën dhe kanë pranuar dhuratë që të na lënë edhe nëve “tepricat” nga lutjet e veta. Duke përvetësuar stilin e tyre, pa sforcim, por me duresë, edhe në ne zhvillohet shpirti i lutjes. Kjo është si frymëmarrja artificiale, që në ne të rringjallet frymëmarrja personale.

*Njeri i tillë i lutjes ka qenë shën Françesku i Asizit, Ati ynë shën Françesku. Ka qenë lutës i shkëlqyer – dhe prandaj edhe – mësuës i lutjes. Ai për të vërtetë nuk ka qenë vetëm lutës por, “ka qenë lutja e gjallë”, si shkruan Tomë Celano (II, 95). Vëllai Zvezdan dëshiron që të jetë nxënës i tij; jo për të imituar, por për ta ndjekur. Këto faqet e tija kanë qenë të shkruara me kohë, janë të botuara nga numri në numër në revistën shpirtërore **“Brat Franjo” (“Vëlla Françesku”)**, e cila në vëllezërit dhe motrat e shën Françeskut, posaçërisht në ata të cilët jetojnë në botë, dëshiron që të nxitë dëshirën për të studiuar, pikërisht për të studiuar: që me mend dhe me zemër,*

me dije dhe me përvojën personale të fillojmë ta jetojmë shpirtin e Françeskut. Kuptohet, shën Françesku nuk është caku, ai është vetëm udhëbërës. Caku është – nëse dëshirojmë të flasim nga shpirti i shën Françeskut – “Zotëria Jezus”. Pikërisht guxojmë të themi “Lartmadhëria e tij Jezus”, por në të njëjtën kohë Vëllai ynë i parëlinduri, vëllai i vogël i parë dhe i veçantë.

Guxojmë edhe të thëmi: As Jezusi nuk është qellimi i fundit. Ai dëshiron të jetë vetëm “Rruga” (krh. Gjn 14, 6). Gjithçka, gjithçka – gjithçka dhe të gjithë, dhe vetë Jezusi si njëri – gjithçka është “në nder të Lavdisë së Atit”, si shkruan shën Pali në një himn të shkëlqyeshëm (Ef 1, 3-14). E gjithë lutja jonë **zbret** prej Atit nëpër Birin në Shpirtin Shenjt, dhe po ashtu e gjithë ajo **ngritet** tek Ati nëpër Birin në Shpirtin Shenjt.

Pikërisht në kujendin tonë, nga i cili ju dergojmë çdo dy muaj revistën “**Vëlla Françesku**”, është lindur një varg i bukur: “Mbarë bota lutet në mua. ” Lutësi nuk është kurrë i vetëm. Me të, në të dhe nëpër të – por gjithmonë “nëpër Krishtin e me Krishtin dhe në Krishtin” – lutet çdo krijesë, luten të gjithë njerëzit. Për lutjet tona në mënyrë të posaçme vlen fjala e shën Augustinit: “Dilantur spatia caritatis – Le të zgjërohen hapësirat e dashurisë”. Të lutemi me të gjithë lutësit e botës! Të lutemi në vend të të gjithë atyre që nuk luten! Të lutemi për të gjithë – për ata që luten dhe për ata që nuk luten – që të jemi të denjë të qubemi bijt e Atit qiellor, i cili “bën të lindë dielli i tij mbi të këqij e mbi të mirë” e shiu i mirësisë së tij të bjerë mbi të drejtët e të padrejtët (krh. Mt 5, 45).

Lutja mund të jetë kërkesë. Por, lutja përmbi gjithçka është lavdërimi dhe falënderimi ndaj Zotit. Lutja mund të jetë e formuar me fjalë: “Me jep, o Zot i dashur!” Por, lutja dubet të shndërrohet në dhuratë: “Ty po të adhuroj, o Zot! Ty po të dhuroj krejt – vetveten! ”

Edhe vetëm një fjalë: Nëse nuk dini për t’u lutur siç dëshironi, vetë dëshira është fillimi i lutjes, është edhe – vetë lutja.

Vëlla Bonaventura

MENDIMET HYRËSE PËR LUTJE

1. Përcaktimi

Në mënyrë të ndryshme është provuar që të shprehet ç'është lutja. Gjatë shekujve njerëzit religjозë janë lutur. Që prej kur ekziston njeriu, ai është lutur. Marrëdhëniet e veta me Zotin njeriu i realizon në qëndrime lutjeje, në të gjitha mënyrat dhe format e saja. Pra, nuk është çudi, që edhe lutja ka definicione të veta të panumërta, që dalin nga përvoja e njeriut besimtar. Secili që ka dashur të shprehë këtë qëndrim dhe këtë aktivitet të vet, ka theksuar një pikëpamje të veçantë të këtij aktiviteti të dalluar njerëzor.

Lutja është **ngritja e shpirtit kah Zoti, shprehja e zemrës, shfaqja e shpirtit, ankim tek Zotit, falënderimi i Atit, bashkimi i njeriut me Zotin, bisedimi me Zotin...**

Të gjitha nga këto fraza, dhe shumë të tjera, të ruajtura në shprehjet e besimtarëve me përvojë të madhe, vetëm deri diku shpjegojnë fshehtësinë e lujes. Është e qartë që lutja është **veprimtari kulminante** e njeriut si qenie shpirtërore, e nevojshme për njeriun, sidomos për njeriun besimtar, për të jetuar në plotësi. Çka është frymëmarrja për trupin, lutja është për shpirtin (M. Gandhi).

2. Bisedim me Zotin

Lutja ka vështirësi të veta. Ka edhe kundërshtime njerëzore, apo keqkuptime, që atëherë sjellin vështirësi për të hyrë në lutje. Lutja nuk është humbje kohe, por, përjetim inteziv i kohës. Ajo na ndihmon që të shfrytëzojmë kohën me mirë si dhuratë të Zotit. Lutja nuk është monolog, bisedim me vetveten, pa dimensione të tjera. Lutja në qenien e vet është dialog, bashkëbisedim me një Person, me Zotin. Mu në këtë pikëpamje hasim në vështirësi: Nuk e dëgjoj Zotin, nuk e di a po më dëgjon Ai mua, kurrë nuk më përgjigjet, nuk e ndiej praninë e tij, nuk më duket që Ai ka inters për mua. – Të gjitha këto e vështirësojnë aktivitetin e lutjes.

E prapëseprapë, lutja është bisedim. Bisedim me Zotin, me Zotin e gjallë, bisedim me Zotin si person. Ose në krishterim:

bisedim me një person të veçantë të Shenjtës Trini. Sigurisht, “Zotin kurrë askush nuk e ka parë”, as nuk e ka dëgjuar, në mënyrë në të cilin ne sot dëgjojmë me veshët tanë zërat dhe zhurmën. Kjo përvojë është e paprekshme për ne. Zotin nuk mund ta shohim, nuk mund ta dëgjojmë, nuk mund ta prekim... Për këtë arsye është e rëndësishme që në kontekstin e bisedimit për lutje, të flasim me kujdes për përvojën e lutjes. Sepse çdo përvojë e lutjes mbetet përvojë “e lutjes” dmth. e veçantë. Ajo kurrë nuk mund të shprehet plotësisht, nëse me të vërtetë është fjala për përvojën e takimit me Zotin.

Lutja, pra, mbetet bisedim me Zotin. Zoti është Ai që flet, e nuk hesht. Ai që na drejton fjalën, që është Fjala e Atit, që pret përgjigjen e njeriut në Fjalën e vet të shprehur. Zoti, pra, tashmë ka folur. Për këtë arsye çdo lutës duhet të logarisë me Fjalën e Zotit, me Shkrimin shenjt dhe të pranojë Atë si bisedë personale.

Shpesh mund të themi që njeriu është ai që hesht. Zoti e kërkon njeriun që prej atij çasti kur në kopshtin e Edenit tha: “O njeri, ku je?” e deri te thirrja e shprehur në librin e fundit të Shkrimit shenjt: “Ja, para derës qëndroj dhe trokas: kush e dëgjon zërin tim...” (Zb 3, 20-21). Me fenë e Kishës e pranojmë të vërtetën se Fjala e Zotit është e gjallë, aktuale, e shkruar për ne sot. Edhe pse korniza e saj historike është larg nga koha jonë, prapëseprapë forca dhe qartësija e Fjalës së Zotit është e pranishme edhe në njeriun e sotëm. Duhet ta dëgjojmë dhe ta lexojmë Fjalën e Zotit në këtë dimension të aktualitetit, të fjalës së drejtuar personalisht mua sot. Zoti sot dëshiron që të me thotë diçka mua personalisht, të më porositë diçka, të më tërheqë vëmendjen në diçka, të më tregojë diçka. Zoti me flet sot më qart se kurrë përpara, për shkak të përvojes shekullore, dymijëvjeçare të Kishës, e cila dëgjon këtë Fjalë. Njeriut, në natyrën e tij të krijesës, Zoti i flet nëpër krijesën, por njeriut të krishterë – me anë të fshehtësisë së Fjalës së shkruar në Skrimin shenjt.

3. Të dish të dëgjosh

Për secilën bisedë është i nevojshëm dëgjimi i ndershëm dhe i sinqertë. Duket e pahijshme kur bashkëbiseduesi vëren, që tjetri nuk e dëgjon, se është i painteresuar, i habitur dhe nuk kujdeset për fjalët e

tija. Kjo gjë mund të na sjellë dhimbje, kur është fjala për një mik, kur është fjala për gjëra të rëndësishme, kur dikush në besim zbulon vetveten etj. Në çdo situatë të bisedimit është i nevojshëm dëgjimi i ndershëm. Sa më me kujdes njeriu dëgjon, aq më shumë kupton, më thellë e përjeton bashkëbiseduesin, më shumë do të marrë vesh.

Sa gjëra na kalojnë pa i dëgjuar mirë, nuk i dëgjojmë aspak, nuk dëshirojmë t'i dëgjojmë, i harrojmë, i dëgjojmë gabimisht... Të gjitha këto janë shkaqe të mosmarrëveshjeve të shumta. Prandaj nuk është çudi se njerëzit ndonjëherë kujtojnë se bisedimi është shkaku i mosmarrëveshjeve, e jo i afrimit, qe është me mirë të heshtësh sesa të flasësh. Mirëpo, të folurit në thelbin e vet prapëseprapë është dhuratë. Me anë të dëgjimit të vëmendshëm, pasurohem me dhuratë më të plotë të personit që e dëgjoj. Gjatë bisedimit personi zbulohet, kumton, dhuron dhe hapet në besë ndaj tjetrit. Duhet të flasësh dhe të dëgjosh me shumë përgjegjësi.

Edhe ne vetë jemi të ndjeshëm nëse dikush na dëgjon. Na vjen rënd kur shohim se s'është më askush që të na dëgjojë, kur njeriu nuk ka askend për të biseduar. Shpesh është ashtu edhe me Zotin. Ai flet, por sikur mos të kishte kujt t'i flasë. Njeriu sikur mos të dëgjonte, nuk ndien, nuk dëshiron të dëgjojë. Njerëzit dinë ta mbyllin veshin para bisedës se Zotit.

Pyetje e pasaçme është për njeriun lutës: A dëshiroj për të dëgjuar Fjalën e Zotit? Kjo pyetje është lidhur me gjithë atë që Bibla thotë për dimensionet e takimit me Zotin. Besimtarët e vërtetë kanë vënë re se është e pamundshme për të takuar, për ta parë Zotin ballëpërballë dhe për të mbetur në jetë. Njeriut i duhet të vdesë, nëse e shikon Zotin. Izraelitët kanë lutur Moisiun në malin e Sinait që të shkojë vetë dhe ta dëgjojë zërin e Zotit, sepse ata nuk mund ta durojnë atë. Elia vetëm nga mbrapa e ka vënë re kalimin e Zotit. Këtë përvojë mund ta zbulojmë në historinë e lutjeve të Kishës. Njeriu lutës ndien se nëpër lutje, nëpër dëgjimin e Fjalës së Zotit, duhet të ndërrohet, duhet të “vdesë” për vete. Çdo përvojë e takimit me Zotin, me fjalën e tij, kërkon nga njeriu një vdekje, një vetëmohim. Kjo është ajo nga e cila ne të gjithë kemi frikë në nënvetëdijen tonë, nga e cila ikim. Nuk dëshirojmë të mohojmë pandërprerë vetveten.

Por, Fjala e Zotit është si shpata dyteheshe. Ajo nuk është fjalë njerëzore, dyfytyrëshe, por Fjalë e Zotit. Ajo depërton deri te zemra, i zbulon fshehtësitë e zemrës njerëzore, kërkon ndryshime. Kjo nuk është gjithmonë e lehtë. Njeriu shpesh dëshiron të ikë nga ky proces, pikërisht nga lutja, vetëm që mos të dëgjojë këtë thirje të vazhdueshme për ndryshim, që përjeton nëpër lutje. Shën Pjetri këtë e ka shprehur në mënyrë klasike, me rastin e një takimi me Jezusin: “Largohu prej meje, o Zot, se jam njeri mëkatar!” (krh. Lk 5, 1-11). Kjo dmth: largohu prej meje se jam rast i vështirë, nuk mund të ndryshoj. Nëse qëndron me mua, e di se diçka duhet të bëj, por këtë nuk dëshiroj. Prandaj, me mirë, largohu prej meje... Kjo është ndonjëherë edhe shkaku i ikjes sonë nga lutja, dmth. ikje nga lutja e thellë dhe e sinqertë dhe nga leximi dhe dëgjimi Fjalës së Zotit.

Lutja e pasuruar me Fjalën, kërkon ndryshime, vdekjen, ecjen. Në këtë kurrë s’ka pushim, prehje. Kisha është shtegtare, njeriu besimtar është shtegtar, udhetar kah atdheu. Vetëm në amshim do të mund të ndalemi, të pushojmë. Ndoshta është në këtë fshehtësia e mosdijes sonë ose e jondjeshmerisë për të dëgjuar Fjalën e Zotit. Ndoshta kemi frikën që Zoti në ne të mos zbulojë fshehtësitë e zemrës sonë dhe të mos kërkojë atë çka ne në këtë moment nuk dëshirojmë që t’i japim Atij. **Dëgjimi i ndershëm i Fjalës se Zotit është pikënisja themelore për lutje.** Dëgjimi i guximshëm i Fjalës se Zotit do të na prijë deri te përvojat e thella të takimit të vërtetë me Zotin.

Për veç kësaj, vështirësia më e shpeshta jonë është paaftësia që të dëgjojmë diçka – për shkak të copëtimit, të mospërqendrimin të qenies sonë. Jemi të stërmbushur me fakte të shumta, me fjalë, zhurma, probleme, mendime, planifikime, ide dhe dëshira... kështu që është e vështirë në të gjitha këto ta dëgjojmë qart dhe qetë të folurit intensiv të Zotit. Për dëgjim të vërtetë është i nevojshëm përqendrimi. Që të dimë të lutemi mirë, është i nevojshëm ushtrimi i përqendrimin, hyrja në qetësi të shpirtit dhe të trupit. Nga kjo gjendje mund të dëgjohet mirë porosia, të folurit e Zotit, Fjala. Atëherë kjo fjalë e prek zemrën dhe vepron në njeriun si porosia personale, me përvojën që Zoti flet, e nuk hesht. Nga kjo përvojë është e lehtë për të shprehur lutjen, si përgjigje në atë çka Zoti na flet, në Fjalën e Tij.

4. Përqendrimi

Na flet shumë fjala e Jezusit: “Ktheu në vetvete” (apo: “i erdhën mendët”) në shmbulltyrën për djalin e humbur (Lk 15). Derisa ka jetuar jo i përqendruar, e ka ndarë veten dhe pasurinë e vet, nuk ka jetuar, ka qenë i vdekur. Por, në momentin kur është kthyer në vetvete, ndodh ndryshimi i brendshëm, që e ka bërë atë të gjallë përsëri. Shërohen marrëdhëniet e tija. Kur “është kthyer në vetvete”, zbulon të vërtetën për vetveten: “Sa rrogëtarë... e unë këtu po vdes...” Pastaj e zbulon të vërtetën për marrëdhëniet e veta me atin e vet. Kupton sa dhembje i ka shkaktuar atit: “O atë, kam mëkatuar kundër teje...” Në të njëjtën mënyrë zbulon të vërtetën për marrëdhëniet e veta me Zotin, me qiellin: “Kam mëkatuar kundër qiellit!” Me veprën e përqendrimit, me kthim në vetvete, ky njeri përjeton përvojën e jetës së re. Ati në këtë shmbulltyrë do të thotë qart: “Ky vëllai yt ka qenë i vdekur dhe u ringjall!”

Për lutje është e rëndësishme që të përqendrohesh në vetvete. Njeriu është qenie e shumanshme, me aftësi të shumta. Kjo është për të një cilësi dalluese dhe një vështirësi. Në të njëjtën kohë ai mund të jetë në një vend me trup, derisa me mendime shkon perrëth botës. Zemrën mund ta ketë në një vend tjetër, problemet mund ta largojnë nga ai vend ku gjendet. Ritmi i jetës së stoshme nuk është i përshtatshëm për përqendrim. Kurrë për njeriun nuk ka qenë fort lehtë për t'u përqendruar, por sot është veçanërisht vështirë.

Njeriu është si foshnje, si një fëmijë i vogël. Derisa në duart e nënës është i sigurt për jetën e vet, jeton i qetë, i përqendruar, jeton në plotësi, në tërësi. Kjo shihet edhe nga frymëmarrja e thellë dhe e qetë. Por, ritmi i jetës, problemet dhe shqetësimet, streset e jetës dhe deshpërimet, bëjnë që njeriu të humbasë besimin në jetë. Ai mbyllet në mehanizmat e vetëmbrojtjes, të cilët “nuk i lënë për të marrë frymë”. Frymëmarrja është treguesi tipik i paqes ose i shqetësimeve tona, i lirimimit ose i shtrëngimit. Ndiejmë sesi në situa jashtëzakonisht të shqetësuar, marrim frymë shpejt dhe të shqetësuar.

Kthimi në vetvete mund të realizohet me frymëmarrje të qetësuar dhe përqendruar. Në ritmin e frymëmarrjes fshihet ritmi i jetës. Zakonisht nuk mendojmë në frymëmarrje, por me dëshirën që

të qetësohemi dhe të përqendrohemi, mirë është që të marrim frymën me vëmendje. Sa më e thellë është frymëmarrja, ajo është aq më e qetë. Veçanërisht është i rëndësishëm përjetimi i frymënxerrjes së thellë, të plotë. Kjo është si një zbrazje, pastrim i brendësisë, i zemrës dhe i shpirtit. Atëherë në këtë brendësi, të zbrazur nga sipërfaqësia dhe shqetësimet, mund të hyjë ndjenja e re, përvoja e jetës së re.

Për përvojën e përqendrimit, mësuesit e lutjes propozojnë një kohë të shkurtër ushtrimi të frymëmarrjes, dmth. në taktin prej katër pjesësh: frymëmarrja, frymënxjerrja, pushimi i shkurtër dhe prapë frymënxjerrja... Kur kalon një kohë kështu në frymëmarrje të vetëdijshme, ndoshta edhe me përsëritje në vetvete këto fjalë të taktit: Frymëmarrja, frymënxjerrja, pushimi i shkurtër, frymënxjerrja..., atëherë mund të përjetohet qetësimi i shpirtit, i cili është i gatshëm për lutje, për takim. Fillimi mund të jëtë në këtë: që në të njëjtin ritëm, në bisedë të zemrës, të futen fjalët e lutjes, e klithmës, e dëshirës, p. sh.: “Jezus... eja, eja, po të pres...” Kjo mund të përsëritet në ritmin e frymëmarrjes. Ose ndoshta vetëm fjala: “Jezus... Jezus...”; dhe përsëri: “eja, eja...”

Këtu jemi në derë të lutjes. Së pari duhet të kuptojmë nevojën e përqendrimit e të qetësimit. Kjo është më e vështirë. Nuk duhet të humbni guximin për shkak të vështirësive fillestare. Duhet të përsërisim dhe të presim me durim. Në këtë shkallë ecje në lutje është me shumë çlirim sesa koncentrim, me shumë qetësim sesa aksion. Kjo është e rëndësishme për shkak të nervozizmit të kohës, për shkak të sëmundjes së njeriut të sotshëm, i cili “nuk ka kohë”, për shkak të mundësive të shumta, të cilat njeriun e mbajnë gjithmonë jashtë vetes. Tërheqjet e vazhdueshme të programeve të televizionit, nevoja që gjithmonë të dëgjohet diçka, p. sh. muzikë ose bisedë, zhurma e automobilave e zhurma të tjera, të gjitha këto e mbushin njeriun, kështu që njeriu e ka të vështirë që të qetësohet dhe të vijë në vete. Për këtë punë na nevojitet koha dhe dëshira. Njeriu nuk di çka të bëjë, kur duhet të pret diçka. Bëhet nervoz dhe i padurueshëm, sepse nuk di të merret me vetvete, nuk di të hyjë në vetvete.

Duhet të marrë guxim që të ndalet, të ulet, të qetësohet, të mos punojë asgjë. Aktivizmi është bërë sëmundja e njeriut të sotshëm. Është e komercializuar koha, orët dhe sekondat e ditës. Njeriu me

vështirësi vendoset në momentet e paqes, kur nuk duhet të punojë asgjë, në momentet e qetësisë dhe të pushimit. E prapëseprapë kjo është rruga deri te përqendrimi, deri te lutja e sinqert. Për ilustrim, mirë është të vërejmë se njeriut të sotëm zakonisht një “minutë e heshtjes” nuk zgjat as dhjetë sekonda. Thjesht, njeriu nuk mund të qëndrojë gjatë në atë heshtje. Po ashtu nervozizmi i njeriut shfaqet kur duhet të presë diçka, të rrijë në radhë etj. Sa energji të brendshme është shpenzuar për shkak të paaftësisë që të pranojmë qetësisht realitetin e faktit të kësaj kohë, kur duhet të presim! Të gjitha këto na flasin për vështirësitë e besimtarit të sotshëm që të përqendrohet në lutje. E prapëseprapë kjo është aq e rëndësishme, e domosdoshme për përvojën e vërtetë të lutjes.

5. Llojet e lutjes

Gjatë historisë kishte përpjekje të ndryshme në teorinë e lutjes, që lutja të ndahet në shprehje dhe lloje të ndryshme. Do të ndalemi në ndarje të katërfishtë, të cilën shpesh e takojmë në librat e lutjes. Sipas kësaj ndarjeje dallojmë: lutjen e **pendimit**, lutjen e **kërkimit** (e ndermjetësimi), lutjen e **falënderimit** dhe lutjen e **adhurimit**. Ndoshta kjo ndarje ka dalë nga analiza e lutjes më eminente në Kishë, dmth. nga eukaristia, në të cilën janë të përmbledhur të katër llojet e lutjes. Në fillim, si edhe në disa moment tjera të kremtimit të meshës, takohemi me shprehjen e pendimit. Pas Shërbesës së Fjalës kemi mjaft kohë për kërkesa dhe lutje të besimtarëve. Vendi qendror i takon lutjes së falënderimit, e cila intonohet me klithmën solemne: *“Të falënderojmë Zotin, Hyjën tonë!”* E pastaj vijnë momentet e shugurimit dhe të kungimit, që na nxisin në lutje adhurimi, me zë ose pa zë.

a) **Lutja e pendimit** ka gjithmonë vendin e vet në shprehjen e lutjes së krishtere. Njeriu para Zotit është mëkatar, i dobët. Vetëm Zoti është i shenjtë. Kemi nevojë për mëshirën e tij. Zoti gjithpushtësinë e vet e shpreh më së shumti me falje dhe me mëshirë. Lutja më eminente pendestare në Kishë është sherbesa e pendesës, apo sakramenti i pajtimit (rrëfimi). Por, ekzistojnë edhe lutje të tjera

të pendesës, klithmat, ditët – kur Kisha lutet për falje dhe mëshirë. Zakonisht ajo është e pranishme në fillimin e kremtimeve liturgjike, veçanërisht në fillim të Meshës së shenjtë. Në lutjet personale ose të përbashkëta ajo e ka vendin në fillim, ndonjëherë edhe në vende të tjera të lutjes.

b) Lutja e kërkesës është më e shpeshta në lutjen tonë. Për këtë arsye edhe thirret kjo veprimtari shpirtërore “lutja”. Mbështetet në fjalën e Jezusit: “Lypni e do t’ju jepet! Kërkoni e do të gjeni! Trokëllitni dhe do t’ju çelet” (Lk 11, 9-10). Në eukaristi (në Meshë) dhe në kremtime të tjera kjo lutje ka vendin e vet më shpesh pas leximeve të Fjalës së Zotit. Atje është i parashikuar vendi për lutje kërkimi. Dmth. lutjet ku kërkohet hire të nevojshme dhe ndihmën e Zotit. Para Zotit jemi gjithmonë si lutës. Në të vërtetë, nuk është mirë që gjithnjë vetëm të kërkohet dhe të lypim, por në dimensionin tokësor kjo shprehje e lutjes do të jëtë karakteristike për njeriun.

c) Lutja e falënderimit është lutje e njeriut besimtar. Duke falënderuar, njeriu arrin në përvojën e lutjes. Fjala e Zotit na nxit në falënderim pandërprerë (1 Sel 5, 18). Në qiell do të falënderojmë për gjithmonë. Kjo lutje falënderimi duhet të jëtë e pranishme në çdo lutje. Është e përbërë nga brohoritje të shkurtëra dhe ka përmbajtje konkrete, me të cilën shprehim atë për çka falënderojmë. Sipas frymëzimeve të Fjalës së Zotit, shkaku më i thellë për falënderime është Jezusi, dhuratë e Atit dhe vepër e shëlbimit.

Në Beselidhjen e Vjetër lutësit kanë falënderuar për *“mirabilia Dei”*, për vepra të mrekullueshme të Zotit. Njeriu që falënderon, i ka sytë e hapur për gjithçka që na jep Zoti. Gjithmonë në ne dhe rreth nesh kemi më shumë shkaqe për të falënderuar sesa për kërkim, sepse jemi të zgjedhurit e Zotit. Lutja më e thellë e shën Françeskut është lutja e falënderimit, “Kënga e krijesave” dhe të tjera “Lavdërime të Zotit”, etj. Jezusi falënderon edhe para se të ndodhë ndonjë mrekulli (krh. Gjn 11, 41-42). Lutja e falënderimit shërbehet rregullisht me fjalë që kënaqin zemrën, si p. sh.: “Po të lavdërojmë, po të falënderojmë, falënderoni Zotin, Shpirti im e madhëron Zotin, hosana, shenjt, të bekojmë” etj... Lutja më e bukur e falënderimit

është lutja e Meshës së shenjtë “Lavdi Hyjit në lartësi qiellore”, si edhe fillimi i lutjes eukaristike, dmth. “Prefacioni”.

d) Lutje e adhurimit e qetëson shpirtin para Fshehtësisë. Kjo është lutja në qetësi, shpesh në heshtje. Lutësi gjendet para Zotit të pranishëm, kur ndonjëherë ndalet goja, por flet zemra. Nëse lutja kalon në fjalë, atëherë shprehja më e shpeshtë është: “Po të adhurojmë...” Kjo lutje nxit në qëndrim të veçantë të trupit. Më shpesh kjo lutje është vazhdim i lutjes së falënderimit. Fshehtësia eukaristike na nxit në mënyrë të veçantë në këtë lutje. Kjo lutje zhvillohet në adhurimet eukaristike. Në qiell do të adhurojmë Zotin pandërprerë. Lutjet, formulat dhe këngët klasike mund të na ndihmojnë në mënyrë të veçantë të kuptojmë, apo të hymë në këtë qëndrim lutjeje. E tillë është kënga: *“T’ adh’roj, Zot, n’ at’ hoste shenjte”*, apo përshëndetja e shën Françeskut në kishat me Shenjtërueshmin Sakrament: *“Po të adhurojmë, o Krisht...”*

6. Format konkrete të lutjes

Brenda ndarjes së më sipërme mund të vazhdojmë të bisedojmë për shprehje të shumëllojshme të lutjes, për lutje të ndryshme. Do të nënvizojmë disa, që më shpesh takojmë në lutjet personale ose në lutjen e përbashkët.

a) Lutja për shërim të brendshëm

Njeriu është qenie e lënduar. Mbajmë në vete plagët e trashëguara nga familja, nga të paret, nga populli, por plaga me thellë, ajo që i përket të gjithëve është plaga nga mëkati burimor, i trashëguar. Natyra jonë njerëzore nuk është më e pastër, sikurse ishte në fillim. Mandej, ne jetojmë në një botë, në të cilën plagosim, fyejmë njëri tjetrin. Në ne mbetet shenja. Jeta shpesh është mbushur me dëshëprime, me pritje të pambushura, me padrejtesi dhe egërsi. Të gjitha këto i mbajmë në thellësitë e qenies sonë.

Shpesh në ne është i pranishëm mospranimi që nga barku i nënës ose mungesa e dashurisë që nga ditët e para të jetës. Të gjitha

këto i kemi regjistruar në vetvete dhe ato e bejnë qenien tonë të sëmurë, të gjymtuar. Për këtë arsye shpeshherë gjatë jetës sonë jemi të pakënaqur; ndihemi të dobët të paaftë që të largohemi nga disa vese tona; bëjmë të keqen, e nuk dëshirojmë...

Kjo lutje për shërim të brendshëm i drejtohet Jezusit. Themelohet në besim që Jezusi shëron edhe sot, si dikur kur ka ecur nëpër Palestinë. Edhe sot ai është i gjallë, edhe sot është i mirë dhe sot dëshiron shëlbimin e njeriut. Lutja më e kualifikuar e Kishës për shërim është sakramenti i Vajimit. Kjo është lutja për shërimin e trupit e të shpirtit. Në kuptimin e këtij sakramenti mund të vazhdohet lutja në gjendjen konkrete të secilit lutës në jetën e tij. Kjo lutje tregon rezultate të mrekullueshme dhe mund të çlirojë njeriun nga trashëgimitë e vështira dhe të lashta, si edhe nga mundimet e fshehta.

b) Lutja e përбетimit

Ajo është parashikuar në përgatitje për sakramentet e hyrjes (iniciacionit) për të rritur, si edhe në punë me të krishterët e rritur, të cilët nuk kanë praktikuar plotësisht krishterimin e vet, ose nuk e kanë përjetuar. Kjo lutje llogaritet me faktin se njeriu është i dobët, nën ndikimin e fuqive të shumta të këqija (djalli, bota dhe trupi). Në të gjitha këto kemi nevojë për ndihmë dhe mbrojtje. Nëse kemi dyshime në fe, kemi probleme për të pranuar në plotësi ligjin moral, të themeluar në Ungjill – kemi nevojë për ndihmë. Lutja e përбетimit dëshiron që të na mbrojë nga urrejtja rreth nesh, dëshiron të na ruajë zemrën të pastër për dashuri. Në jetë shumë njerëz përjetojnë përvojë negative, refuzime, ndoshta edhe mallkime të pavetëdijshme ose me vetëdije nga ana e më të afërmit. Me këtë lutje dëshirojmë që të mbrohemi nga të gjitha ndikimet negative rreth vetes dhe në vetvete. Ajo është e domosdoshme kur takohemi me disa praktika të okultizmit dhe të magjisë në jetën e individëve.

c) Lutja e shpërblimit

Ne jemi borxhli ndaj njerëzve rreth nesh për shumë gjëra. Kurrë nuk do të kemi mundësi të shprehim mirënjohjen, apo t'u kthejmë disa njerëzve atë që na kanë dhënë në dashuri. Kemi fyer shumë

njerëz me sjelljet tona të gabuara. Këto s'mund të përmirësojmë. Ndiejmë vështirësi që na rëndojnë në këtë pikëpamje. Ndoshta dikënd e kemi dëshpëruar dhe e kemi plagosur rënd. Është e vështirë që të përmirësojmë këto. Është gati e pamudshme për njeriun. Disa njerëz i kemi shkandulluar. Këtë nuk mund të kthejmë në vendin e parë. Këto dhe mundime të ngjashme shpesh brejnë zemrën dhe ndërgjegjen. Ka mëkate dhe dobësi, pranë të cilave gati gjithmonë ndiejmë barrën, mundimin, shqetësimin. Sikur të na përcjellë mundimi dhe faji i mëkatit, edhe pse këtë gjë e kemi rrëfyer shumë herë. Në të gjitha këto kemi nevojë për ndihmën e të tjerëve, dhe lutjen e sinqertë të shpërblimit.

Jezusi është Shpërblyes, Qengji që merr mëkatet e botës, mëkatet e mia. Ai dëshiron të më shpërblejë në thellësitë e qenies sime dhe të ma sjellë paqen. Me ndihmën e Kishës, të vëllezërve dhe motrave është e mundshme të përjetojmë gëzimin e shpërblimit dhe të lirisë.

Me emra të formave të lutjes mund të vazhdojmë. Nuk mund t'i numërojmë të gjitha. Kjo është vetëm përpjekje e vogël që në këtë fushë të lutjes të gjendemi më mirë. Janë të njohura edhe lutjet e bekimit, lutjet pendestare (kremtime pendestare) etj.

7. Lutet tërë njeriu

Lutja nuk është vetëm veprimtari mendore e njeriut. Ajo zbatohet me pjesëmarjen e tërë qenies njerëzore. Vetëm atëherë lutja është e përkryer. Lutet shpirti dhe trupi. Njeriu lutet në qetësinë dhe në harenë e trupit. Shpesh mund të lutet me gjestet e trupit. Liturgia njih qëndrime të ndryshme të njeriut besimtar. Në përvujtëri dhe në pendim njeriu më së shumti rri në gjunj; në dëgjim dhe përqendrim më mirë është që të rrijë ndenjuri; në lavdërim dhe në bekim është më mirë që të rrijë në këmbë. Perveç kësaj, duart janë të përshtatshme për përjetime më të thella të shprehjeve të lutjes. Njeriu lutet me duart e bashkuara ose të lartësuara, lutet me këmbëngulje, falënderon dhe gëzohet... Jezusi është lutur: ka brohoritur prej gëzimit, ka lartësuar sytë kah qielli, ka zgjatur duart në kryq, është përkulur deri

në tokë etj. Të gjitha këto janë qëndrime të thella dhe situatat e lutjes së Jezusit.

Liturgia parashikon disa qëndrime të trupit dhe disa gjeste. Këto ndihmojnë në lutje dhe bëjnë që lutja të jëtë më e gjallë, më e plotë. Zakonisht në këtë gjë jemi të përmbajtur dhe na vjen turp. Por, qëndrimi lutës i trupit – i përqendruar, i vetëdijshëm, spontan dhe i lirshëm – edhe e lartëson shpirtin kah Zotit dhe në të njëjtën kohë si dëshmi ndihmon edhe të tjerët që të hynë në lutje. Na tërheq shembulli i mirë kur shohim se dikush me vëmendje bën kryq në trupin e vet, kur e bekon fëmijën, kur me përqendrim dhe me përkushtim gjunjëzohet para të Shenjtërueshmit Sakrament, kur hyn thellë në paqe dhe në adhurim në kishë, kur në liturgji bën gjeste të përshtatshme dhe të përjetuara, kur në ritëm të hareshëm e lavdëron Zotin. Psalmisti i thëret njerëzit që të brohorasin, të këndojnë dhe të duartrokasin etj.

Për këtë arsye është shumë me rëndësi të kemi kujdes për qëndrimin e trupit në lutje. Këtë duhet ta bëjmë në mënyrë spontane dhe të lirë, në dashuri ndaj të afërmit dhe në sinqeritetin e zemres sonë. Kjo është lutja e tërë njeriut. Qëndrimi i jashtëm i trupit, nëse ai dëshiron të jëtë lutja, duhet që të shfaqë ndjenjat e brendshme të zemrës. Liturgia njih shumë mënyra të shprehjes trupore: Shtirirja për dhë para elterit, gjunjëzimi, rrahja në gjoks, lartësimi i syve kah qielli, lartësimi i duarve, bashkimi i duarve, shtirirja e duarve, vendosja e duarve mbi besimtarë, mbi dhurata, apo sende, shenja e kryqit me dorë, hapja e duarve, etj. Të gjitha këto shprehje të trupit, së bashku me disponimin përkatës të zemrës dhe me fjalët, bëhet lutje harmonike dhe e plotë e Kishës, lutje e njeriut besimtar.

Edhe në lutjen e fshehtë dhe spontane personale qëndrimi i trupit dhe gjestet e duarve ndihmojnë përqendrimin dhe përjetimin më të thellë të takimit me Zotin. Mirë është që ta përdorim trupin tonë në lutjet tona. Atëherë me lehtë përjetojmë përqendrimin, vetëdijen. Kjo ndihmon përjetimin më të thellë dhe zgjimin e ndjenjave.

Përveç kësaj, në përjetimet tona fetare e dimë që feja nuk është vetëm një gjë mendore dhe ideologjike e njeriut, por edhe jeta e tërë qenies së njeriut. Ajo çka mendja pranon dhe mëson nga të vërtetat e

fesë, bëhet pjesë përbërëse e njeriut kur zbret në thellësi, kur e prek zemrën, kur bëhet pjesë e tërë qenies. Feja ndihet dhe përjetohet. Emocionet, përvoja dhe çdo gjë e tillë, në këtë pikëpamje janë krejtësisht në vendin e vet. Zemra hapet gjatë lutjes; gjatë përjetimit të takimit lutja përfshin tërë qenien. Në lutje, e cila bëhet takimi i vërtetë, mund të ndiejmë sesi “zemra digjet” (krh. Lk 24, 32). Në lutje e cila ndryshon njeriun, kur ndodhet kthimi, njeriu mund të jëtë i “prekur” në ndjenja (krh. Vap 2, 37). Pali i pyet Galatasit për përvojën e tyre, pyet: a janë të kota përjetimet e tyre të shumta (krh. Gal 3, 4).

Njeriu është qenie unike, e tërësishme, por e përbërë. Është e mrekullueshme kur njeriu i tillë e lëvdon Zotin. Atëherë ndihet bashkimi i personit njerëzor, të zhytur në lavdërim të Krijuesit. Atë lavdëron shpirti dhe trupi, mendja, vullneti dhe zemra, brendësia dhe sipërfaqja, gjymtyrët e trupit dhe thellësia e shpirtit.

8. Pengesat e lutjes

a) Hutimi dhe kaplimi me gjëra të shumta pengojnë njeriun që të hyjë në thellësitë e qenies së vet, ku e zbulon Zotin. Fjala e vjetër latine thotë: *“Deus est intimior intimo meo!”* – Zoti është më thellë në mua sesa unë në vetveten! Çdo punë sipërfaqësore dhe çdo kujdes për problemet të jashtme, na pengon të hyjmë në përvojën e lutjes së sinqertë. Për këtë arsye është e nevojshme të përgatitemi për lutje. Kjo bëhet me përgatitje të shkurtër dhe me ushtrim në përqendrim dhe qetësim të trupit dhe të shpirtit.

b) Falja është e domosdoshme për lutjen e vërtetë

Ky kusht është shprehur në lutjen “Ati ynë” dhe në vende të tjera të Besëlidhjes së Re. Nuk është e mundur të bëhesh nxënës i Krishtit pa falje. Kush nuk u fal të tjerëve, dmth. se e ka zemrën të robëruar me hidhërim, dëshpërim, ndoshta edhe me urrejtje dhe hakmarrje. Të gjitha këto na mbushin me shqetësim, dhe është e pamundur për t’u kthyer kah Zoti. Zoti është dashuri. Për të biseduar me Të mund vetëm njeriu me zemrën në të cilën nuk ka hidhërim dhe urrejtje. Përçarjet në bashkësi dhe në familje pengojnë lutjen personale dhe të përbashkët. Përpara lutjes duhet që të pajtohemi me

vllain tonë. Urrejtja dhe hidhërimi janë shenja të qëndrimit tonë rebelues ndaj Zotit. Në fund të fundit kundërshtojmë Zotin në atë që nuk pranojmë dhe çka refuzojmë në të tjerët, apo në vetvete.

c) Mosbesimin ndaj Zotit

Shpesh jemi të pakënaqur në jetën tonë. Mbajmë në vete pakënaqësi dhe mospajtim me diçka, për çka me vetëdije ose pa vetëdije i kundërshtojmë Zotit, sepse Ai na ka krijuar ashtu. Shpeshherë lutja për shërimin e brendshëm ia hap derën secilës lutje tjetër dhe takimit me Zotin në gëzim. Na duket se “për gjithçka ka faj Zoti”. Pra, duhet më së pari të pajtohemi me Zotin – dmth. t’i besojmë, ta përtërijmë besimin në mirësinë e Zotit: që Ai na do vetëm të mirën, që Ai i di të gjitha fshehtësitë e jetës sonë. Ai e di përse jetojmë dhe përse jemi në botë. Ne për Të jemi të mirë, e Ai është Krijuesi ynë.

d) Njetet jo të mira në lutje

Është e vërtetë që Jezusi ka thënë: “Lypni e do t’ju jepet” – por, si Babai i mirë, ai nuk do t’ua japë fëmijëve të vet dhurata të këqija. Prandaj, megjithëse premtoi që Ati do të na japë gjithçka kërkojmë në Emer të Jezusit, ai i kontrollon njetet tona dhe na jep atë që është më e mirë. Sigurisht, më së miri është që në këtë pikëpamje ta dëgjojmë këshillën e Jezusit: “Kërkoni, pra, më së pari Mbretërinë dhe drejtësinë e tij, e të gjitha këto do t’ju jepën si shtesë” (Mt 6, 33; Lk 12, 31). Të kërkosh Mbretërinë, dmth. të hapësh zemrën për të gjithë ato që Zoti në ne dëshiron të bëjë, dmth. të jesh gati për t’u kthyer, për të ndryshuar jetën, për të pastruar zemrën. Të kërkosh Mbretërinë, dmth. të pranosh çdo gjë që na bën të përshtatshëm për Mbretërinë. Në këtë mbretëri nuk mund të hyjmë me shumë pasuri të kësaj bote, me brengosje të shumta të njerëzve të kësaj bote, jo me zemrën e ndarë, jo me njetet farizeike. Të kërkosh Mbretërinë, parashikon kontrollim dhe pastrim të tërë jetës. “Të gjitha të tjerat do të na jepën si shtesë”, dmth. që guxojmë të kërkojmë edhe gjëra “të tjera”, por në radhën e vlerave, ashtu si i ka radhitur Jezusi në lutjen e vet themelore, në Ati ynë. Të gjitha njetet tona “të tjera” duhet të jenë në harmoni me Mbretërinë e Zotit. Atëherë sigurisht “do të na jepet” dhe do të kemi!

e) Mungesa e duresës dhe ngutësia

Sot njerëzit gjithçka bëjnë shpejt-e-shpejt. Gjithçka duan të jetë “express”. Ashtu presim se edhe tek lutja do të pranojmë të gjitha me shpejtësi dhe ashtu si shprehim fjalët. Jezusi shpesh na nxit në lutje të qëndrueshme. Kjo lutje ndryshon zemrat tona dhe na bën të gatshëm për dhuratat e Zotit. Është e çmueshme lutja e qëndrueshme: na e hap zemrën për ardhjen e Zotit. Aty zbulojmë sesi duhet që lutja të na ndryshojë ne vetë, që ashtu të mund të kërkojmë të gjitha ato që me lutje dëshirojmë që ta ndryshojmë. Shembulltyrat për lutjet dhe lutësit e qëndrueshëm në Beselishjen e Re na flasin shumë. Gjithçka mund të fitojmë me këtë lloj lutjesh. Nuk duhet të tërhiqemi pas provës se parë të “pasukseshme”.

f) Adhurimi i idhujve, bestytia, magjia...

Shpesh duhet të kontrollojmë idenë tonë për Zotin: si e kuptojmë ne Zotin. Njeriu në shqetësimet dhe mundimet e jetës së vet është i gatshëm që t’ia tregojë besimin atij prej të cilit e pret shpëtimin dhe ndihmën, dhe atje ku e pret. Shpesh edhe njerëzit e kohës sonë kërkojnë ndihmën tek personat e tjerë, të cilët ua ofrojnë ndihmën, duke u mbështetur në fuqitë mbinatyrore. Këtu njeriu është shpesh nën ndikimin e magjisë, shortarëve, besimëve të kota (bestytinisë) etj. Për të krishterët është e qartë që “s’ka tjetër shpëtim, përveç në Emrin e Jezu Krishtit”. Për t’u besuar metodave tjera, sistemeve, iniciacioneve, që janë frymëzuar me traditat e huaja fetare ose me elemente të theksuara magjike, për të krishterët është mëkat dhe shumë e dëmshme për jetën dhe përvojën e qetë fetare. Shpesh njeriu mban në vete shqetësime që i shkaktojnë përvojat e tilla. Kjo pengon edhe përqendrimin, edhe lutjen dhe njeriu është gati i bllokuar që mos t’i afrohet Jezusit. Pasi lutja është bisedim me Zotin, të vetmin Shëlbues, Zotin e vërtetë, nga jeta e krishterë duhet të largohet çdo gjë që nuk është me të vërtetë e krishterë dhe çka nuk është e qartë nga pikëpamja e besimit.

9. Lutja në Shpirtin Shenjt

Jezusi është lutur në Shpirtin Shenjt, ka brohoritur, ka lëvdur Atin. Shën Pali na porositi: “Keshtu pra, edhe Shpirti Shenjt na

ndihmon në paaftësinë tonë, sepse ne nuk dimë se çka të kërkojmë me lutje si duhet, por vetë Shpirti Shenjt lutet për ne me ofshama të patregueshme” (Rom 8, 26). Të gjitha lutjet e Kishës (p. sh. lutja eukaristike) janë të frymëzuara, dmth. të shprehura në Shpirt. Do të thotë se ato nuk janë frytet e formulimeve të menduara mirë, por shprehje e frymëzimit, të cilin Kisha, si bashkësi apo personat e veçantë, i falënderojnë Shpirtit Shenjt. Si fëmijë të Zotit ne brohorasim në Shpirt: “Abba, Atë!” Pa Shpirtin Shenjt nuk mund të thërrasim “në shpirt të bijësisë” Zotin: Ati ynë. Kjo është, dhuratë e Shpirtit Shenjt. Askush nuk mund të thotë: “Jezusi është Zot”, përveç në Shpirtin Shenjt. Të gjitha këto vërejtje na bëjnë me dije se edhe lutja jonë e përditshme është përshkuar me praninë e Shpirtit Shenjt. Çdo moment i përqendrimit, frymëzimit të sinqertë, vetëdhurimit dhe adhurimit të thellë është dhuratë e Shpirtit Shenjt.

Për këtë arsye është mirë që gjithmonë të kontrollojmë momentet e lutjes. Ato nuk duhet të jenë vetëm mekanike, lutje formale. Sigurisht, të gjitha formulat e lutjes, posaçërisht ato që kanë hyrë në librat klasikë të uratave, e në mënyrë të veçantë ato që i gjejmë në Fjalën e Zotit, janë të shkruara në Shpirt, janë shprehur në Shpirt dhe neve na janë lënë si trashëgimi e traditës së vjetër të krishterë. Por, nëse zemra jonë sot nuk i shpreh këto lutje, nëse ne në Shpirt nuk bashkohemi me kuptimin e thellë të këtyre formulave të lutjes, kjo lutje për ne nuk është me në “Shpirt”, por, në “trup” dmth. formalistike.

Vështirësi veçanërisht mund të kemi gjatë lutjes e cila përsëritet. Por, edhe këtu është shumë e rëndësishme që të kontrollojmë disponimin e brendshëm të zemrës dhe hapjen ndaj Shpirtit. Gjatë lutjes që përsëritet (p. sh. Litanitë, rruzarja, disa përsëritje të Atiynës, etj.) nuk është më rëndësishme (por, ajo nuk është as e mundshme) që njeriu çdo fjalë ta përsëritë gjithmonë duke “menduar” në atë çka flet. Ajo ka rëndësinë e vet, por nuk mund të realizohet plotësisht – dhe kjo nuk është më e rëndësishmja punë. Në lutje të tilla me e rëndësishme është të “qëndrojmë para Zotit”, të jemi të hapur ndaj Shpirtit, të jemi të pranishëm para Atit. Atëherë kjo mund të jetë si lutja e fëmijës së vogël, kur e thërret babain duke bëlbëzuar dhe duke i përsëritur fjalët, lutje e kërkit të durueshëm dhe të lavdërimit të

gëzueshëm. Këtu është fjala për qëndrimin tonë të brendshëm. Njeriu është i thirrur thjesht që të lejojë që Shpirti të lutet në të, të brohorasë dhe ta lëvdojë Zotin. Lutjet e tilla me përsëritje e mbushin shpirtin dhe japin sigurinë që janë të dëgjuara, apo e ndryshojnë zemrën dhe shpirtin në atë që shprehet në lutje.

Diçka që i përngjan kësaj, ndodh në klithjet e lutjes, ku shpesh nuk është as e rëndësishme të kuptojmë krejt domethënien e fjalëve. Është e rëndësishme vetëm të qëndrojmë para Zotit, që ta lëvdojmë Zotin. Ashtu në Kishë është e njohur nga kohet e lashta lutja e lavdërimit “*alleluja*”, ose lutja e adhurimit dhe e pranimit të njeveve të Kishës gjatë lutjes liturgjike me fjalë “*amen*”. Këto ose fjalë të tjera (*bosana, maranatha*) s’ka nevojë që t’i kemi gjithmonë etimologjikisht krejt të qarta, e prapëseprapë janë lutje, brohoritje, shprehje vetëdhurimi, bisedim i vërtetë me Zotin, lutja në Shpirtin Shenjt. Besojmë se përvoja e këtyre brohoritjeve dhe qëndrimi fëmijëror në to, në rrënjën e vet janë të ngjashme me ato që Veprat e apostujve dhe tekstet tjera në Besëlidhjen e Re i thërrasin “lutje në gjuhët e huaja”, dmth. “lutje në Shpirtin Shenjt”, lutje e shpirtit të krishterë, të gëzuar e të ngazëlluar, të mbushur me Shpirtin Shenjt.

Çdo lutje, nëse dëshiron të jëtë e sinqertë, duhet të bëhet dhe të jetë lutja në Shpirtin Shenjt. Kjo vlen për lutjen e përbashkët dhe personale, për lutje liturgjike dhe private, për lutje formale dhe spontane. Në të gjitha rastet është e nevojshme që të jemi të hapur ndikimit të Shpirtit Shenjt. Atëherë flasim edhe për “dhurata të lutjes”, për dhuratat që janë prej së lartit, me të cilat Zoti i pajis ata që e duan. Kjo është lutja në të cilën Zoti reagon, lutja të cilën Ati ynë e dëgjon dhe e pranon, sepse më nuk lutemi vetëm, por Shpirti Shenjt lutet me ne. Atëherë lutja bëhet gëzim, bisedim i këndshëm me Zotin, ajo na çlodh dhe na lartëson. Këtë dhuratë po ashtu mund dhe duhet ta fitojmë me lutje. Këtu na ndihmon Kisha, bashkësia, të tjerët.

Edhe vetë mund të ndiejmë në vetvete ose në të tjerët, derisa lutemi vetë ose me të tjerët, a është kjo lutje në Shpirtin Shenjt, ose është diçka mekanike. Jezusi nuk do “shumë fjalë” të kota, sepse ashtu bëjnë paganët, por jo nxënësit e tij. Është e nevojshme të rritemi në përvojën e lutjes dhe që të mos qetësohemi derisa nuk përjetojmë thellësinë e lutjes. Kjo nuk do të thotë që ne në lutje

gjithmonë duhet ta përjetojmë në mënyrë emocionale afërsinë dhe praninë e Zotit (sepse mësuesit e lutjes njohin edhe të ashtuquajtuarat periudhat e “shkretëtirës”, e thatësisë, etj.) Kjo thjesht do të thotë: që me anë të fesë të drejtohem i kah Zoti dhe t’ia ofrojmë Shpirtit qenien tonë, trupin e shpirtin, që Ai të lutet në ne.

Besojmë që lutja spontane është një shënjë për të kontrolluar përvojën e lutjes. Nëse ajo nuk bëhet vetëm lodhje truri dhe kombinim i shprehjeve të kota, lutja spontane mund në freskinë dhe në papritshmërinë e vet ta sjellë ndjenjën e afërsisë së Shpirtit Shenjt dhe të bëhet me të vërtetë shpirtërore, lutje në Shpirtin Shenjt. Atëherë këtë lutje e thërrasim edhe “karizmatike”, lutja në të cilën ndihet që më nuk flet urtia njerëzore, por Shpirti Shenjt që befason.

10. Si është lutur shën Françesku?

a) Jetëshkrimi i shkurtër

Shën Françesku ka lindur me 1182 në Asiz (Itali). Kjo është koha që njeh shumë trazira dhe luftëra. Është biri i një tregtari të madh. Edhe shën Françesku është futur në shqetësimet e kohës së vet: kryengritja e qytetit kundër feudalizmit; pastaj lufta civile në mes pasanikëve dhe të vobektëve; atëherë ndermjet qyteteve: Perugjës dhe Asizit. Këtu shën Françesku ka qenë zënë rob luftime. Është i sëmure dhe ka kohë për të menduar. Është para pyetjes për kuptimin e jetës dhe në këtë kërkim të brendshëm kthehet në shtëpi.

Më 1205 shën Françesku dëshiron që të hyjë në shërbim ushtarak të shenjtit atë papë kundër mbretit. Në rrugë kupton: ekziston një Zotërues tjetër, që pret shërbimin tënd!

Pas një viti në kishën e shkatërruar të shën Damjanit dëgjon thirrjen: “Shko, rindërto Kishën time; e sheh sesi po rrëzohet!” Françesku bën këtë gjë dhe e ripërtëriu këtë kishë, pastaj atë të shën Pjetrit, pastaj Porciunkullën. Ati i tij i bie mohit dhe ia heq trashëgiminë. Françesku është i lumtur dhe i lirë në varfërinë e vet.

Me 1209 Françesku e zbulon Ungjillin. Zbulon edhe kuptimin e jetës së vet. Gjen vëllezërit, me të cilët jeton sipas rregullave që i ka përpiluar nga fjalët e Ungjillit. Shenjti Atë Papë aprovoi bashkësinë

Dëshira për të shpallur Jezusin e shtynte të kalojë krejt Italinë. Udhëtimi i parë drejt Sirisë mbaron me anijetherije dhe me dalje në bregdetin e Dalmacisë. Udhëtimi i dytë drejt Marokut mbaron për shkaqe të sëmundjes në Spanjë. Vetëm në vitin 1219 arrin deri në Lindje, ku mundohet ta bindë ushtrinë që ta ndalë kryqëzatën. Takohet edhe me sulltanin. Pastaj viziton Tokën e shenjtë. Në kthim ndalet në tokën shqiptare (Shën Gjini, Lezhë).

Është i përshkuar me paqe dhe ofron paqen. E vendos paqen në Asiz, Bollonjë, Sienë, Arezzo... Veprën e fundit për paqe e bën me një strofë të *Këngës së vëllait Diell*. Këtë këngë e përpilon në vitin 1224, kur mbarë trupi i tij është në sëmundje dhe në vuajtje.

Vdes me 3 tetor 1226, i shënuar me plagët e shenja.

b) “Zoti im dhe gjithçka imja!”

Mund të nënvizojmë shumë gjëra nga jeta e shën Françeskut, që tërheqin njeriun, që e mbajnë dhe e nxisin për ta ndjekur. Besojmë që fshehtësia e jetës së tij është në besimin e thellë në Zotin, në përvojën e Zotit të Gjallë, të Madh, të Shenjtë, që është Një i vetëm dhe në Trini. Është e dukshme që Françesku e ka takuar, që Françesku ka përvojën e Zotit. Kjo përvojë është e thellë në jetën e tij. Ajo ndihet në çdo moment të jetës së tij dhe është më e thellë edhe se përvoja e vuajtjes, fajit dhe dëshpërimit. Shën Françesku nuk flet për Zotin si për një objekt, ose nga një largësi. Ai është i përfshirë nga Zoti, ai është i habitur, i tërhequr në afërsi dhe thellësisht i bashkuar me të.

Shpesh me lutjet e tija ndihet ajo paaftësia njerëzore, që me fjalë të shprehë krejt atë pasuri të përvojës që del nga takimi me Zotin. Për këtë arsye ai mund, si fëmijë, vetëm të belbëzojë, duke rreshtuar fjalët njëri pas tjetrit, me dëshirë që të shprehë deri diku atë plotësi që e ka përjetuar. Prandaj lutja e tij shpesh është rreshtimi i emrave, apozicioneve, klithmave, etj.

Shpirti i shën Françeskut, i mbushur me lutje, zbulohet më shumë në *Lavdërimet e Zotit*, ku përemri “Ti” është shprehja më e shpeshtë e shpirtit të tij, të mbushur me Zotin. Shën Françesku kurrë nuk flet për Zotin, që të mos zbulojë menjëherë veprimtarinë e tij shëlbuese. Brendësia e shpirtit të tij shfaqet në mënyrë të veçantë në

lutjen e përsëritjes. Këto janë lutjet ku ai zbulon Zotin “për ne”, dmth. Zotin i cili në Jezusin na ka dashur deri në fund.

Gjithçka në shën Françeskun është përshkuar me dashuri ndaj Zotit. Kjo është në mënyrë të veçantë e shfaqur në fjalët, të cilat shën Françesku shpesh gjatë ditës dhe natës përsëriti gati si “shprehi” dhe lutet: “Zoti im e gjithçka imel!”

c) Në Françeskun lutësi bëhet lutje

Lutja është shprehje e zemrës. Njeriu besimtar duhet të shprehë atë çka beson: këtë ai bën me lutje, dhe për këtë arsye lutja bëhet aktivitet i dalluar njerëzor. Për shën Françeskun në këtë pikëpamje ekziston edhe një arsye teologjike për lutje: njeriu është krijuar për të nderuar dhe për të lavdëruar Zotin. Të gjitha këto shën Françesku i ka mësuar nga Jezusi. Ecja pas Krishtit e çon Françeskun në shpella dhe fusha, në male dhe në vetmi.

Toma Celano (2, 95) përshkruan shën Françeskun: “Nuk dukej vetëm që ai lutet me mbarë qenien e vet, por që ai vetë u shndërrua në lutje... Aty (në lutje) ai do të përgjigjej para Gjykatësit, aty do të lutej Atit, aty do të bisedonte me Mikun, aty do të gëzohej me të Fejuarin.” Këtu është e qartë sesi lutja i humb të gjitha ato cilësi të mërzitshme dhe të vështira, të zakonshme dhe banale. Në shën Françeskun lutja bëhet qëndrimi thellësisht njerëzor në praninë e Zotit; madje, bëhet gati “lojë”, në të cilën kënaqet shpirti i tij, i dorëzuar Zotit.

d) Shën Françesku lutet me trup dhe me ndjenja

“Roli i trupit” në lutje përsëri zbulohet në provat e meditimit dhe në lutje personale. Te shën Françesku gjithçka është në lutje: zemra, shpirti, trupi, dhe të gjitha ndjenjat dhe shqisat. Sa shpesh na duket i çuditshëm shtrëngimi i njeriut në lutje – karshi shën Françesku, për të cilin thuhet se ka qenë drejtuar kah Zoti me të gjitha gjymtyrët e trupit të vet.

Burimet kryesore të përvojës së lutjes janë shikimi dhe dëgjimi: soditja e natyrës në dritë dhe në ngjyra, në format e ndryshimet e saja natyrore, të gjitha këto e prekin shën Françeskun dhe e nxisin në lutje

dhe në lavdërim. Ai e lëvdon Krijuesin për to, e të gjitha krijesat i quan vëllezër e motra. Në të njëjtën mënyrë shën Françesku pret të dëgjoje përgjigjen e Zotit. Krijesa ka zërin e vet, që e ka zbuluar shën Françesku dhe në të e njeh zërin e Krjuesit. Këtë zë e dëgjon në vetmi në male apo në ishull. Shën Françesku dëgjon dhe kupton shungullimin e erës dhe gurgullimin e shiut, bubullimet, lëvizjet e pemëve dhe zhurmën e shkëmbit dhe të gurit. Shën Françesku dëgjon edhe ofshamën e frymëmarrjes se vet. Në ditët e sotme të teknikës qenia njerëzore është mbushur me tinguj krejtësisht të ndryshëm, zhurmës dhe të shtrembëruar. Në kohën e shën Françeskut dhe në përvojën e tij të dëgjimit, ai ka mundur në zërin e krijesave të ndiejë Atë që në të gjitha ato zbulohet dhe i cili të gjitha ato i ka krijuar.

e) Lutja e thjeshtësisë

Kur lutja e shën Françeskut u bë më e thellë, atëherë u bë më e thjeshtë. Qëllimi i tij është që të bashkohet me atë që është Një i Vetëm dhe Një në Trini. Shën Françesku si lutës në lutje nuk ka më nevojë as për fjalë: ai bëhet adhuruës, kurse në soditjen e Zotit, të thjeshtë dhe të madhërishtëm, u mbyll goja e tij. Edhe nëse shpreh ndonjë fjalë, ato janë të shkurtëra, si p. sh. *"Zoti im dhe gjithçkaja ime!"*, ose edhe më shkurt, vetëm fjalën *"Jezus"*. Këto fjalë ai përsërit me intenzitetin më të thellë. Kjo është ajo që edhe sot i ofrohet njeriut, i cili me të vërtetë dëshiron të hyjë në thellësitë e veta: të dëgjojë brendësinë, të heshtë dhe atëherë ndoshta të shprehë me një fjalë atë çka ndodhë në thellësi. Këto momente janë gati mistike, hapet dera përvojve të thella të lutjes.

f) Lutja me të tjerët

Françesku dëshiron që vëllezërit të lutën së bashku. Shën Françesku në fakt e çmon lutjen personale dhe meditimin në qetësi, që shkon deri në zhytje në fshehtësi, por po ashtu ai e di që jeta e bashkësisë varet nga lutja e përbashkët.

Kështu lutja bëhet edhe burim i përvojës së bashkësisë. Ndoshta edhe terapi e grupit. Lavdërimi i përbashkët i Zotit, në të cilin bashkësia njihet më thellë si bashkësia e fesë, dhe në të njëjtën

mënyrë lutja e përditshme bëhet dëshmi, që ne i përkasim bashkësisë së madhe – Kishës. Kështu shën Françesku sheh lutjen e përbashkët, veçanërisht lutjen zyrtare, liturgjinë e orëve. Ai në këtë edhe detyron vëllezërit vet. Bashkësia vëllazërore duhet të jëtë bashkësi që lutet se bashku, e jo vetëm bashkësi që se bashku punon dhe banon. Vetëm në përvojën e përbashkët të lutjes, bashkësisë i hapet dera për përvoja të tjera autentike. Lutja është hapësirë, ku bashkësia mjekon plagët e veta, kthen besimin ndaj njëri-tjetrit, i drejton të gjithë kah Zoti. Lutja është veprimtaria kryesore e bashkësisë.

11. Lutja me shën Françeskun

Nëpër këto meditime dëshirojmë të nisemi sado pak drtejt përvojave të shën Françeskut. Që të mund të bëjmë këtë, është e nevojshme:

a) Të lexojmë shkrimët e shën Françeskut dhe biografitë e bashkëpunëtorëve të tij, bashkëkohësve të tij dhe shkrimtarëve të tjerë, që me shpirt dhe me zemër kanë shkruar për shën Françeskun. Në këta libra mund të gjejmë shumë të dhëna të çmueshme për Françeskun që lutet, apo shumë tekste të lutjes së shën Françeskut. Atëherë kjo bëhet frymëzim për lutje personale edhe sot. Shën Françesku sigurisht nuk dëshiron që të imitojmë atë, por në freskinë dhe me zemrën e vet të zjartë mund të jëtë për ne gjithmonë nxitje dhe udhërrëfyes.

b) T'i pranojmë parakushtet themelore të lutjes meditative të njeriut si qenie të plotë. Në këtë pikëpamje mirë është që të respektojmë disa sugjerime konkrete. Për lutje të tillë mirë është të dimë në një vend të caktuar të gjuhëzohemi, të përqendrohemi, të rrimë ose të ecim ngadalë në qetësi. Sido qoftë, të gjitha këto duhet të jenë në shërbim të paqes dhe të përqendrimit. Pastaj është e rëndësishme të dimë të shikojmë dhe të dëgjojmë. Dëgjimi i ritmit të frymëmarrjes se vet, mund në një mënyrë të mrekullueshme të ndihmojë që njeriu të hyjë në thellësinë e qenies se vet, dhe kështu hapet dera për takim. Ambienti i rregulluar dhe i qetë mund të na

ndihmojë në këtë pikëpamje: kisha, dhoma, qiriu i ndezur, lulja, figura, kryqi etj.

c) Të lëmë që e tërë qenia të lutet në atë mënyrë, që i është dhënë secilit njeri. Shembulli i shën Françeskut na flet mjaft për këtë. Për këtë arsye është mirë, në pjesën e meditimt kur vjen në rend lutja, që lutësi të lejojë që të lutet edhe goja, e jo vetëm brendësia. Mirë është t'i shprehim fjalët, madje t'i themi edhe me zë të ulët, ose të madh. Kjo ndihmon përjetimin më të thellë. Pastaj mirë është që të lejojmë trupit, veçanërisht duarve, që të na ndihmojnë gjatë lutjes. E dimë sa njeriu mund të flasë me gieste (mimikë), me duar (krahaso të folurit e memëcëve). Gati gjithçka mund të shprehim në këtë mënyrë. Ndërkaq, lutësit kjo i ndihmon që më lehtë të lartësohet drejt Zotit. Kënga dhe muzika janë pjesë përbërëse e lutjes, veçanërisht e lavdërimit të Zotit.

d) Duhet të jetoj i hapur ndaj Fjalës së Zotit, i gatshëm që ajo të më drejtojë. Shën Françesku e ka zbuluar Ungjillin, dhe ai atij iu bë ushqim. Ai është edhe burim i lutjes së tij dhe gëzimi i tij. Po ashtu është e nevojshme jeta e shëndoshë sakramentale, e ushqyer me Bukën e jetës, e pastruar në sakramentin e pajtimit.

Dhe në fund duhet të lutemi me qëndresë dhe rregullisht, të lutemi çdo ditë. Por Zoti, i cili është burimi e çdo lutjeje, do t'ia zbulojë njeriut lutës gjithmonë rrugën origjinale, të papërsëritshme, të cilës do të arrijë deri në përvojën e thellë të takimit me atë që ka thënë: “Unë jam me ju gjithmonë – deri në të sosur të botës!” (Mt 28, 20).

Pjesa e parë

**ZOTI IM
DHE GJITHÇKA IMJA!**

O ATË!

Para ipeshkvit të Asizit dhe para asizianëve të bashkuar, shën Françsku realizoi zhveshjen nga trashëgimia e atit. I ra mohit sigurisë dhe pasurisë, që ia ofronte babai i tij tokësor, që të mund ta këtë përvojën sa më të thellë dhe sa më të vërtetë të Atit të vet qiellor. “Atit tokësor ia ktheu të hollat, me të cilat njeriu i Zotit donte ta ndërtonte Kishën e lartpërmendur, spse këtë gjë ia këshilloi ipashkvi i qytetit, njeri me të vërtetë i përsipirtshëm. Ai ia këshilloi këtë gjë, sepse nuk ishte e lejshme që të përdoren në Kishë ato të holla që nuk janë fituar në mënyrë të drejtë. E shumë prej njerëzve që ishin mbledhur, kanë dëgjuar që ka thënë: «Që sot lirisht mund të them: Ati ynë që je në qiell, e nuk do të them më: ati im Pjetër Bernadone, e atij nuk ia kthej vetëm të hollat, por edhe krejt veshmbathjen. Atëherë i zveshur do të shkoj te Zoti»” (2 Cel 12).

Kjo ka qenë përvojë unike e shën Françskut me të Atin, por ka lënë në të vulën e pashlyshme. Në varfëri ka zbuluar dashurinë e madhe që ka Ati i tij qiellor për të. Ka ndjerë varësinë e bekuar jetësore nga Ati. Krejtësisht i ka kushtuar vetveten butësisë dhe dashurisë se Atit, të cilin e ka zbuluar në çdo hap. Nga këtu buron edhe përshkrimi piktoresk i predikimit të tij zogjve, pastaj parafraza e tij e “Atynës” etj.

Provo që me anë të lutjes meditative ta zbulosh rrugën deri te përvoja e tillë.

O Atë, ja ku jam.

Jam në qetësi para teje! Unë zbuloj vetveten në fshehtësinë e dashurisë sate!

*I ndiej **duart** e mia, që pushojnë në qetësi në kraharorin tim, dhe në to e shoh dhuratën e dashurisë sate.*

Ti më ke dhënë duart. Ato janë shenjë e kujdesit tënd për mua.

Ti i ke krijuar që në kraharorin e nënës sime.

Në secilën lëvizje të duarve të mia e njoh dashurinë tënde!

Gjithçka bëj me duart e mia, secila lëvizje me gjishta, secila hapje e derës, secila larje e fytyrës dhe çdo shtrirje e dorës, më tregon për gjithçka mund të bëj me duart e mia, dhe për mirësinë tënde, me të cilën të gjitha këto i ke endur në duart e mia.

Secila lëvizje e duarve të mia është lutje.

Lartësimi i duarve të mia është lutje!

O Atë, le të lëvdojnë dhe të madhërojnë duart të mia!

*I ndiej **sytë** e mi; zbuloj botën rreth meje!*

Mirëpo, çdo pamje që hyn nëpër dritare të syve të mi, futet thellë, thellë në qenien time!

Në sytë e shoh dhuratën tënde!

Ti ke dashur që t'i kem sytë, ti ke dashur që unë të shoh, ke dashur që të shikoj!

Ti ke dashur që secili shikim imi të jetë lutja!

Ti dëshiron që të lëvdoj në këtë dhuratë soditjeje, në këtë aftësi për të parë!

Të lëvdoj, o Atë, në çdo bukuri,

në gjithçka që hyn në derën e shpirtit tim,

në gjithçka nëpër sytë e mi hyn në brendësinë time!

Dhe gjithçka që shoh me sytë e mi, o Atë, gjithçka është dhuratë! Gjithçka deri ku depërtojnë sytë e mi, është dhurata jote.

Të gjitha ti i ke krijur pikërisht që unë të mund t'i shoh, që të mund të gëzohem në dhuratat e tua!

Dhuratë je, o Atë, në diell dhe në hënë,

dhuratë je në zogj në fluturim dhe në re!

Dhuratë je, o Atë, në secilën kohë tënde!

*E ndiej edhe **frymëmarrjen** time. Dhe nëpër frymëmarrje ndiej mbarë trupin tim. Edhe në këtë, o Atë, e njoh dhuratën e mrekullueshme të mirësisë sate.*

O Atë, po të falenderoj për dhuratën e jetës! Unë marr frymë, sepse Ti kështu ke dashur! Ti e di dhe e njeh atë moment vendimtar, kur kam filluar për të marrë frymë! Ti këtë e di!

*Ti, që tani e di edhe atë moment tjetër, të pashprehshëm, kur për herë të fundit do ta lëshoj frymën, që të shkrihem në Shpirtin e amshueshëm të jetës sate! Të gjitha këto ti i di!
Ti me ke dhënë aftësinë për të marrë frymë. Ti e njeh, o Atë, numrin e frymëmarjeve të mia deri në këtë moment! Secila frymëmarje është dhuratë e re!
Ti në një moment më ke mësuar për të marrë frymë. Ti më jep pandërprerë mundësi për frymëmarrje dhe për jetë!
Prej teje, o Atë, është edhe ajri që po e marr në frymëmarrje. Gjithçka është e jotja, nga Ti po vjen, sepse ti më do, sepse kujdesesh për mua!*

*O Atë, unë të falënderoj me çdo frymëmarrje!
Dëshiroj që frymëmarrja ime të bëhet lutja e falënderimit!
Dëshiroj që ritmi i jetës sime të bëhet litani e dashurisë për Ty!
Dëshiroj, o Atë, që të ndiesh që gjithçka që merr frymë, Të madhëron dhe të lëvdon!*

*O Atë,
më në fund edhe fakti që unë jetoj, është dhuratë e jotja!
Dëshiroj që sot ta pranoj edhe **jetën** time, të pajtohem me të!
Dëshiroj sot të them faleminderit për jetën time!
Faleminderit sepse jam, dhe për atë që jam,
dhe sepse jam pikërisht ashtu si më ke dashur Ti, o Atë!
Dëshiroj që të them faleminderit për secilën ditë të jetës sime,*

*sepse ajo është dhuratë prej Teje!
Faleminderit për se cilin moment të jetës me vetedije!
Faleminderit për lodhje dhe pushime;
faleminderit për gjumë dhe për gjendje zgjuarsie!*

*Gjithçka është e jotja, o Atë, gjithçka vjen prej teje! Ti më ke pajisur me jetë! Jeta është dhuratë, dhuratë e jotja për mua!
O Atë, burimi i çdo jete, besoj se çdo gjë vjen nga ti, besoj që krejtësisht mund të mbështetem në dashurinë dhe mirësinë tënde, besoj që për këtë mund të më flasim të gjitha krijesat*

*në tokë, besoj që për këtë flet çdo atom i qenies sime, çdo
dëshirë dhe mendim, çdo mall i zembrës sime!*

*O Atë, gjithçka është prej teje dhe për ty! Ty të adhuroj!
Në qetësi dhe në dëgjimin e qenies sime dhe të ritmit të jetës,*

*dëshiroj që t'i lëshohem gëzimit,
sepse më ke dhurar mua,
sepse më pranon si dhuratën time personale Ty!*

ATI YNË – LUTJA E ZOTËRISË

Në trashëgiminë e shkurar të shën Françeskut takojmë parafrazën e lutjes *Ati ynë*. Ajo është sigurisht një pjesë e frymëzimit të tij. Me këtë lutje shën Françeskun e lidh fillimi dhe jeta e kthimit. Që nga përvoja e tij e parë, kur ai i zhveshur, para asizianëve, ka lutur me përjetim dhe me emocione Atynën, Françesku është rritur në këtë siguri të gëzueshme: **Zoti është Ati im**. Në lirinë e plotë femijërore, i lirë nga çdo detyrim apo robëri, ka mundur të përjetojë kujdesin dhe dashurinë e Atit.

Nga këtu buron hapja e Françeskut ndaj lutjes së parafrazuar të Atynës. Pasurinë e kësaj lutjeje e ndante në pjesë të frymëzuara, të cilat i kanë ndihmuar atij, e pastaj edhe trashëgimtarëve të tij, që këtë uratë ta thonë më thellë dhe më realisht.

Ky shembull i shën Françeskut na nxit që edhe secili prej nesh të krijojë parafraza të tilla. Kjo është mënyra që ta përjetojmë më thellë fshehtësinë e pashprehshme që kjo lutje e Jezusit përmban në vete.

O Atë!

Unë e di që vetëm Jezu Krishti e ka thënë këtë fjalë me gjithë sinqeritet dhe në kuptimin e saj më të thellë. Sepse ti je Babai i tij dhe Ai është Biri yt.

Megjithatë, pasi Biri yt më ka autorizuar dhe më ka nxitur, edhe unë marr guxim të bëlbëzoj dhe të them: O Atë, Ati im, Atë i mirë, Abba, Babë!

Ti je Ati im, ti më ke dashur dhe më ke thirrur në jetë. Ti më mban në jetë dhe më ushqen. Ti je vetë dashuria, o Atë. Abba!

Dëshiroj që në shpirtin tim kjo fjalë të jehojë pikërisht ashtu sikurse Jezusi e shqiptonte në gjuhën e vet amtare: Abba! O Atë!

(Vazhdo që më parë në brendësinë tënde ta ndiesh jehonën e Fjalës “Abba”. Kalo kështu një kohë duke u shkrirë në një lutje të përbashkët të shpirtit e të trupit. Pas pak kohe mund edhe të pëshpëritësh, apo të thuash me zë të ulët të njëjtën fjalë dhe klithjen e lutjes: “Abba”.)

Ati ynë!

Unë të njoh, o Atë, në vetveten, në brendësinë time dhe në jetën time.

Unë të ndiej në gjithçka që ti më jep, në natyrën, dhe në botën që më rrethon. Sidomos të ndiej në njerëz që i takoj. Në ata shoh pasqyrimin e dashurisë sate.

Të falënderoj për ta. Të gjithë ata dhe të gjithë ne jemi femijët e tu. Në Ty jemi lidhur në mënyrë më të thellë. Kjo është lidhja më e thellë familjare, lidhja më rrënjësore me njerëzit, të cilët janë të gjithë në Ty vëllezërit dhe motrat e mia. Për këtë arsye gëzohem që mund të them: “Ati im!”, por gjithashtu dhe: “Ati ynë!”

Dëshiroj, o Atë, që në Ty dhe nëpërmjet Teje të kuptoj si njerëzit rreth meje janë të denjë për dashuri. Dëshiroj të mësoj nga Ti që në ta të gjej atë çka në ta është e pashprehshme, më e çmueshme, për çka ti ashtu e ke dashur botën, sa që për ta e ke dhënë Birin tënd.

Ati ynë, më mëso që t’i dua njerëzit, që t’i pranoj si vëllezër dhe motra të mia. Ti më mëso, o Atë, që të ndaj dashurinë tënde me njerëzit, dhe nëpër ta të kuptoj sa me do Ti.

Ati ynë, që je në qiell!

O Atë, kah ti mund t’i drejtoj sytë e mi, të lartësoj qenien time, zemrën time.

O Atë, Ti gjendesh në çdo vend. Ku je Ti, aty është qielli, aty është lumturia, aty është bukuria.

O Atë, ti e krijon qiellin në zemrën e njeriut, kur e mbush me ëmbëlsinë e dashurisë sate, ti dëshiron që fshehtësinë

qiellore t'ia zbulosh njeriut që është i unshëm për dashuri dhe lumturi.

Po, o Atë, Ti je në qiell, Ti je përmbi ne, më i madh se mendimet dhe dëshirat tona, më i madh se fantazia dhe imagjinatat tona. Ti je i amshuar. Ti nuk ndryshon – por gjithmonë mbetesh besnik.

Toka nuk mund të përfshijë ty, të gjitha hapësirat nuk mund të jenë masë e madhërisë sate. E mëgjithatë aq je i afërt. Je i pranishëm në mënyrë të pashprehshme, gjithkund dhe në çdo vend.

U shenjtëroftë Emri yt!

Spse Ti i vetmi je i shenjtë. Dëshiroj që Të jap çdo falënderim, çdo lavdi dhe çdo bekim. Ti je i denjë për çdo nderim e falënderim.

Qoftë i shenjtë Emri yt në gojën tonë dhe në zemrat tona!

Qoftë bekuar Emri yt edhe për ata që nuk të njohin, që të mohojnë, që të shajnë dhe të mallkojnë.

Qoftë bekuar Emri yt!

Në emrin tënd edhe ne gjejmë shenjtërinë tonë. Emrin yt edhe ne na shenjtëron.

(Mund ta vazhdosh këtë uratë duke përsëritur në vete sipas kujtimit dhe sipas ndjenjës së zemrës dhe të shpirtit klithma lavdërimi “Qoftë bekuar Zoti”, apo diçka të ngjashme).

O Atë, ardhhtë mbretëria jote!

Ajo mbretëri, për të cilën ti, o Zot Jezus, kë thënë që është ndër ne; mbretëri, e cila rrënjën e vet e fut në zemrat tona, në fshehtësinë më të thellë të personit njerëzor. Le të vijë, o Atë, mbretëria jote, të cilën Ti ashtu në mënyrë diskrete, por të sigurt, dëshiron ta realizosh në ne dhe në botë. Bëj, o Zot, që të jem i përshtatshëm për mbretërinë tënde.

Dëshiroj që t'i shërbej mbretërisë sate në këtë botë. Per këtë të jap vetveten në dispozicionin tënd. Ti më bëj që të jem dëshmitar i Lajmit të gëzueshëm.

Koha u plotësua. U afroa mbreteria e Hyjit. E di që më nuk ka humbje kohe. Ndiej që është i çmueshëm çdo mement. Ti më mëso, o Zot, që të shfrytëzoj kohën vetëm për atë çka është më e nevojshme, dhe për atë çka është më e rëndësishme.

Vazhdo kështu lutjen tënde: “Ati ynë”. Në çdo fjalë të re mund të gjesh frymëzime të reja. “Ati ynë” është urata e cila deshiron që të përfshijë të gjitha qëllimet dhe nevojat e tua konkrete në përditshmëri. Në këtë mënyrë lëshohu Zotit që në ty të gjejë hyrje në çdo ditë tënde të re, në çdo situatë të jetes sate. Mundohu me lutje të shpeshtë e të ngadalshme të “Atynës” të përjetosh të vërtetën më të thellë të qeniës sate: Hyji është, Ati yt!

VETËM NË ZOTIN ËSHTË PAQJA

Shën Françesku lutej shpesh dhe gjatë duke thënë dhe përsëritur të njëjtat fjalë, fjali dhe brohoritje. Ajo i mjaftonte që shpirtin e vet ta ushqente dhe t'ia hapte pranisë së patregueshme të Zotit. Në atë mënyrë ka kaluar orët e ditët në lutje. Lutja e tillë ndihmon që disa të vërteta gjithnjë e më thellë të depërtojnë në shpirt dhe në zemr. Shpeshherë i ka ndodhur që një fjalë e vetme, edhe më të vogla, t'i zgjojë aq mendime, në mënyrë që kështu janë krijuar lutje të panumërta. Diçka prej kësaj ai ka mesuar prej Ungjillit. Krishti i përdor përsëritje të tilla kur dëshiron që ndonjë urdhër themelor të ngulet thellë në njeriun dhe që ata që e dëgjojnë, ta kuptojnë sa më mirë. Kështu kërkon prej të vetëve që “të duan Zotin, Hyjin e vet, me gjithë zemrën e vet, me gjithë shpirtin e vet dhe me gjithë mendjen e vet” (*shiko Mt 22, 37; këtë shën Françesku do të zgjërojë në RrNb 23*).

Të futemi në lutje nën ndikimin dhe frymëzimin e përvojës së shën Françeskut, e pastaj edhe të nxitur drejtpërsëdrejti nga lutja e psalmistit.

Shën Françesku:

“Asgjë tjetër mos të dëshirojmë, asgjë tjetër mos të duam, asgjë mos të na pëlqejë dhe mos të na gëzojë, përveç Krijuesit, Shpërblyesit, Shëlbuesit tonë, një të vetmit Hyjit të vërtetë... Asgjë nuk guxon të na pengojë, asgjë të na ndajë, asgjë të na shpërndajë ...” (*RrNb 23*).

Psalmi 62, 6-7:

“Vetëm në Hyjin pusho, o shpirti im,
vetëm në Të qëndron shpresa ime.
Vërtet, vetëm Ai është Hyji im e shpëtimi im,
kështjella ime, më kurrë nuk do të trandem!”

*Po, o Zot, vetëm në Ty është paqja ime,
vetëm Ti je siguria dhe shpresa ime,
vetëm tek Ti ndihem mirë.*

*Vetëm ti, o Zot, mund të më pranosh
dhe të më duash gjithmonë;
vetëm ti, o Zot, gjithmonë mund të më kuptosh
dhe të më presësh;
vetëm ti, o Zot, pandërprerë dëshiron të më mbash
dhe të kujdesesh për mua.*

*Vetëm ti, o Zot, je dashuria e pakufi
dhe falja e pashprehshme.*

*Vetëm në ty mund të shpresoj,
vetëm në Ty mund të mbështetem,
vetëm Ty nuk duhet të Të kem frikë,
vetëm tek Ti mund të vij gjithmonë.*

*Vetëm Ty guxoj të dorëzohem plotësisht,
vetëm në Ty, o Zot, jam i gatshëm
t'i dua të gjithë njerëzit.*

*Vetëm Ti, o Zot, vetëm Ti je shpresa ime,
kështjella ime, jeta ime!*

Dhe asgjë nuk mund ta mbushë shpirtin tim, përveç Teje.

*Asgjë nuk mund të më bëjë të lumtur,
t'ia japë kuptimin jetës sime,
ta kthjellë shpirtin tim;
asgjë nuk mund ta fshijë lotin në sy,
ta ngushëllojë zemrën, përveç Teje, o Zot!*

Dhe nuk dëshiroj të kem asgjë tjetër, përveç Teje, o Zot!

*Dua që zemra ime mos të lidhet me asgje tjetër,
përveç me Ty, o Zot!*

*Asgjë nuk mund të krahasohet me ty,
o mirësi e patregueshme, e përkryer,
Shëlbuesi dhe Ati im!*

*Vetëm Ti, o Zot, ke dhenë jetën për mua;
vetëm Ti për mua je kryqezuar;*

*vetëm Ti ke vdekur në kryq për mua;
vetëm Ti aq shumë ke bërë për mua.
Vetëm Ti ke qenë në gjendje të më falësh aq shpesh;
vetëm Ti ke qenë në gjendje gjithnjë përsëri të më pranosh;
vetëm Ti ke qenë në gjendje të më shpëtosh nga mëkati
dhe nga zgjedha e vdekjes;
vetëm Ti, o Zot!
Vetëm Ti, o Zoti im!*

*Vetëm Ti me dhashurinë Tënde të patregueshme
e ushqen shpirtin tim;
vetëm Ti, o Zot, pandërprerë flijohesh për mua
dhe e dhuron vetveten si buka e jetës, si Kungim!
Vetëm Ti, o Zot, ke mundur ta themelosh
këtë sakrament të patregueshëm
të pranisë Sate.
Vetëm Ti, o Zot, e ke të njohur
urinë e vazhdueshme të shpirtit tim,
afshin e qenies sime.*

*Vetëm Ti, o Zot, më përshkon dhe më njeh,
vetëm Ti i njeh mendimet e mia,
Ti e di kur ulem dhe kur çohem.
Vetëm Ti di gjithçka. Vetëm Ti e di sa Të dua unë!*

*Oh, po të kisha mundësi, o Zot,
që të mos çmoj asgjë më shumë se Ty,
që të mos kërkoj asgjë tjetër më shumë se Ty,
që asgjë tjetër mos të dëshiroj më shumë se Ty,
që për asgjë tjetër të mos digjem!
Sepse pa Ty, o Zot, gjithçka bëhet asgjë!*

*Asgje nuk më vlen jeta që ma ke dhënë,
aspak s'ka vlerë shëndeti që e kam,
asgjë s'është bukuria apo dukja,
as vendi i punës, as rroga mujore
as shtëpia e drithnikët perplot me pasuri,*

*as sigurimet e rezervat –
nëse nuk Të kam Ty, o Zot, Hyji im!*

Vazhdo me këto uratë, me fjalitë e përmendura ose me fjali tjera, me praninë e Zotit në brendësinë tënde. Do të përjetosh se si me ndihmën e Shpirtit Shenjt lindin dëshirat dhe lutjet e tjera. Shprehi ato fjali ngadalë dhe me qetësi. Mirë është t'i thuash edhe me zë të ulët, bën edhe me zë të lartë, sepse ashtu tërë qenia jote edhe më tepër merr pjesë në lutje. Gjatë ditës kthehu në këtë lutje dhe në momente të ndryshme mendo për këtë përvojë të lutjes, që me të ta lidhësh dhe ta shenjtërosh krejt ditën!

ZOTI IM – GJITHÇKA IME

Shën Françesku ndonjëherë tërë natën ka përsëritur këtë lutje: “Zoti im dhe gjithçka ime!” Kjo ka qenë lutja e tij më elementare. Me anën e kësaj lutjeje Ai ka fituar pastrimin e ndërgjegjes së vet. Me anë të saj i hapej shndritjeve të Zotit dhe lartësohej deri në ekstaza mistike. Kjo lutje e ndryshonte. Me përvojën e vet shën Françesku na tregon se për të jetuar në lutje s’kemi nevojë për fjalë të bukura dhe të zgjedhura. Është e nevojshme që zemra të jetë e hapur ndaj dashurisë dhe pranisë së Zotit.

Gjeje vendin dhe kohën për Zotin. Hyr në atmosferë të lutjes. Mund të fillosh me shprehje më të thjeshta. Me ritmin e frymëmarrjes sate si lutje shqiptoje fjalën: “gjithçka”. Shqiptoje ngadalë, nga thellësia e brendshme. Edhe buzët e tua le ta pëshpërisin të njëjtën fjalë. Mos u ngut që të thuash fjali. Përsërite këtë fjalë: “Gjithçka...!”

Pas një kohe të shkurtër do të ndiesh se në mënyrë spontane me atë fjalë ndërlidhen edhe fjalë të tjera. (Sepse je duke folur këtë gjë në atmosferën e lutjes, dmth. Jezusit). Shqiptoji ashtu si të vijnë: në mënyrë spontane, ngadalë, qetë. Ji i lirë edhe në lidhje me tekstin e propozuar.

Në uratën e më poshtme ji i lirë që të përsëritësh edhe fjalë të tjera të tua.

Gjithçka... gjithçka... gjithçka...

Gjithçka vjen prej teje, o Zot, gjithçka!

Gjithçka ti ke dhënë... Gjithçka më ke dhënë mua!

Gjithçka... gjithçka... gjithçka...!

Gjithçka jam është dhurata jote; çdo gjë është e jotja:

duart e mia, këmbët, fytyra, sytë, trupi..., gjithçka!

Gjithçka shoh, gjithçka dëgjoj: fushat e livadhet, malet dhe retë, shiu dhe bubullima, shtëpitë dhe sendet, përshëndetja e një miku, dhe tingujt e muzikës – gjithçka është prej teje!

Gjithçka flet për Ty;

gjithçka të pranon për Zot dhe Hyj, Krijues dhe Atë!

*Gjithçka të këndon lavde në mënyrë e vet,
gjithçka që merr frymë, gjithçka, gjithçka!
Gjithçka të detyrohem ty, sepse ti ke thënë:
“Gjithçka me përket mua, është e jotja!”
Gjithçka... gjithçka... gjithçka!*

E ndiej, o Jezus, ti më thërret dhe më thua:

*“Nëse dëshiron të më ndjekësh mua,
nëse dëshiron të më përkasësh mua,
duhet të braktisësh gjithçka!”*

Gjithçka kam, gjithçka:

të gjitha mendimet e mia, ndenjat e mia, gjithçka!

*Etjen dhe urinë, epsheet dhe veset, qetësinë dhe shqetësimin,
shëndetin dhe sëmundjet, jetën dhe vdekjen –
gjithçka, gjithçka!*

Të gjitha aftësitë, tërë planet, të gjitha dobësitë,

të gjitha sukseset dhe dështimet – gjithçka mund të jap ty,

gjithçka duhet të lëshoj ty, gjithçka, gjithçka!

Ti më lejon që të jap ty edhe të gjitha mëkatet e mia,

gjithçka më dhemb, çdo tronditje, gjithçka...

çdo gjë që kam, çdo gjë me çka jam robëruar,

gjithçka që më ndan prej teje, gjithçka!

Dhe atëherë Ti, o Jezus, do të jesh gjithçka kam unë!

Ti do të jesh plotësia ime, lumturia ime, gjithçka!

Do të plotësosh krejt qenien time, Ti, o Jezus, Hyji im!

Do të jesh gjithçka imja!

Do të jesh Zoti im dhe do të jesh gjithçka imja!

Zoti im dhe gjithçka imja... ! Gjithçka... gjithçka!

JEZUSI

Shën Françesku në lartësimet e veta gjatë lutjes ka qenë i mahnitur me melodinë e emrit Jezus. Ky emër jehonte në krejt qenien e tij dhe paraqiste melodinë e mrekullueshme të dashurisë në zemrën e tij. Mjaftonte vetëm ajo fjalë një e vetme, vetëm ky një i vetmi emër, i tmerrshëm për shpirtrat e këqij, shpëtimsjellës për të gjithë njerëzit; ky emër i mjaftonte shën Françeskut për ngritje në lutje dhe për bashkim me Zotin. Jehona e këtij emri tingëllonte në zemrën e tij, e ai lëshohej në këtë bisedë të thjeshtë të brendshme, apo në gëzim të brendshëm.

Kemi shumë dëshmi mbi preokupimin e tij me emrin e Jezusit. Për këtë flet përvoja e tij e grazhdit të Betlehemit (krh. 1 Cel 84-87). Kur donte ta shqiptonte emrin tejet të shenjtë të Jezusit, e shqiptonte me shumë dashuri! Për këtë gjë dëshmojnë edhe shumë dëshmi të tjera, ndër të cilat dallohet sidomos kjo: *“Vëllezërit, të cilët kanë qëndruar me të, e dinë që ai përditë dhe vazhdimisht ka folur për Jezusin. Sa e ëmbël dhe e këndshme ka qenë ajo bisedë, sa e pasur dhe plot me dashuri! Prej thellësisë së zemrës së tij ka folur goja! Burimi i dashurisë së frymëzuar, cila ia mbushte zemrën e tij, shpërthente përjashta. Shumë shoqërohej me Jezusin. Jezusin e mbante në zemër, Jezusin në gojë, Jezusin në veshë, Jezusin në sy, Jezusin në duar, Jezusin e ka bartur gjithmonë në të gjitha pjesët e trupit të vet (1 Cel 115).*

Françeskun pikërisht kjo përvojë e thellë e çoi deri te baskimi i plotë me Jezusin e Kryqëzuar, kur edhe në mënyrë të jashtme i bartte në vete shenjat e varrëve të tjera.

Provo të disponohesh për lutjen e brendshme, që kështu sado pak të përjetosh gëzimin e lutjes së Françeskut. Mundohu të giesh një vend të qetë, ku do të mund të qëndrosh në bashkëbisedim me Zotin rreth gjysmë ore. Më së miri do të ishte në kapelë, apo në kishë, para tabernakullit. Gjeje qëndrimin e përshtatshëm të trupit tënd, në mënyrë të tillë që të mund të qëndrosh i qetë gjatë krejt asaj kohe dhe që të mund t'ia lëshosh vetveten përjetimit të brendshëm të pranisë sate dhe të Jezusit.

Më së pari verifikojë praninë tënde. Bëje të vetëdijshme. Përqendrohu. Mundohu me vetëdije të plotë ta ndiesh trupin tënd, duart, këmbët, fytyrën, sytë, veshët. Pastaj kupto sesi jeta qarkullon

nëpër qenien tënde me anë të frymëmarrjes së qetë: percille secilën marrje dhe nxjerrje të frymës. Ndoshta në këtë qetësi do të mund ta ndiesh, apo ta dëgjosh rrahjen e zemrës sate. E gjithë kjo flët për ty. E gjithë kjo je ti si dhuratë e Zotit.

Njihe në të gjitha pjesët e trupit tënd se qenia jote është dhuratë. Ti jeton, sepse të ka dashur Zoti. Ti je ashtu si të ka dashur Ai. Ai ka dëshiruar ardhjen tënde në botë. Ai e ka njohur vetë fillimin e jetës sate. Ai i ka futur në trupin tënd ligjet misterioze, me anë të cilave janë zhvilluar duart e tua; trupi yt, gjithçka je; që të mund të shohësh, që mund të dëgjosh, të kesh ndjenja, të mendosh. Për gjithçka tani po përjeton: frymëmarrjen, rrahjen e zemrës, mendime, pushim dhe qetësi, pritje, çdo zhurmë që dëgjon, çdo gjë që sheh: të gjitha këto janë dhuratë dhe për të gjitha këto duhet të falënderohesh.

Le të bjerë në mend pastaj që Zoti gjithçka ka krijuar nëpër Krishtin dhe në Krishtin. Gjithçka është krijuar në Jezusin dhe për Jezusin. Për këtë arsye përjetimet e tua të jetës, përjetimet e trupit dhe të jetës sate shpirtërore mund t'i lidhësh me Jezusin. Në duart e tua është fshehtësia e dashurisë së Jezusit, në këmbët e tua, në veshët dhe në sytë e tu, në zemrën tënde dhe në aftësi të duash! Për këtë arsye mund që dalngadalë të thërrasësh Jezusin që krejt konkretisht të jetë i pranishëm në zemrën tënde.

Eja, eja, o Jezus!

Eja në trupin Tim: eja me çdo frymëmarrje, gjithnjë e më thellë dhe më fort; përfshije çdo atom të qenies sime!

Eja në këmbët e mia që të ecin kah do Ti!

Eja, Jezus, eja në duart e mia,

që të lertësohen për të lavdëruar emrin tënd!

Eja, o Jezus, eja në sytë e mi, që në mënyrë të pastër ta shikojnë botën dhe gjithçka rreth vetes.

Eja, Jezus, eja! Rri në zemrën time

që të përjetoj ty në çdo rrahje të zemrës sime

dhe të falënderoj vazhdimisht,

për jetën dhe për dhuratën e ekzistencës!

Eja në zemrën time! Eja, o Jezus, që të mund të dua sikurse do ti, që të mund të dhurohem, sikurse ti e dhuron vetveten.

*Eja, eja, Jezus në tërë trupin tim;
pastroje, laje, forcoje, trimëroje për vështirësitë e jetës,
shenjtëroje!*

Qëndro në mua, o Jezus, në mënyrë të plotë!

(Dhe pas heshtjes, në të cilën do të lëshohesh ardhjes së Jezusit dhe qëndrimit të tij në ty, mund të fillosh të bisedosh me të dhe të përsëritësh në vetvete me zë të ulët ose të lartë emrin e tij.)

Jezus, të faleminderit!

Jezus, mirësia e pa kufi!

Jezus, pa Ty unë nuk kam jetë!

Jezus, unë të dhuroj jetën time!

Jezus, Ti je Ai i cili më kupton aq mirë.

Jezus, Ti je Ai që je aq i durueshëm me mua!

Jezus, ki mëshirë!

Jezus, qëndro përhërë me mua!

Jezus, unë të lëvdoj, të bekoj, gëzohem në ty!

Jezus, unë jam i yti!

(Mund të vazhdosh në këtë mënyrë lutjen, ashtu si ia frymëzon Shpirti Shenjt zemrës sate. Në këtë mund të ndihmojë edhe frymëzimi i pjesës së parë të *Litanive të Emrit të Jezusit*. Pastaj vazhdo t'i lutesh Jezusit për të gjitha ato për çka në këtë moment ke nevojë, çka dëshiron të ndodhë në ty. Nëpër momentin fatlum të këtij takimi, Jezusi është gati të jap gjithçka.)

Jam i ligësht, o Jezus!

Prej çdo ligëshite – më liro, o Jezus!

Jam i sëmurë, o Jezus, jam plot paaftësi dhe vuajtje.

Prej çdo së keqeje – më liro, o Jezus!

Ndiej në vetvete peshën e mëkateve.

Prej çdo mëkati – më liro, o Jezus!

Nuk jam gjithmonë i dëgjueshëm ndaj Shpirtit tënd.

Prej pakujdesisë për frymëzimet e tua – më liro, o Jezus!

Më mungon kuptimi i jetës, gëzimi, dashuria, falja;

nuk di të dëshmoj se ti je i gjallë.

- *Me anë të gëzimeve të tua – më liro, o Jezus!*
- *Me anë të faljes sate – më liro, o Jezus!*
- *Me anë të lindjes sate – më liro, o Jezus!*
- *Me anë të dashurisë, që të ka prurë në botë – më liro, o Jezus!*
- *Me anë të lindjes dhe të grazhdit tënd – më liro, o Jezus!*

(Mund të vazhdosh këtë bisedë deri sa të përjetosh që Jezusi të ka shëruar, apo plotësuar fshehtësitë e qenis sate, zemrën, shpirtin dhe trupin. Në këtë mund të ndihmojë edhe pjesa e dytë e *Litanive të Emrit të Jezusit!*)

Lëshohu prapë krejt qetësisht pranisë së Jezusit në ty. Goja jote le të heshtë, e le të flasë tërë qenia jote, tërë trupi yt, zemra dhe shpirti yt.

Nëse lutja kësi soji bëhet në bashkësi, mund të përfundohet me këngën cila përqendron dhe bashkon. P. sh. *Me birin tënd; Ti, o Krisht, je Zoti im; Biri i Hyjtit të gjallë*, ose thjesht: *Jezus...*

PARA KRYQIT

Shën Françeskut gjithmonë do t'i kujtohet një përjetim i pashprehshëm – kur ka hyrë në kishëzën e shën Damjanit, gati krejt të shkatërruar, që të lutet atjeh para kryqit. Derisa ka qenë përqendruar në lutje, i ka folur Jezusi i Kryqëzuar: *“Françesk, a po sheh sesi po shkatërrohet shtëpia ime? Eja, rindërtoje!”*

Me këto fjalë shën Françesku ka qenë i prekur thellë. Ai është njeri, të cilit i ka folur me fjalë Krishti i kryqëzuar...! Mos ka qenë hije, ëndërr apo imagjinatë? Asgjë prej këtyre. Ky ka qenë urrdhri i qartë i Krishtit. A ishte kjo aq e pakuptueshme, sa që të tërë ngjarjen duhet ta kuptojmë si përrallë? A nuk na çudit tepër fakti se aq shumë njerëz shikojnë kryqat në jetën e vet, kryqat e mëdhenj nëpër rrugëkryqe; disa i bartin edhe në qafë – e megjithatë asgjë nuk përjetojnë. A mund me të vërtetë të shikojmë kryqin, e të mos ndiejmë asgjë, që mos të na flasë? Te shën Françesku ka qenë ndryshe. Atij vetë i kryqezuari, Biri i Zotit me zë të ulët ka thënë ç’ka duhet të bëjë. Në atë çast Françesku, të cilit i ishte drejtuar fjala, e ka kuptuar se atij zëri duhet t’i përgjigjet me vepra dhe me jetë.

Gjeje një vend para kryqit, në paqe dhe qetësi. Sodite kryqin dhe shihe atë çka mund të shihet: i forma e dukshme e trupit të Krishtit, koka që rri në qëndrim dorëzimi, apo në mundim e dhembje; trupi i tij i lëshuar vdekjes, apo në agoni; duart e tija të mbërthyera me gozhda në drurin e kryqit; këmbët e tija në dhembje të gozhdimit. Vëreje atë që në këtë çast të ofron kryqi yt, ai që më shpesh e shikon, që është në afërsinë tënde. Nëse nuk e ke në afërsi kryqin, atëherë në shpirt shih atë që sheh në kishë ose në një vend tjetër. Qëndro disa kohë në soditje (meditim) dhe dëgjoje atë që të flet Krishti nga kryqi. Kjo është gjithmonë shprehja e dashurisë, e dhurimit, por edhe thirrje. Kjo është shprehje e faljes dhe e paqes. Kjo është përgjigja në të gjitha pyetjet e hapura të vuajtjes, vdekjes dhe fatkeqësisë njerëzore.

Pasi ke dëgjuar mjaft fjalët e të Kryqëzuarit, filloje lutjen tënde.

O Zot, të falënderoj për fjalimin tënd nga kryqi!

Duart e tua me flasin. Janë të gozhduara në kryq, plotësisht të hapura... Krejtësisht ke dhuruar tërë vetveten. Asgjë nuk ke ruajtur për vete. I ke hapur duart me dëshirë që të arrish që ta përqafosh mbarë botën. Këto janë duar të palëvizshme, janë gozduar por megjithatë dëshirojnë që të na bekojnë të gjithë ne. Këto janë duart që aq shpesh i ke venë mbi femijët, të ligështët dhe mbi të sëmurët. Duart që kanë bërë vetëm të mirën. Të faleminderit për fjalimin e duarve të tua, me të cilat më pranon edhe mua pa rezervë dhe në dashuri.

Ndiej që dashuria jote është edhe më e madhe sesa njerëzit në çastin e gozhdimit fizikisht i kanë shtrirë duart e tua. Faleminderit për to! Faleminderit, sepse kjo do të mbetet shenja e përhershme se ti na pranon.

Të falënderoj, o Zot, për këmbët e tua.

Ti je detyruar me anë të gozhdave që të qëndrosh ne një vend, i mbërthyer në kryq. Më nuk mund të ecësh me këmbët e tua. Në këtë shenjë ndiej që po më thërret. Derisa Ti, në këtë gjendje fizike të kryqit, nuk mund të afrosh tek unë, unë mund të vij tek Ti. Gjithmonë mund të vij tek ti. Gjithmonë mund ta shikoj kryqin tënd. Mund t'i puth këmbët e tua.

A e bëj unë këtë shpesh? Me të vërtetë: a vij unë tek Ti shpesh?

A Të kam shikuar mjaft me sytë e mi, ashtu të kryqëzuar?

Sot dëshiroj që të falënderoj për këmbët e tua. Me anë të tyre e ke gjetur rrugën tek zemra ime. Njëpër to e ke gjetur rrugën tek çdo njeri. Këmbet e tua kanë ecur njëpër të njëjtën tokë njëpër të cilën eci edhe unë. Këmbët e tua e kanë bekuar këtë tokë, njëpër të cilën unë eci.

Faleminderit për këmbët e tua, të cilat e kanë bartur paqen, e kanë shpallur gëzimin. Ato janë tani të palëvizshme, janë të lodhura dhe të shporuara. Në to është vula e dhembjes. Më

fal, sepse kjo ka ndodhur pasi këmbët e mia nuk kanë ecur gjithmonë rrugës së drejtë.

O Jezus, jam duke e soditur trupin tënd.

Ai është i zhveshur dhe rreth belit është i mbështjellur me pëlhurë. Është i plagosur. Mund t'i numëroj kockat e tua dhe brinjët e tu. Trupi yt është krejtësisht i lodhur, dhe nuk ka më shenja të jetës. Ti, o Jezus, ke dhënë gjithçka nga vetja. Ke dhënë gjithë fuqinë tënde, çdo pikë të gjakut tënd, çdo rrahje të zemrës sate. Krejt fuqia e jetës sate është shndërruar në dashuri të dhuruar. Në mesin e trupit tënd gjendet plaga, e thellë deri në zëmren tënde. Ky trup është i hapur. Ai është bërë burim i pashtershëm jete për të gjithë ata që kanë etje, për të gjithë ata që kanë uri.

Ti, o Zot, që je më i lodhuri, që je më i plagosuri dhe i rraskapitur deri në vdekje – ti edhe prej këtij kryqi na thërret të gjithë ne: “Ejani tek unë ju që jeni lodhur dhe ngarkuar, dhe unë do të ju çlodh!”

Të falënderoj, o Zot, për trupin tënd, për Korpin tënd. Me anë të tij ti më ushqen dhe më forcon. Ai për mua është i shporuar, për mua është i kryqezuar, dhe mua më është dhënë për ushqim!

O Zot, po më flet edhe koka jote, edhe fytyra jote. Ajo është në qetësi të vdekjes së pranuar dhe të përjetuar. Sytë e tu janë mbyllur. Më nuk shikojnë. Por megjithatë mua më duket që shikimi yt depërton deri në thellësinë e shpirtit tim, se ti më sheh dhe më përcjell me shikimin tënd plot me dashuri. Ndiej që ti nga kryqi yt më shikon dhe më dashuron.

Fytyra jote është e deformuar, por megjithatë nuk ka fytyrë më të bukur se fytyra jote. Buzët e tua nuk mund të flasin, por ti flet më qart se çdo zhurmë dhe fjalim tjetër.

Të falënderoj për fytyrën e munduar. Faleminderit për kokën e ulur. Faleminderit për dhurimin tënd.

O Zot, ndiej sesi ti më flet me anë të dukjes së fytyrës sate nga kryqi yt. Këto janë fjalët e faljes. Ti gjithçka ke marrë mbi vete: çdo faj, çdo mëkat. Ti gjithçka fshin dhe fal.

Trupi yt i kryqëzuar, shprehja e fytyrës sate, më flasin se Ti di të duash, dhe se ti nuk ndalesh duke dashur. Më thonë se dashuria jote është më e fortë se vdekja, se ajo e ka mundur urrejtjen e botës, se dashuria jote është më e fortë se mëkati i botës dhe mëkatet e mia.

Të falënderoj për fjalën e faljes. Kam etje për fytyrën tënde. Shpirti im të kërkon. Qenia ime ka nevojë për ty! Faleminderit!

Vazhdo ashtu me lutjen tënde. Mos u ndal duke e shikuar kryqin. Çdo detaj që e sheh, mund të jetë burim i frymëzimit të ri, mund të thuajë diçka të re dhe të jetë nxitje për lutjen tënde. Mos u largo derisa i kryqëzuar mos ta drejtojë fjalën e vet! Shën Françesku ka qëndruar shumë kohë pranë kryqit, para se i ka dëgjuar fjalët e dërgimit të vet. Ai ka ditur për të soditur (medituar) kryqin. Merr guxim që të bësh edhe ti ashtu.

DASHURIA NUK ËSHTË DASHUR

Shën Fraçesku kishte dashuri të madhe ndaj Zotit. Shpesh ka përjetuar thellësinë e dashurisë së Zotit dhe i vinte keq sepse dashuria e tij nuk është e përsosur. Shpeshherë me dhembje në shpirt mendonte për dashurinë e Zotit ndaj njeriut, ndaj tij. Dhe duke soditur gjithçka Zoti bëri për dashuri ndaj tij, në tërë qenien e vet e ndiente dhembjen e patregueshme, e cila dëftohej edhe me qarje me lotë. Kashtu një hërë, duke shëtitur nëpër pyellin afër Asizit, dëneste dhe qante me zë të madh, duke përsëritur fjalët: *“Dashuria nuk është dasbur”*.

Të futemi së bashku në fshehtësinë e kësaj dashurie, të nxitur nga ndjenjat e shpirtit të shën Fraçeskut. Gjej një vend qetësie dhe përqendrimi. Lëre pak zhurmën dhe shqetësimet e kësaj bote, përqendroje vëmendjen tënde në atë bisedë të brendshme me Zotin. Medito dhe lutu.

O Zot, ti je dashuria!

Ti je dashuria e amshuar!

Prej amshimit më ke planifikuar me dashuri:

*edhe këtë botë në të cilën jetoj, gjithçka që me rethon,
gjithçka që shoh, ndiej dhe dëgjoj.*

Gjithçka më flet për dashurinë tënde të amshuar!

*Ti më do në ajrin në të cilin marr frymë, në ujin me të cilin
lahem.*

Ti më do në diellin që del, por edhe në çdo kohë tjetër!

Ti më do në rrobat, të clat i vesh, në shtëpinë në të cilën banoj!

Ti më do në trupin tim që ma dhurove,

në duart të cilat i drejtoj kah Ti,

në sytë që të kërkojnë Ty,

në shpirtin që ka nevojë dhe mall për Ty o Zot!

*Ti më do në njerëzit që me takojnë, në personat me të cilët
jetoj,*

në ata me të cilët punoj çdo ditë!

*Ti më do në kohën që ma jep,
në shëndetin që përcjell jetën time!
Ti më do në sëmundjet me të cilat më provon!
Ti më do me dashurinë e amshuar!
Ti më do në mënyrë të patregueshme,
sepse ti je vetë Dashuria!*

*Por unë, o Zot, unë nuk di të të dua Ty!
Ti nuk je dashuria ime e përhershme dhe e vërtetë.
Ti që më ke dashur që prej amshimit,
Ti që pandërprerë më përcjell, që më shikon me dashuri:
unë aq shpesh të lë pas dore, aq shpesh të harroj,
aq shpesh më duket sikur Ti nuk ekziston
dhe nuk llogaris me Ty!*

*Nuk të kam vazhdimisht para sysh,
shpeshhëre nuk të dua me gjithë zemër.
Ti që më jep gjithçka me dashuri, aq shpesh e ndien se unë i
gëzoj dhuratat e tua, por nuk ta kthej dashurinë.
Me çdo frymëmarrje e marr këtë ajër,
por frymëmarrja ime nuk e pëshpërit lutjen e dashurisë;
lahem me vëlla ujin dhe shuaj etjen time trupore me të,
por aq shpejt harroj se kjo është dhurata jote.
Ti më përcjell çdo ditë në diellin tënd dhe në kohën tënde,
por shikimi im është i errët.
Koha ime nuk është e mbushur me dashuri!
Ti ma ke dhënë trupin me ndjenja dhe me mundësi të flasë,
por trupi im nuk e shpreh dashurinë.
Trupi im nuk Të do gjithmonë,
trupi im nuk i shërben gjithmonë dashurisë.
Në këtë trup dashuria jote, o Zot, nuk është dashur gjithmonë;
kjo dashuri shpeshherë është kryqëzuar
ndermjet egoizmit dhe epshit, lodhjes dhe dobësisë!*

*Ti m'ï dhuron njerëzit, por unë nuk Të dua në ta.
Edhe këtu dashuria jote gjendet në të tjerët.*

*Nuk shoh sesi ti më do në ata që më duken të rëndë,
që në vetvete e bartin figurën e shëmtuar të ftyres sate.
Prandaj unë shpesh shmangem prej teje dhe të lë anash.
Pra: “Dashuria nuk është dashur!”*

*Kur Ti më jep diçka në dashuri, mua më duket sikur më
ndëshkon. Nuk di që të njoh në çdo shenjë të dashurisë.
Pra: “Dashuria nuk është dashur!”*

*Ti, o Zot, që je vetë dashuria,
nuk e gjen në mua përgjigjen e dashurisë.
Në mua, në zmrën time të gurtë,
Dashuria shpeshherë nuk është dashur!*

*Në botë në të cilën jetoj, në njerëzit të cilët aq shpesh i sodis,
Dashuria nuk është dashur!*

*Figura jote është harruar; poshtërohet Emri yt,
nuk çmohen veprat e dashurisë sate;
dhe megjithëse mbarë krijesa duhet të brohoret për fuqinë e
dashurisë sate,
prapëseprapë – Dashuria nuk është dashur!*

*“Po të lutem, o Zot, që fuqia e zjarrtë dhe e ëmbël e dashurisë
sate ta përshkojë arsyen time dhe zemrën time dhe lë t’i
ndajë nga çdo gjë që është nën qiell, që të mund të vdes
prej dashurisë, duke të dashur ty, i cili u denjove të vdesësh
prej dashurisë, duke më dashur mua!” (LA).*

ZOTIT MUND T'I THUASH "TI"

Shën Françesku ka arritur të përjetonte takimin me Zotin. Kjo është regjistruar gjatë jetës së tij në mënyra të ndryshme. Dimensioni i lutjes i jetës së tij është i përshkruar në mënyrë më të begatshme në jetëshkrimet e para. Tomë Celano ka thënë se për shën Françeskun mund të thuhet se nuk ishte njeri i lutjes, por se ai vetë ka qenë *lutja*. Si të ishte i tëri i shndërruar në lutje (krh. 2 Cel 95).

Nëpër uratë shën Françesku ka përjetuar dimensionet më të thella të qenies së vet. Atëherë ai ndjen se është plot me jetë, sepse është në burimin e jetës. Derisa njerëzit e tjerë kanë menduar, se ai po ikën nga jeta, ai përkundrazi hynte në vetvete, duke e zbuluar në thellësinë e qenies së vet Atë, i cili ia ka dhënë jetën dhe i cili në çdo moment ia dhuron jetën e re, të plotë. Vetëm duke u larguar nga jeta sipërfaqësore, shën Françesku mund të ndiejë se në brendësinë e tij buron jeta e vërtetë. Derisa njerëzit kërkojnë kënaqësi në jetën sipërfaqësore dhe bien në dëshpërim dhe në zbrazëti, shën Françesku përjeton në vetvete Fshehtësinë e vërtetë: jeton plotësinë e jetës.

Përvoja e veçantë e tij ka qenë kur në zhytjen e tillë e zbuloi Zotin e afërsisë. Zoti i foli atij. I foli prej kryqit. Ai e dëgjon zërin e tij, në ëndërr dhe në realitet. E ndien qartësinë e fjalës së tij në Ungjill. Për shën Françeskun kjo ka qenë bisedë e qartë dhe e gjallë. Në fakt, menjëherë në thellësitë e tija shfaqen gëzimet e shoqërimit me Zotin. Shën Françesku mund t'i drejtohet Zotit me "Ti"; "Ti, o Hyj"! "Ti, o Zot"! "Ti, je i vetmi Zot"! "Ti." Kjo është përvoja e thellë e shën Françeskut, përvoja e marrëdhënies së ngushtë me Zotin, të shprehur me një fjalë të thjeshtë dhe në lutje: "Ti".

E ndiente gëzimin dhe ëmbëlsinë e takimit të tillë. Zoti ka qenë para tij, pas tij, në të. Ai i drejtohej me plot besim, një herë si Atit, atëherë si Mikut, e prapë si të Fejuarit (krh. 2 Cel 95). Por gjithmonë me shprehje direkte, sepse Zotin e kishte aty, pranë vetes, mund ta prekte me dorë. Faktikisht Zoti ishte në të!

Edhe ti e ke përvojën e bisedimit me njerëzit. Ti di çka do të thotë të ballafaqohesh me dikënd, t'i thuash fjalë afërsie; ti e di se çka do të thotë t'i thuash dikujt "Ti"!

Po ashtu mund t'i hapesh edhe ndaj përvojës së shën Françeskut dhe mund ta gëzosh Zotin me fjalë dhe lutje të thjesht: "Ti". Zotin nuk mund ta shohësh me sytë e trupit, si shikon dhe vëren njerëzit rreth teje. Por sytë e zemrës sate, të shpirtit tënd, sytë e fesë, mund të arrijnë deri te Hyji, që është i pranishëm. Kjo mund të ndodhë vetëm në brendësinë tënde, në zemrën e qenies sate. Prandaj më së pari mundohu të hysh në vetvete, "të vijsh te vetja", që të mund ta takosh Atë që është më afër teje sesa ti vetvetes ("*intimior intimi meo*" – si shprehet shën Augustini).

Ngadalë, krejtësisht i lëshuar dhe i qetë, pa shqetësime dhe brengosje, pa ankth dhe plane për ditën e caktuar, shiko të hysh në vetvete, të jesh i pranishëm vetvetes, të jesh i përqendruar. Vetëm atëherë kur je i pranishëm vetvetes, kur nuk je ndarë me mendime, dëshira, probleme, plane – vetëm atëherë je i gatshëm për bisedë, për dëgjim, për lutje!

Pra, vetëm kur ta verifikosh rahatinë e trupit dhe qetësinë e shpirtit tënd, kur je i zbrazët nga çdo gjë që nuk je ti, vetëm atëherë në mënyrë të qetë dhe të thjeshtë mund ta thërrasësh Zotin në brendësinë tënde. Atëherë mundë ta fillosh lutjen tënde. Fillo krejt ngadalë, qetësisht, më së miri edhe me gojë edhe me zemër, ta përsëritësh këtë lutje më të thjeshtë, me një fjalë: "Ti".

Ti... Ti... Ti...

Ti je këtu, Ti...

Ti, o Zot!

Ti, o Zot, Ati i mirë!

Ti... Ti... Ti...

Ti me do dhe me pranoni!

Ti më sheh, ti më dëgjoni!

Ti je shikimi plot ëmbëlsi, Ti je veshi që më dëgjoni me dashuri!

Ti i njeh dëshirat e mia dhe urinë time!

Ti je malli i zemrës sime. Ti je buka dhe ushqimi im!

Ti... Ti... Ti... O Zot, o Hyj, o Atë!

Ti... Ty guxoj të them "Ti"! Ty Të kam aq afër!

Ti je afërsia, butësia dhe ngrohtësia!
Ti më qetëson. Ti, ti ma merr shqetësimin tim!
Ti je qetësimi, Ti je paqja!
Ti, o Hyj! Ti, o Atë!
Ti je e mira, çdo e mirë, e mira më e madhe!
Ti je mirësia!
Ti je këtu, ti e sheh vendin ku unë banoj, Ti i sheh njerëzit me
të cilët jetoj. Ti di gjithçka!
Ti je këtu që të më pranosh, të më udhëheqësh, të m'i marrësh
të gjitha shqetësimet e mia, të më mbushësh me gëzim!
Ti je gëzimi!
Ti je ngazëllimi!
Ti je Atë!
Ti... Ti... Ti... O mik, o vëlla, o gëzimi im!
Ti, o e vetmja shpresa ime! Ti, gjithçka e imja!
Ti, ti je Zoti im!

Provo që ta vazhdosh ashtu për një kohë lutjen tënde. Lejo që zemra jote të flasë vetë. I zhytur në vetvete do të ndiesh se lutja jote zhvillohet në mënyrë spontane në bisedim, që të çlodh, që të ngazëllon. Në qoftë se në fillim ndien pengesa, atëherë frymëzohu me leximin e përvojave të tilla.

Po t'i propozoj dy urata, në të cilat është shumë e pranishme përvoja e afërsisë së Zotit, e shprehur me fjalën "Ti": "*Lavde Hyjit të tejetlartë*" (nga **Shkrimet e shën Françeskut të Asizit**, Shkodër 2004, fq. 119) dhe *Psalmin 63* ("O Hyj, Hyji im je ti...").

TI JE GËZIMI DHE HAREJA

Merri parasysh parakushtet që i kemi përmendur më lart për lutjen. Paqja dhe rahatia (prehja) le të pushtojë tërë qenien tënde, shpirtin dhe korpin, kështu që në këtë qetësi të mund të dëpërtosh deri te rrënja e qenies sate, që në këtë gjendje të mund ta njohësh vetveten. Duhet të ballafaqohesh me vetvete: ta njohësh vetveten në shqetësimet e tua, në frikën tënde, në dëshirat e tua dhe në përmallimet e tua. Prej këtij sinqeriteti ndaj vetvetes ke mundësi të hysh në bisedë të sinqertë me Zotin.

Shën Françesku është shejti i gëzimit. Këndon dhe gëzon. Ai i njeh edhe momentet e thatësisë, e vuajtjes, e kërkimit të mundimshëm të dritës. Megjithatë ai prapëseprapë konsideron se gëzimi është shenja që tregon që hiri i Zotit është në zemrën e vëllait! Për këtë arsye ai i thërret vëllezërit që të gëzohen, që të mos lejojnë që pikëllimi t'ua pushtojë zemrën dhe shpirtin. Këndon këngët e gëzimit dhe të falënderimit, nxit gëzimin, flet për gëzimin e përsosur. Asgjë nuk mund ta shqetësojë, që ta humbë gëzimin e thellë të shpirtit.

Thirrja në gëzim, që buron nga Krishti i ringjallur, jehon edhe sot. Shën Françesku dëshiron që bijtë dhe bijat e tija shpirtërore të rrinë zgjuar, që djalli të mos t'ua marrë gëzimin e shpirtit. Të provojmë që ta imitojmë në këtë drejtim dhe të kërkojmë me anë të lutjes burimin e çdo gëzimi.

*O Zot, Ti ke dashur që ne të kemi gëzim
dhe të kemi gëzim të madh.*

Ti, o Zot, je vetë gëzimi dhe ngazëllimi!

Ti e do dhuruesin e gëzueshëm.

Ti na e ke sjellë Lajmin e gëzueshëm

dhe na ke shndritur me dritën e gëzimit të pakalueshëm.

Ti na ke porositur që të gëzohemi dhe të galdojmë

edhe përkundër përsekutimeve dhe vështirësive,

sepse shpërblimi i madh na pret në qiell.

Ti je thirja në gëzim!

Ja ku jam, o Zot!

Besoj që ti më sheh, që shikimi yt më përshkon.

*Ti e sheh tërë brendësinë time.
Unë nuk mund ta fsheh shqetësimin që më mundon,
brengosjen që më rëndon, dhembjen që me shkatërro.
Para shikimit tënd nuk mund të fshihet zbrastësira e zemrës
sime dhe malli që e kam për gëzim.
Ti e di që unë jam krijuar që të jem i lumtur në Ty,
e unë në vetvete i kam rrënjat e shqetësimit dhe të frikës.
Unë fshihem para teje.
Nganjëherë mendoj se është e mundshme të largohem nga Ti*

*dhe se ekziston vendi ku nuk më zën shikimi yt!
Sot, tani, o Zot, dëshiroj që t'i lëshohem shikimit tënd.
Të lejoj që të më udhëheqësh ashtu siç jam.
Dëshiroj të pranoj dhuratën e gëzimit tënd.
Sot dëshiroj të besoj se Ti je më i fortë se të gjitha ligështitë e
mia.
Dëshiroj të besoj se Ti në rrënjën e qenies sime
mund ta vendosësh paqen dhe gëzimin,
megjithëse unë në vetvete mbaj ikjen dhe shqetësimin.
Sot dëshiroj që t'i lëshoj ty, o Zot, mëkatën dhe ligëshkrimin!
Sot kam dëshirë që të jap ty krejt mospranimin e vetvetes.
Ty të jap të gjitha plagët dhe dhembjet e mia,
të gjitha mosbesimet e mia.
Merri të gjitha, o Zot, kështu që, i pastruar nga çdo gjë nuk je
ti,
të mund ta pranoj dhuratën tënde, veten tënde,
plotësinë e çdo gëzimi.*

*Prandaj, o Zot,
drita jote le t'i shndritë të gjitha errësitat e mia!
Forca e ringjalljes sate le ta shndërrojë krejt qenien time!*

*Kam arsye që të jem i lumtur,
sepse ti je i gjallë dhe je Zotërues i jetës!
Kam arsye që të jem i lumtur, sepse ti më kë dashur
dhe më ke krijuar që të jetoj në gëzim!*

*Mund të gëzohem, sepse Ti në vetvete dhe në kryqin tënd e ke
asgjësuar shkaktarin kryesor të dhembjes dhe të mjerimit:
mëkatin dhe vdekjen.*

*Mund të gëzohem, sepse në fuqinë e dashurisë sate dhe pa
vullnetin tënd nuk mund të më ndodhë asgjë e keqe: as një
fije floku nuk mund të më bjerrë prej kreje.*

*Kam arsye që të gëzohem, sepse ende lulzojnë zambakët në
livadh, dhe sepse ende gëzueshëm cicërojnë zogjtë në ajër!*

*Kam arsye që të gëzohem, sepse prania jote është gjithnjë më e
fuqishme, je i dukshëm dhe i afërt gjithmonë dhe
gjithkund; mund të të njohim edhe nëpër re dhe shi, të
ftohët e stuhi, nëper ashpërsinë dhe mos pranimin e
njerëzve të tjerë.*

Kam arsye që të gëzohem, sepse ti je gëzim!

Ti je fshehtesia e gëzimit tim!

Ti je gëzimi dhe hareja!

Në ty jetoj; prej teje unë jam;

me ty do të hyj në gëzimin e Zotërisë tim.

UNË JAM ME JU

Këtë meditim më së miri mund ta bësh në kapelë ose në kishë, veçanërisht atje ku ruhet i Shenjtërueshmi Sakrament. Megjithatë të njëjtën gjë mund ta përjetojmë edhe në një qoshe të qetë të dhomës, apo në natyrë, duke ditur se Zoti me të vërtetë është i panishëm gjithkund dhe plotësisht për secilin prej nesh.

Meditimi mund të fillojë duke përkujtuar shumë vende nga Ungjilli, ku Jezusi flet për praninë e vet:

“Zemër, o burra! Unë jam! Mos druani!” (LK 6, 50).

“Unë jam bari i mirë... Rogëtarë – që s’është bari, të cilit nuk i përkasin dhentë – kur sheh se po rren ujku, le dhentë dhe ikën... – Unë jam Bariu i mirë: i njoh të miat dhe ato më njohin mua. Sikurse Ati me njëh mua dhe unë e njoh Atin; edhe jetën e jap për dele” (krh. Gjn 10, 11-14).

“A beson ti në Birin e njeriut?” Ai i pergjigjet: “Po kush është ai, Zotëri, që të besoj në të?” E pe – i tha Jezusi – është ai që flet me ty!” (Gjn 9, 35-37).

“Zotëri, të kishë qenë ti këtu, im vella nuk do të kishte vdekur” (Gjn 11, 21).

“Nuk do t’ju le bonjakë!” (Gjn 14, 18).

“Mësuesi është këtu dhe të thërret!” (Gjn 11, 28).

“Lum sytë që shohin çka po shihni ju!” (Lk 10, 23).

“Profet i madh u duk nder ju! Hyji e pa dhe vizitoi popullin e vet!” (Lk 7, 16).

“Pse po trembeni? Pse po dyshoni në zemrat tuaja? Shikoni duart e mia dhe këmbët të mia: Unë jam!” (Lk 24, 38-39).

“Ri me ne se u bë natë e dita po shkon në të sosur!” (Lk 24, 29).

“Dhe që, ndërsa ata po flisnin e po bisedon kështu, vetë Jezusi u afrua dhe po ecte me ta” (Lk 24, 15).

“Ja unë jam me ju gjithmonë – deri në të sosur të botës!” (Mt 28, 20).

Edhe shën Françesku, shenjtë me ndjenjë të hollë euharistike, në **“Qortimet”** e veta u thotë vëllezërve: *“Sikurse apostujve të shenjtë iu duk me trupin e vërtetë, ashtu edhe nëve sot na duket në bukën e shenjtë; sikurse ata, duke shikuar trupin e tij, e kanë parë vetëm trupin, por me sytë e shpirtit kanë besuar se ai është Zoti Hyj, po ashtu edhe ne – duke shikuar me sytë e trupit bukën dhe verën – shohim dhe me fe të fortë besojmë se ai është Korpi dhe Gjaku i vërtetë i tij, i gjallë dhe tejet i shenjtë. Në këtë mënyrë Zoti është i pranishëm përhërë ndër besimtarët e vet, si thotë ai vet: ‘Dhe, ja, unë jam me ju gjithmonë – deri në të sosur të botës!’* (Mt 28, 20)” (Q 1).

Dëgjoji këto fjalë në brendësinë tënde. Ato bëhen fjala e Jezusit për shpirtin tënd:

Mos u frikëso, unë jam këtu. Me ty jam në ditët e tua. Ji guximtar, nuk do të lë asnjë moment. Më njih, unë jam. Kam qenë afër edhe atëherë kur ti ke menduar që jamë larg. Unë i mbaj premtimet e mia në besë. Unë eci me ty, jam afër, derisa bisedon ose diskuton rrugës. Jam afër teje derisa më thërret dhe më pret. Unë jam me ty çdo ditë deri në të sosur të botës!

Të kam premtuar që nuk do të le bonjak. Mbështetu në këtë premtim. Ti je brenga ime, gëzimi im. Ti m'i ke besuar kryqat e tu dhe lodhjet e tua. Unë këto po t'i marr me gëzim dhe dëshiroj që të ndiesh çdo moment në jetën tënde praninë time. Unë jam me ty gjithmonë, në çdo vend, në çdo moment.

Nuk ekziston situata e cila mund të më largojë prej teje. Kurrë nuk do të lë vetëm. As atëherë kur duket që ti më ke lënë mua, dhe kur drejtpërdrejt më refuzon, as atëherë kur fshihesh para meje. Kurrë nuk do të le vetëm!

Prandaj, më njih! Këtu jam. Mos më thuaj më: "... Oh, po të kishte qenë ti këtu, nuk do të ..." Unë jam këtu. Unë shoh gjithçka, unë të përcjell gjithmonë. Gjithmon jam "këtu" dhe në çdo vend.

Por, me anë të Kungimit, në shenjën e bukës, dëshiroj që të thëm ty, Kishës dhe mbarë botës: në mënyrë të parevokueshme jam këtu. Mbetem për gjithmonë i pranishëm ndër ata që më takojnë mua. Nuk ndahem nga bota, për të cilën dëshiroj që të jem buka, ushqimi. Unë jam këtu që të jem ushqim i të uriturve, pija e të etshëmve. Këtu jam që të jem pushimi i të lodhurve, fuqia e të dobëtëve. Këtu jam që të mund të jem burimi i jetës atyre që u lodhën me jetë.

Pastaj ki guxim që t'i thuash Zotit fjalën në besë dhe në lutje:

Faleminderit, o Zot, sepse je këtu. Faleminderit, sepse Ti këtë ke premtuar në mënyrë aq të bindshme. Faleminderit, sepse kam ku të shkojë dhe sepse kam kujt të vij. Ti më pret gjithmonë.

Faleminderit për këtë dhuratë të pashprehshme dhe shenjë të pranisë sate. Ti më flet pandërprerë nëpër këtë dhuratë atë çka shpesh mund të harroj: që je afër meje dhe që Ti nuk do të më lëshosh kurrë vetëm.

O Zot, buka e jetës, ushqimi të uriturve, ngushëllimi i të pikëlluarve, pija e të etshëmve, pushimi i të lodhurve: qëndro gjithmonë me mua.

Dëshiroj, o Zot, që të premtoj edhe unë ty të njëjtën gjë. Nuk mund që të jap sigurinë dhe bësniqërinë e fjalës sime. Shpesh të tradhtoj në atë çka kam premtuar. Por, megjithatë në këtë moment dëshiroj që të jap fjalën: jam i Yti! Dëshiroj që të qëndroj me Ty, në praninë tënde, në bashkësi me Ty. Dëshiroj që të shoh shenjën e pranisë sate të pandërprerë dhe të eci në sigurinë e dashurisë sate. Dëshiroj që të jem vizitues i shpeshtë në atë vend ku Ti banon. O Zot, dëshiroj që të jem me Ty, plotësisht, në të gjitha ditët e jetës sime. E di që nuk kam jetë atëherë kur jam larg teje. Ajo nuk është jeta. Jetoj vetëm aq sa jam me Ty dhe kur jam afër teje.

Ja ku jam o Zot. Po të adhuroj në fshehtësinë e pranisë sate. Po të vij me gjithë qenien time dhe mbarë jetën time. Të gjitha ditët e jetës sime po i qes para teje dhe dëshiroj që të dëgjoj fjalën tënde: “Qëndroni këtu dhe rrini zgjuar me mua!” (Mt 26, 38).

Vazhdo me lutje. Ajo mund të jëtë bisedë intime me të Pranishmin. Mundohu që ky të jëtë edhe momenti i pranisë sate të vërtetë, reale.

LUTJA PARA TË SHENJTËRUESHMIT SAKRAMENT

Të gjitha vendet për shën Françeskun kanë qenë të përshtatshme për të lëvduar Zotin. Por, ai posaçërisht i ka kërkuar vendet ku mund të përqendrohej në lutje, kur dëshironte të hynte me thellë në lutje. Dinte të fshihej në vendet e pabanuara. Në lutje i kanë ndihmuar edhe disa shenja të jashtme, të cilat i ka gjetur ose i ka formuar vetë. Ashtu kryqi është frymëzim i veçantë për lutjen e shën Françeskut.

Disponimin e veçantë për lutje ndiente sidomos nëpër kisha. Ai vetë ishte kujdesuar për kishat, që të jenë të bukura dhe në regull. Në fillim të kthimit të vet i ka riparuar tri kishëza. I porosiste meshtarët dhe u dërgonte ndihmë, që të mbjanë kishat në regull. Sepse – në to ruhet Euharistia, fshehtesia e të Pranishmit.

Shën Françesku na dëshmon: “Zoti nëpër kisha ma jepte fenë aq të madhe, saqë thjesht kam folur: ***“Po të adhuroj, o Zot Jezu Krisht, këtu dhe në të gjitha kishat e tua, që janë në mbarë boten, dhe po të bekoj sepse me kryqin tënd të shenjtë e shperbleve botën”*** (T 2).

Gjej një vend të përshtatshëm për adhurim. Më së miri do të ishte para të Shenjtërushmit Sakrament të ekspozuar, ose të paktën në kishë ku ruhet i Shenjtërushmi Sakrament. Afrohu sa më afër atij vedi të shenjtë. Nëse nuk je në kishë ose në kapelë, atëherë në dhomën tënde gjej një shenjë të përshtatshme: një figurë ose kryq, dhe provo të lutesh. Merr pozicionin e trupit sa më të përshtatshëm në këto rrethana. Nëse je në kishë, atëherë që nga hyrja gjunjëzohu me përshpirtëri, afrohu Elterit, ulu në gjunj, ose në ndonjë mënyrë tjetër të përshtatshme bëje aktin e adhurimit. Dhe atëherë me ndihmen e fjalëve të shën Françeskut, e pastaj me fjalët e tua, vazhdoje lutjen.

Po Të adhuroj Ty, o Zot Jezus. Ti je i denjë për çdo adhurim. Po të adhuroj me krejt qenien time. Këtë bëj me trup, por edhe shpirti im, zemra ime, e gjithë qenia ime ty të adhuron. Po të adhuroj këtu në praninë e të

Shenjtërueshmit Sakrament. Dëshiroj që të ndiesh sesi të adhuroj në të gjitha kishat dhe kapelet që janë në botë, të cilat i ke vënë në rrugën e jetës sime, ku më ke lejuar që të marr pjesë në sakramentin e Euharistisë, ku kam marrë kungimin, ku kam hyrë ndonjëherë. Po të adhuroj edhe atje ku nuk kam qenë kurrë i pranishëm. Thjesht, o Zot, ndieje në këtë moment adhurimin tim, sepse Ti je tejet i denjë për çdo nderim dhe lavdërim.

Po të adhuroj sepse je i denjë, sepse je Zot, Biri i Hyjit, Fjala e mishëruar. Po të adhuroj sepse në fshetësinë e Eukaristisë është e fshehur fshehtësia e dashurisë sate, fshehtësia e mirësisë tërheqëse, me të cilën i ke takuar njerëzit duke ecur nëpër tokë. Po të adhuroj, sepse kjo është fshehtësia në të cilën je i pranishëm në mënyrë më të prekshme. Të falënderoj për këtë sakrament!

***E po të bekoj!** Qofsh bekuar, o Zot. Unë nuk mund t'i shtoj asgjë lavdisë sate, por dëshiroj që mbarë qenia ime të lavdërojë. Qofsh bekuar në mirësinë tënde. Qofsh bekuar, sepse me kryqin tënd të shenjtë e ke shpërblyer botën.*

Qofsh bekuar sepse edhe mua më ke shpërblyer, sepse je sakrifikuar për mua. Qofsh bekuar, sepse nuk më ke lënë që të humbem, sepse e ke gjetur mënyrën për të më tërhequr kah vetja. Po të bekoj në dëshirën tënde të vazhdueshme që të më afrosh kah vetja, që të më sjellësh në burimin e shëlbimit. Po të bekoj për ushqimin e pandërprerë me bukën tënde, sepse kujdesesh për jetën time, sepse dëshiron që të jetoj, që të jetoj për amshim.

Po të bekoj, o Zot Jezus! Ti ke dashur nëpër Sakramentin tënd që të japësh jetën pandërprerë për shëlbimin e botës. Ti ke dashur që dashuria jote të jetë afër secilit njeri, secilës gjeneratë. Ti ke dashur që të jesh deri në skajin e tokës Buka e botës. Faleminderit për këtë fshehtësi, në të cilën Ti ke ditur aq mrekullisht të më takosh mua!

Faleminderit për këtë vend. Faleminderit, sepse kam ku të vij, që këtu gjithmonë me pret, këtu pandërprerë flet për etjen tënde për secilin njëri, si edhe për mua.

Faleminderit, po të bekoj, po të adhuroj! Shpirti im po të madhëron.

Pranoje adhurimin tim. Unë nuk e di që të dhurohem në mënyrë të përsosur sikurse Ti më je dhuruar mua. Por, pranoje edhe këtë dhurimin tim të përsosur, adhurimin tim, falënderimin tim. Ti je i mirë. Faleminderit për fenë, të cilën Ti, o Zot, ma ke dhenë në zemër, që të mund të njoh në këtë vend. Faleminderit, sepse mund të vij tek Ti dhe Të lutem në mënyrë të thjeshtë, të bisedoj me Ty, të rri në heshtje para Teje, të çlodhem në Ty.

Dëshiroj, o Zot, që mbarë qenia ime të bekojë. Dëshiroj që të dhurohem Ty me krejt qenien time, me trup e me shpirt. Ti je i vetmi Zot. Zotëruesi i jetës dhe i zemrës sime. Ti je i vetmi i denjë që të adhuroj Ty dhe të përkas Ty.

Dhe kështu vazhdo me lutje. Në këtë ndjenjë të lutjes edhe me trup mund ta shprehësh adhurimin tënd. Vetëm është e rëndësishme që të ruash përqendrimin. Mundohu vetëm që *të jesh i pranishëm, të qëndrosh i qetë* para Zotit. Atëherë lutja e zemrës, fjalët e gojës dhe lëvizjet e trupit vijnë vetvetiu. Sepse kjo është dhuratë prej se lartit. “Zoti nëpër kisha ma jepte fenë aq të madhe...!”

PËRSHPIRTËRIA E VËRTETË NDAJ KORPIT TË Jezu KRISHTIT

“Për Sakramentin e Korpit të Jezu Krishtit shën Françesku digjej flakë me gjithë zemër. Pandërprerë ka qenë i mrekulluar me dinjitetin dhe shkëlqimin e dashurisë. Të mos shkojë në meshë çdo ditë kur ishte i lirë, atij i dukej si perbuçje e madhe. Shpeshherë kungobej, por me aq përsëpirtëri, sa që edhe të tjerët i ka nxitur në devocion. Duke e nderuar këtë mister të madh të shenjtë me respekt të jashtëzakonshëm, paraqiste sakrificën e të gjitha gjymtyrëve, e duke e pranuar Qengjin e sakrifikuar, ai sakrifikonte shpirtin e vet me atë flakë e cila në elterin e zemrës se tij digjej gjithmonë” (2 Cel 201).

Këtë lutje sipas shembullit të shën Françeskut mund ta realizosh në kishë, në kohë të qetë të ditës, para të Shenjtërueshmit Sakrament. Gjej një vend ku edhe me sy mund ta shikosh shenjtën e pranisë së Krishtit të gjallë në këtë fshehtësi. Mund të ulesh në gjunj, ose të rrish ndenjor. Po ashtu mund të bësh këtë meditim pas meshes, në të cilën ke marrë kungim. Në qoftë se nuk e ke atë mundësi, atëherë thirre me imagjinatë në shpirt praninë e Jezu Krishtit në sakrament; do të thotë: mundohu të kungohesh në mënyrë shpirtërore.

Pastaj më së pari lëshohu përjetimit të heshtur dhe të qetë të pranisë së Zotit. Këtu është Ai që sheh gjithçka, që të do, që të tërheq si magnet, i cili i vetmi mund të të bëjë plotësisht të qetë dhe të lumtur. Ai qëndron drejtpërdrejt para teje, madje edhe në brendësinë tënde. Liroje zemrën dhe tërë qenien tënde për përjetimin e pranisë së patregueshme. Atëherë lutu, veçanërisht i nxitur me atë që edhe shën Françeskun e ka entuziazmuar: me dashurinë e fortë, vetëflijuese, e Jezu Krishtit, e cila shkëlqen nga ky sakrament.

O Zot, besoj se Ti je këtu. Besoj se Ti je këtu për mua. Kjo është fshehtësia e pranisë sate. Besoj se ti më pret mua, dhe se gjithmonë “me afsh dëshiron që darkën e Pashkës sate të hash me mua”.

Posaçërisht dëshiroj, o Zot, që Të falënderoj sot për këtë fshehtësi, në të cilën e zbuloj dashurinë Tënde, që na e ke

dorëzuar neve. Qëndroj para Korpit Tënd, të cilin e ke dorëzuar. Ti vetveten e ke dorëzuar për mua. Ti ke dhënë gjithçka ke qenë dhe gjithçka ke pasur. Ti më ke konsideruar të denjë për dashurinë Tënde. Gjakun Tënd e ke derdhur për mua. Çmimin e jetës Sate e ke endur në shpëtimin tim. Të falemnderit!

Ti ke dorëzuar vetveten për mua. Ke menduar për mua. Pandërprerë mendon për mua dhe më gëzohesh mua. Të gjitha këto po më thotë buka e shuguruar, që bëhet Korpi yt. Të falemnderit, o Zot, sepse Ti edhe sot po jep vetveten për mua, sepse ke themeluar këtë sakrament pikërisht për arsye, që unë të mund edhe sot të përjetoj sa është e madhe, e gjallë, e vazhdueshme dhe e përsosur dashuria jote.

Të falënderoj, sepse Ti ke dhënë vetveten për mua, ndonëse unë nuk jam i denjë. Falemnderit, sepse Ti jep vetveten edhe atëherë kur unë nuk jam në bësë, në dobësitë dhe në sëmundjet e mia. Fshehtësia jote është në dhurim. Pandërprerë, në çdo situatë Ti dhurohesh dhe ofrohesh. Falemnderit, o Zoti im!

Sot kisha dashur, o Zot, që të dorëzohet unë vetveten Ty, që përsëri të kushtohem Ty. Shumë kohë përpara, në pagëzim, jeta ime është dorëzuar në duart e Tua. Atë dorëzim e kanë shprehur të tjerët. Ata kanë dashur që unë që prej fëmijërisë sime të përkas Ty, vetëm Ty. Besëlidhja me Ty u bë nëpërmjet pagëzimit. Falemnderit, sepse Ti e ke pranuar këtë besëlidhje. Por sot, me të gjitha dobësitë dhe dështimet, me mosbesnikëri ndaj besëlidhjes sate, unë sot përsëri dëshiroj që të dorëzohet vetveten Ty.

Falemnderit, sepse Ti më pranon. Këtë mundësi ke vetëm Ti. Të tjerët u merrin me mua. Të tjerët nuk më besojnë më. Të tjerët nuk i marrin seriozisht vendimet e mia, e Ti gjithmonë më pranon, Ti më beson.

Sot, o Zot, unë po të jap vetveten. Unë Ty të dorëzohet trupin dhe gjakun tim, po Ta dorëzohet bukën dhe verën time, po Ti

dorëzohet punët dhe pushimet e mia, po T'i dorëzohet sukseset dhe mospushtet e mia, po Ta dorëzohet krejt vetveten, me të gjitha sukseset dhe mospushtet të mia.

Më prano, o Zot! Më prano ashtu siç jam. Më prano përsëri, sepse këtë me gjithë zemër dëshiroj. Vetëm në Ty dhe me Ty jam i lumtur.

Më prano, o Zot, edhe në papërsosmërinë e dorëzimit tim. Posaçërisht po të dorëzohet, o Zot, atë çka shpesh kam ruajtur në vete ose për vete. Po i dorëzohet edhe planet dhe dëshirat e mia, po T'i dorëzohet shprehitë dhe varësitë e mia. Ato shpesh kam dëshirë t'i ruaj për vete, por Ti dëshiron gjithçka prej meje.

Po ashtu në mënyrë të veçantë po Të dhuroj atë çka ruaj në vetvete. Ato janë mëkatet dhe dobësitë e mia. Ato janë veset e mia të fshehta, dobësitë dhe mospushtet e mia, prej të cilave ndihem i turpëruar, për të cilat nuk dua të dijë askush, të cilat edhe vetë kam dëshirë t'i haroj. Të gjitha këto kam dëshirë që t'i jap sot Ty, sepse Ti më thua se gjithçka të përket Ty, se Ti ke vdekur për mua, për tërë jetën time, që të më shpërblesh krejtësisht. E ndiej se Ti je i gatshëm të me shërosh me dhurimin tënd, që të mund t'i gëzohem jetës sime gjithmonë, në të gjitha rrethanat. Po ta lëshoj vetveten Ty, o Zot!

Unë kungohem më Ty. Ti je gjithmonë dhuratë e re për mua. Ti je ushqim, ngushëllim dhe gëzim për mua.

*“Kungohu” edhe Ti, o Zot, me mua! Më merr, më prano!
Dëshiroj që “të mos jetoj me unë, por që në mua të jetosh Ti”!*

Vazhdoje lutjen. Dhuroja Zotit edhe atë që nuk e konsideron si dhuratë të veçantë, madje edhe atë që nuk është dhuratë fare në përmasat njerëzore. Jepi gjithçka. Ai pranon gjithçka. Bashkoi të gjitha këto me fshehtësinë e bukës së shuguruar, me atë ushqim të mrekullueshëm, me të cilin Jezusi të ushqen vazhdimisht.

Në mbarim lëshoje vetveten sigurisë që dikush të pranon dhe të do plotësisht dhe pa rezervë, ashtu siç je! E mos harro të falënderosh!

LUTJA EUHARISTIKE E SHËN FRANÇESKUT

Euharistia është lutja më e përsosur e Kishës. Fjala “euharisti”, në rrënjën e vet etimologjike dmth. *falënderim*. Ajo në strukturën e çdo meshe, në kuptimin më të thellë të fjalës, fillon me lutjen e falënderimit, në momentin kur meshtari i thërret besimtarët: “*Të falënderojmë Zotin Hyjin tonë*” dhe kur pastaj vazhdon me lutjen e falënderimit – lutjen euharistike. Këtë quajmë edhe Prefacion (=lutje hyrëse, tekstualisht: “*Parathënie*”), por me të vërtetë ky është fillimi i lutjes më solemne euharistike, e Kanunit të meshes.

Lutja euharistike u takon teksteve themelore të lutjeve të meshës. Për këtë arsye Kisha në përgjithësi nuk ka shumë kësi lutje. Është kufizuar numri i lutjeve euharistike në historinë e Kishës. Ato janë në menyre të veçantë vepër e individit dhe e bashkësisë në frymëzime solemne të lutjes. Si të tilla ato kanë mbetur si lutja të përhershme edhe për takime tjera liturgjike të bashkësisë së krishterë gjatë historisë.

Pjesën e parë të lutjes euharistike e quajmë Prefacion, kurse të dytën: Kanuni i Meshes. Në Mesharin e sotshëm kemi shumë Prefacione (reth 100), ndërkaq janë vetëm katër Kanune, dmth. katër Lutje euharistike (në Kroaci Konferenca ipeshkvore i ka lejuar edhe tri tjerat për ashtuquajtura “meshët e fëmijëve”). Dikur repertori i lutjeve euharistike ka qënë më i madh.

Në *Rregullën e pare*, të pamiraturar, të shën Françeskut, në kapitullin 23, takojmë lutjen solemne, e cila i ka të gjitha cilësitë e lutjes euharistike dhe me plot të drejtë mund ta quajmë *Lutja euharistike e shën Françeskut*. Ajo në vetë përmban elemente të cilat janë të pranishme në lutjet euharistike: Lavdërimi i Zotit për veprat e tija të mrekullueshme; lavdërimi për veprat e ndryshme veç e veç; e posaçërisht për Jezusin dhe veprën e tij të shëlbimit. Ky tekst është himn i shkëlqyeshëm, falënderim Zotit të mirësisë dhe të dashurisë. Ai të gjithë neve mund të jetë pikënisje për euharistinë tonë personale, për falënderimin Zotit për gjithçka Ai bën për ne pandërprerë.

Prandaj mundohu që ta hapësh këtë pjesë të *Shkrimeve të shën Françeskut*. Nëse nuk e ke këtë mundësi, atëherë mendo thjesht sesi shën Françesku më gëzim e ka lavdëruar dhe madhëruar Zotin për veprat e tija të mrekullueshme dhe si Zotin shpesh e ka quajtur: i miri, vetë mirësia (krh. *Kënga e krijesave*, apo lutja përfundimtare e shën Françeskut në *Lavdërime Zotit*). Përkujto ritmin e falënderimit në çdo meshë, kur meshtari në mënyrë solemne këndon “Të falënderojmë Zotin Hyjin tonë...!” dhe vazhdo në lutjen tënde personale, që këtë lutje ta përvetësosh, që të jetë e jotja, personale, intime.

Përnjëmend është punë e denjë, o Zot, që të lavdërojmë Ty! Ti i vetmi je i shenjtë, ti i vemi je i mirë, vetë mirësia, dashuria dhe butësia. Askush nuk mund ta matë mirësinë tënde. Çdo ditë e re është përvoja e re e dashurisë dhe e mirësisë, e cila buron nga zemra jote.

Posaçërisht, o Zot, dëshiroj që të falënderoj për Jezusin, Birin tënd. Ai na është dhuruar si Shëlbues. Ai e ka mundur gjarprin e vjetër, djallin, Ai do të vijë përsëri që të na çojë tek Ti, o Atë i gjithpushtetshëm.

Po të falënderoj, o Atë, për shkak tend personalisht. Ti në vetvete dhe për vete je i denjë për çdo lëvdatë dhe nderim. Edhe pa marrë parasysh të gjitha ato që ke bërë për mua, Ti, o Atë, je i mrekullueshëm në veprat e tua, je i denjë për çdo nderim e lavdi.

Po të falënderoj sepse guxoj të falënderoj, sespe guxoj të madhëroj Emrin tënd. Për këtë le të lavdërojnë qielli e toka, rruzullimi dhe gjithçka ke krijuar në dashurinë tënde të shkëlqyeshme.

Dhe aq më tepër po zbulohet mirësia jote, o Atë, sepse na dhuron dashurinë tënde edhe pse ne këtë nuk e kemi merituar, edhe pse jemi të mjerë dhe të padenjë për dashurinë tënde besnike. Ti je i mrekullueshëm në veprat me të cilat na del përpara, na përcjell dhe na mban.

Faleminderit, o Atë, sepse na ke dërguar Birin që të na shpërblejë, që të na i falë mëkatet, që të na trimërojë dhe të na mbrojë në dobësitë e në pasigurinë tone gjatë jetës. Po të falënderoj, o Atë, sepse në Krishtin na ke treguar sesi je i dobët dhe i ndieshëm në mjetimin tonë dhe në nevojën që të zbulojmë Ty si Atin e mëshirës dhe të dashurisë. Ti je vetë butësia dhe mirësia. Të faleminderit sepse këto na ke zbuluar në Jezusin, Birin e dashurisë sate.

I përkujtojmë, o Atë, të mirat e tua. Dhe e vetmja gjë që mund të them është: Ti je i shenjtë, Ti je i mirë, shumë i mirë, vetë mirësia, vetë e mira, burimi i çdo të mire. E ndiej që emri yt është Mirësia.

E di, o Atë, që zëri im është i dobët, zemra ime e zbrazët, që jam i padenjë që të falënderoj dhe të lëvdoj. Por – si krijesa jote – po e bashkoj falënderimin tim me falënderimin e tokës dhe të mbarë krijesave në tokë, të cilat po ta përhapin lavdinë dhe nderin. Po e bashkoj falënderimin tim me engjëj dhe me të gjithë shpirtat e qiellit. Le të jehojnë qielli e toka me lavdinë tënde!

Je i shenjtë, o Zot, sepse je burim i çdo shenjteriel

Je i shenjtë, sepse je dhurues i çdo shugurimil

Je i shenjtë, sepse dëshiron që të gjithë ta gjejnë rrugën e shëlbimit në dhuratën e mirësisë sate.

I shenjtë është Emri yt, Ti je i shenjtë në veprat e tua, je i shenjtë në veten tënde.

O Zot, dëshiroj, që Të lavdëroj: me mbarë qenien time, me të gjitha fuqitë, me zemrën dhe me shpirtin tim, me jetën time. Dëshiroj që të lëvdoj në çdo ditë, çdo moment, gjithmonë dhe në çdo vend – sepse është punë e denjë dhe e drejtë që të lëvdojmë Ty. Dëshiroj që të lavdëroj dhe nuk do të lejoj që asgjë ta pengojë himnin Hyjit tonë. Nuk do të më pengojë asnjë vend, asnjë kohë, asnjë rrethanë, asnjë sakrificë, dhembje apo vuajtje, asnjë pengesë – që të mos

*lavdëroj Emrin tënd deri në amshim. Qenia ime të bekon,
zemra ime të brohorit!*

*Derisa dëgjoj harmoninë e këngës së krijesave, këngën e qiellit,
lavdërimin e tokës, ndiej sesi është qenia ime e dobët dhe e
thyeshme dhe sesi nuk jam i denjë që të përmend Emrin
tënd. Megjithatë e bëj këtë për shkak të Jezusit, Birit tënd,
në të cilin dhe nëpër të cilin më ke dhuruar gjithçka, ma ke
zbuluar vetveten, ma ke shfaqur mirësinë dhe dashurinë
tënde.*

*Në Jezusin, dhe nëpër Jezusin, në bashkim më Shpirtin Shenjt,
të qoftë ty, o Atë, nderi dhe lavdia e amshuar!
Amen! Ashtu qoftë!*

Në mbarim të lutjes ki kujdes që të luten trupi dhe shpirti yt. Gjestet e trupit mund të të ndihmojnë që ta përjetosh sa më thellë lutjen e falënderimit: duart e shtrira apo të lartësuara! Vazhdoje këtë lutje për çdo përvojë personale të mirësisë dhe të dashurisë së Zotit. Njihe vetveten në veprat e shkëlqyeshme të Hyjit dhe zbulo atë çka kishte dashur shën Françesku: që jeta jonë, trupi dhe shpirti ynë, çdo momet i jetës, të mund të bëhet eukaristi, lutja e falënderimit dhe e lavdërimit të Hyjit.

MBROJTJA E TË VOBEKTËVE

Në jetëshkrimin e shën Françeskut, të cilin e ka shkruar Tomë Celano, gjejmë shumë informata për përshpirtërinë e shën Françeskut ndaj Zojës, Nënës së Krishtit. “Nënën e Jezusit shën Françesku ka nderuar me dashuri të patregueshme, sepse ajo na ka lindur vëllain, Jezusin, Zotëruesin e madh. E asaj i ka drejtuar Lavde të posaçme dhe lutje; asaj i ka kushtuar ndjenjat, aq sa gjuha njerëzore nuk mund as të shprehë. Por, ajo çka më së shumti na gëzon, është: se ai ka vendosur që Ajo të jëtë mbrojtja e Rregullit, dhe nën krahët e saj i ka vënë bijtë e vet që i ka lënë, që ajo deri në fund t’i ngrohë dhe t’i mbrojë. O Mbrojtësja e të vobektëve, kryeje mbi ne shërbesën e mbrojtëses, deri në atë kohë që e ka parashikuar Ati ynë” (2 Cel 198).

Shpresa e shën Françeskut ndaj Hyjlindëses shihet nga mënyra e njohur sesi me ndërmjetësinë e saj e ka fituar ndjesën e Porciunkullës. Atë e ka thirrur Zoja, në fakt: Zotëruesja e jetës së tij, dhe me shpresë të madhe asaj i është drejtuar në lutje kërkese dhe lavdërimi.

Rregulli i shën Françeskut është lindur në shenjtërore të vogël të Marisë së Engjëjve.

Edhe lutja jonë mund të lidhet në atë të shën Françeskut. Lutja më klasike e shën Françeskut në nder të Nënës së Zotit është **“Përsëndetja Nënës së Zotit”**:

“Të Falem, Zonja e Shenjtë, Mbretëresha e Shenjtë, Hyjlindëse Mari! Ti je gjithmonë virgjër, e zgjedhur nga Ati ynë tejet i shenjtë qiellor. Ai të ka shenjtëruar me Birin e vet tejet të shenjtë e të dashur dhe me Shpirtin Shenjt Ngushëllues. Në ty ka qenë dhe është krejt plotësia e hirit dhe çdo e mirë.

Të falem, pallati i tij!

Të falem, banesa e tij!

Të falem, shtëpia e tij!

Të falem, veshja e tij!

Të falem, shërbëtorja e tij!

Të falem, Nëna e tij!”

Të falem, Zonja e Shenjtë! Qofsh ti edhe Zoja ime, qofsh Zoja jonë dhe Zotëruesja e jetës. Drejtoji hapat tanë dhe drejtoje anijen e jetës sonë kah shëlbimi, kah Biri yt, Jezusi. Jeta ime le të përkasë Ty. Nuk dëshiroj që të jetoj në kundërshtim me atë si ke jetuar ti. Qofsh ti edhe Mbretëresha e jetës sime, përmbi mua, për mua. Qenia ime le të përkasë ty me besim dhe dëgjuesë fëmijërore. Ti je Mbretëresha tejet e shenjtë, e lartësuar përmbi të gjitha qeniet e krijuara. Mbarë qenia ime le të përkasë ty, kështu që bashkë me Ty unë t'i përkas të Pakrijuarit.

Ti je Nëna e Zotit, Hyjlindëse. Në ty shikoj atë që është bashkë me mua fëmija i Atit qiellor, bija e të njëjtit Atë në qiell. O ti, që je plot me hire, Ati të shikon me sytë plot me dashuri dhe butësi. Por, në ty dhe nëpërmjet teje i njëjti Ati qiellor shikon me sytë e hirit edhe mua dhe të gjithë ne. Për këtë arsye qofsh bekuar ti, e cila shikimin e qiellit e ke lidhur me këtë tokë dhe me ne, njerëzit e ligësht.

Ti je Nënë. Nëna e pashoqe e Birit të Zotit. Prandaj quhesh Hyjlindëse. Je Nëna e Jezusit, vëllait tonë. Ti me ndihmën e dashurisë bujare të qiellit na ke dhuruar dhuratën më të bukur: Jezusin! Prandaj të qoftë nder, lavdi dhe bekim, o Nëna e Hyjit. Në Jezusin, vëllain tim dhe vëllain tonë, Ti je Nëna ime, Ti je Nëna jonë, Ti je Nëna e Kishës.

Ti je edhe e Fejuara e Shpirtit Shenjt.

Gjithçka çka ka ndodhur me Ty në planin e Qiellit, ka ndodhur nëpër Shpirtin Shenjt. Amësinë tënde Ti ia ke dhuruar Zotit me anë të ndikimit të Shpirtit Shenjt, të Fejuarit tënd, i cili të mbuloi me hijen e vet. Për këtë arsye ti je mbushur me Shpirtin Shenjt, je Tempull i mrekullueshëm i Shpirtit Shenjt. Ti je toka më pjellore që e ka vizituar Shpirti Shenjt. Prej teje ka dalur Shëlbuesi i botës.

Si e Fejuara e Shpirtit Shenjt ti, o Mari, je mbushur me virtyte, me bujari. Sepse në Ty janë të dukshme frytet e përhershme të Shpirtit Shenjt: dashuria, gëzimi, paqja si edhe të gjitha të tjerat, me të cilët ti ke pasuruar këtë tokë. Me këto fryte Ti bën që edhe jeta jonë të jetë e bukur, toka jonë e lulëzuar, takimet tona më të pasura, marrëdhëniet njerëzore më bujare. Të faleminderit, e fejuara e Shpirtit Shenjt, për dëgjesën tënde ndaj Shpirtit, për gatishmërinë tënde që të dhurohesh krejtësisht në shërbim të Zotit. Të faleminderit, sepse je pikërisht e Fejuara e Shpirtit Ngushëllues.

Të falem, o ngushëllimi i të pikëlluarve, streha e mëkatnorëve, shëndeti i të sëmurëve, ndihma e të krishterëve! Është e mrekullueshme që të përjetosh krejt pasurinë e hireve të Zotit dhe të ngushëllimeve, që derdhen mbi ne nëpërmjet teje, që ke dhuruar vetveten plotësisht fshehtësisë së shërbimit dhe të dashurisë. Si tempull i Shpirtit Ngushëllues edhe Ti bëhesh ngushëlluese. Për këtë arsye ne vijmë tek ti, rimë këtu para teje, të kërkojmë në shenjtëroret e atdheut tonë dhe nëpër vende të qeta ku është prania jote e padukshme, e qetë, por e sigurt. Në mallin për Jezusin, në etjen tonë për të Vërtetën, për Bukën e jetës, ti i ke hapur të gjitha visaret e dashurisë sate amnore dhe na ke dhuruar Jezusin.

Të falem ty, pallati i Tij! Në këtë pallat guxojmë të hyjmë edhe ne. Ky pallat guxojmë të bëhemi edhe ne, me anë të dinjitetit të femijëve të Zotit dhe me anë të kungimit të shenjtë. Bëj, o Nënë, që të përjetojmë krejt bukurinë e kësaj dhurate, dinjitetin e madh, në të cilin jemi ftuar.

Të falem, banesa e Tij. Sa mirë është që të ndiejmë se në ty, o Mari, në mënyrë më të përkryer është plotësuar ajo çka na ka premtuar Jezusi edhe neve: “Tek Ai do të vijmë dhe tek Ai do të banojmë” (Gjn 14, 23). Me anë të hirit

tënd edhe ne jemi banesa e Tij. Shpeshherë banesë e pandenjë. Na mëso që të bëhemi banesë e këndshme për Birin tënd, fshehtësinë e dashurisë trinitare të Hyjit.

Të falem, shtëpia e Tij! *Ti ia ke dhënë Jezusit banesen, shtëpinë, kulmin mbi kokë; ia ke dhënë vetveten, zemrën tënde. Zemra jote është shtëpia e tij. Ku është zemra, atje është edhe ngrohtësia e shtëpisë. Na ndihmo, që edhe ne të bëhemi shtëpia, në të cilën zemra jonë do të jetë e hapur për Atë, i cili “qëndron para dere, troket dhe pret” (krh. Zb 3, 20). Bëj që të dimë që t’ia hapim derën e shtëpisë sonë, e zemrës sonë.*

Të falem, veshja e Tij, petku i Tij! *Jezusi më së pari është veshur me petkun e dashurisë sate dhe të butësisë sate. Në përqaftimin tënd ai si fëmijë ka gjetur paqe dhe ngrohtësi. Ti e ke mbështjellur me zemrën tënde amnore. Për këtë arsye Jezusi është figura jote e vërtetë, femija më i bukur i qiellit e i dheut. Më vish edhe mua me veshjen e virtyteve të tua, të besnikërisë dhe të pastërtisë sate. Mbështjelli të gjithë fëmijët e tu me bukurinë e bijve dhe të bijave të Hyjit.*

Të falem shërbëtorja e tij! *Na mëso sesi ta zbatojmë edhe ne në jetën tonë misionin tënd: “Që shërbëtorja e Tenzot...! (Lk 1, 38). Na mëso që të shërbejmë me ty në dashuri, e jo të zotërojmë. Bëj që të bëhemi shërbëtorë të njëri-tjetrit, duke i larë këmbet e vëllezërve dhe të afërmeve.*

Të falem, Nëna e Tij.
Të falem ty, që je edhe Nëna jonë!

Këtë lutje mund të vazhdosh. Duke i përsëritur pandërprerë fjalët e shën Françeskut, do të zbulosh frymëzime dhe nxitje të reja të Shpirtit Shenjt në devocionin ndaj Nënës së Tenzot.

Nëse këtyre ua shton edhe shprehje të tjera, që i di përmendësh nga *Litanitë e Zojës së Bekuar*, ajo do të ndihmojë që gjithnjë e më realisht ta përjetosh Marinë në fshehtësinë e jetës sate shpirtërore.

Edhe këtë lutje, sidomos nëse është e përbashkët, mund ta përfundojmë me një dhjetëshe të Rruzares, ose me një këngë në nder të Marisë Virgjër.

Pjesa e dytë

JEMI DHURUAR VETVETES

NDRIÇOJI ERRËSIRAT E ZEMRËS SIME

E famshme është lutja themelore e shën Françeskut, të cilën ai gati çdo ditë e recitonte dhe e lutte. *“O i Tejetlarti, i lavdishmi Hyj, ndriçoji errësitrat e zemrës sime dhe ma jep fenë e vërtetë, shpresën e fortë dhe dashurinë e përsosur, ndjenjat dhe dijen, o Zot, që ta zbatoj urdhrin tënd të shenjtë dhe të vërtetë!”* (L.K).

Dëshirojmë që sot të shkojmë gjurmave të kësaj lutjeje, posaçërisht duke iu hapur asaj drite, e cila me të vërtetë na vjen vetëm nga Zoti. Shën Françesku këtë lutje e ka lutur shpesh, posaçërisht në fillimin e kthimit të vet. Me meditime dhe lutje gjithnjë e më mirë ka parë se sa ishte larg nga Zoti dhe për sa dritë ka nevojë, që të mund ta zbatojë në jetë vullnetin e Zotit. Duke qëndruar në vende të pabanuara, duke e përkujtuar të kaluarën e vet dhe mëkatet e rinisë së vet, ka kuptuar se çfarë errësire e ka kapluar zemrën e tij dhe sa ishte në terr. Prej andej vjen edhe klithma e tij: “Ndriçoje errësirën e zemrës sime!”

Në ne ekziston një frikë e paqartë, por e pranishme, frika që na pengon që të dalim në dritë. Sipas fjalëve të Jezusit, kjo është e lidhur me veprat tona. Nëse veprat janë të këqija, atëherë njeriu nuk del në dritë – që mos të zbulohen veprat e tija. Kjo frikë është e lidhur edhe me mospranimin e një ane të shpirtit: me mospranimin e ligështisë dhe të sëmundjes së shpirtit dhe të trupit. Këtu shpeshherë e gjejmë vetveten në mosbesim edhe ndaj Zotit, për të cilin “as errësira nuk do të jetë e zezë dhe nata do të jetë e ndritshme porsì dita”!

Shën Françesku nuk ka patur frikë nga drita e Zotit. Ka dëshiruar që Zoti ta ndriçojë mbarë errësirën e zemrës së tij. Këtë e ka dëshiruar me plot besim ndaj Zotit, i cili mund ta braktiste, por ai pati mëshirë ndaj tij, e shëlboi dhe e bëri mjet për veprat e veta të mëdha. Shën Françesku këtë zbulonte qartas dhe e dëshmonte. Për këtë arsye në shën Françeskun është rritur besimi ndaj Zotit, gjithnjë më i madh; e atëherë prej këtij besimi buronte lutja në shpirtin e tij që Zoti pandërprerë t’i ndriçojë errësitrat e zemrës së tij.

Çdo zbulim i ri i dobësisë dhe i ligështisë së vet, çdo dritë në të kaluarën e tij, për shën Françeskun është shëruese, sepse për to ai nuk mendon më në mënyrë njerëzore, por me shpresë të thellë në dashurinë dhe në mëshirën e Zotit. Çdo zbulim i këtij loji për të ka qenë edhe hir i ri, edhe dhuratë e Zotit. Për të zbuluar diçka negative në vete, për shën Françeskun ka qenë dhuratë e hirit. Ai për të gjitha këto i falënderon Zotit.

Të mundohemi që në këtë pikëpamje ta ndjekim shën Françeskun. Ta zgjedhim një vend të qetë. Qiriu i ndezur me flakën e vet të qetë dhe dritën e vet mund të jetë nxitja e begatshme për meditim dhe për lutje. Gjeje një moment të qetë të ditës sate dhe lëshohu lutjes.

O Zot, Hyji im, ndiej se nuk kam në vete guxim as vulnet që të lus në mënyrë krejt të sinqertë këtë lutje të shën Françeskut: “Ndriçoji errësitat e zemrës sime”. Me shumë dua të lutem: “Fshehi errësitat e zemrës sime; mos m’i zbulo plagët e vjetra; mbuloji dobësitë dhe mëkatet e mia; mos m’i zbulo mungesat dhe të metat e mia. Ajo që është e errët, le të mbetet në errësirë, që të mos e shohë askush. Le të jetë në errësirë, sepse më duket se as Ti nuk kujdesesh për të...”

Por, megjithatë, për Ty, o Zot, asgjë nuk është e fshehur. Ti di gjithçka.

Ti, Hyji im dhe Zoti im, ti dëshiron të jesh i pranishëm në çdo mundim të jetës sime dhe dëshiron që të më mjekosh. Ti je Shëlbues.

Prandaj, eja, o Zot! Eja në thelësinë e qenies sime. Eja në brendësinë e shpirtit tim. Eja o Zot, dhe përfshij të gjitha hapësirat e brendësisë sime. Sikurse drita e këtij qiriu dalngadalë e pushton këtë hapësirë, duke e zhdukur errësirën, po ahtu edhe drita e hirit tënd dhe e ardhjes sate le ta zhdukë çdo errësirë në brendësinë time.

Eja, o Zot, dhe shikoji të gjitha mundimet e mia. Shiko atë çka me vështirësi pranoj para vetes. Shikoji gabimet, të cilat përsëriten pandërprerë në jetën time. Më shiko mua dhe

dobësit e mia, të cilat as para vetvetes nuk i pranoj. Më shiko tani, o Zot, përshkoje qenien time dhe më ndriço.

Dëshiroj që të besoj Ty. Dëshiroj që të besoj që shikimi yt në të vërtetën e qenies sime shëron. Besoj që nuk ka kuptim që të fshihem sikur Adami dhe Eva. Besoj që Shëlbimi është në të vërtetën dhe në sinqeritet. Prandaj më ndriço, që ta njoh vetveten plotësisht, që ta pranoj vetveten. Më ndriço, që të zhduken hapësirat e errëta në mua dhe që të mos fshihem përpara fytyrës sate. Hiri yt le të më forcojë. Përvoja e dashurisë sate le të ma nxitë mendimin shpëtimsjellës, se nuk duhet të fshihem para teje, se mund të dal para fytyrës sate, sepse Ti je drita, dashuria dhe e vërteta.

O Zot, ndriçoji deri në fund errësitat e zemrës sime. E di që çdo ditë do të jetë rasti për këtë. Sepse në ne është e pranishme prirja e vazhdueshme kah terri dhe kah e keqja. Më ndriço fuqishëm, që të kuptoj që nuk kam ku të shkoj prej teje. Dëshiroj që ta pranoj vetveten në dritën e mirësisë sate. Dëshiroj që të shoh qartë, o Zot, se kush jam dhe si jam. E di që shikimi yt nuk me gjykon dhe se s'kam pse të frikësohem.

Prandaj, ndriçoji fshehtësitë e mia, zbuloji plagët e mia të fshehura, zbuloji dobësitë e mia. Sepse, kur jam i dobët, atëherë do të jam i fortë në ty. Më nuk dëshiroj të ndërtoj në njëfarë force mendjemadhe, por në hirin tënd dhe në dhuratën e dritës.

Vazhdo me lutje në qetësinë e këtij momenti. Drita le të hyjë sa më thellë në brendësinë tënde. Lëshoja vetveten ndikimit të hirit dhe të butësisë së Zotit. Vetëm Zoti mund të dijë se kush je ti dhe si je ti, dhe që kjo mos të plagosë dhe që të mos perjëtossh braktisjen dhe gjykimin. Ai me të vërtetë le të ndriçojë deri në fund errësirën e Zemrës sate.

NË TUNDIME DHE MUNDIME

Edhe shën Françesku ka vuajtur prej tundimeve. E ka torturuar mendimi që nuk do të shëlbohet, ose që mëkatet e tija nuk janë falur... Shumë kohë ka vuajtur nga këto tundime, ka rënë në dëshpërim, mbushur me dhembje. Pasi shumë vjet kështu ka qenë i torturuar, një ditë gjatë lutjes në shenjtëroren e shën Marisë në Porciunkula, në shpirt ka dëgjuar një zë: *“Françesk, në paç fe edhe vetëm sa një kokër sinapi, i kishe thënë këtij mali që të lëvizet, e ai do të lëvizet”* (krh. Mt 17, 20). Shenjti u përgjigj: *“O Zot, cili është ai mal, të cilin ti do që unë ta lëviz?”* Përsëri ka dëgjuar: *“Mali është tundimin yt.”* Atëherë shën Françesku e ka zgjuar fenë, dhe tundimi është larguar (krh. 2 Cel 115).

Në rrethin e qetësië dhe të paqes mundohu të hysh në vetvete. Pastaj merr guxim që, në paqen e plotë të shpirtit dhe të trupit, të ballafaqohesh me vetveten në thellësinë tënde. Mundohu që me plot guxim të shikosh ato gjëra që nuk mund t'i pranosh në vetvete, ato që i gjykon në vetvete, në atë që të turpëron, të frikëson... Shiko vetveten ashtu siç je, por, jo ashtu si dëshiron të jesh. Me gjithë kurajo shiko vetveten në mungesat e tua, në atë për çka aq shpesh e qorton vetveten, në atë çka me vetëdije dëshiron të fshehësh përpara vetes dhe para të tjerëve. Qetësisht takohu me mungesat e tua, pranoji para vetes mëkatet e tua, pranoje natyrën tënde, mos ik nga e kaluara jote. Takohu me vetveten. Ki guxim që ta ndalësh shikimin tënd pikërisht në ato sfera të vetvetes, të cilave dëshiron që t'u shmangesh, para të cilave fshehesh. Bëje këtë në fenë e zgjuar, që në këto momente nuk je i vetëm.

Zoti është me ty. Besoje këtë në këtë moment meditimi, por beso kështu edhe në krejt kohën e jetës sate. Zoti është gjithmonë me ty, Ai të shikon gjithmonë, kurrë nuk e ka kthyer fytyrën e vet nga ti. Ai gjithmonë të do. Zoti është zotërues i kohës dhe i amshimit. Të kaluarën tënde ai e ka si në pëllëmbë të dorës. Për këtë arsye ti nuk kë qenë i vetëm as në momente më të vështira. Kujtimi në to nuk duhet që të sjellë më shqetësim e dhembje, por paqe dhe shërim. Zgjoje fenë që Zoti tani është me ty, që Ai është mjeku i shpirtit. Lute që të thuajë vetëm një fjalë, dhe shpirtit yt dhe të jetë i shëruar.

- O Zot dëshiroj që të vij para teje me sinqeritetin e qenies sime. Ti vetë ke thënë: “E vërteta do t’ju lirojë!” Unë besoj në këtë fjalën tënde, dhe dëshiroj takimin me Ty në këtë të vërtetë.*
- Ti i e di, o Zot, që edhe mua më mendojnë tundimet dhe më frenojnë dyshimet. Janë shumë gjëra që më pengojnë që të besoj krejtësisht ty, që të njoh si Atin e çdo mirësie dhe dashurie.*
- O Zot, shpeshherë nuk i pranoj dëshitimet e së kaluarës sime. Unë Ty të akuzoj për shumë rrethana të jetës sime. Mendoj që ti je fajtor për të gjitha dhe në shumë gjëra nuk gjej gjurma të dritës dhe të mirësisë. Ndoshta kjo është lidhur me momentet e zanafillës sime. Ndoshta ardhja ime në këtë botë ka qenë përcjellur me mospranim ose me frikë. Shpesh kam pasur përshtypje se jam i rëndë për të gjithë, dhe se do të ishte më mirë që të mos ekzistoj. O Zot, dëshiroj sot t’i jap të gjitha këto. Dëshiroj që të besoj që Ti më ke dashur, që Ti më ke dëshiruar, që Ti e di përse unë jam dhe përse unë jetoj. Dëshiroj që të shoh ty në të gjitha pasukseset dhe dëshitimet e mia; jo si një kërcënim, por si Atë që gjithçka kthen në të mirë!*
- Ti i sheh o Zot, të gjitha pengesat në natyrën time. Në vete mbaj xhelozzi, sepse njerëzit e tjerë më duken më të aftë, gjithçka u shkon pas dore. Më duket se u ke dhënë atyre më shumë dhurata se mua. Syri im është i papastër: shikoj vetëm atë që nuk më ke dhënë, e nuk shoh atë që më ke dhuruar. Dëshiroj që të shoh edhe në atë që nuk e kam si dhuratë nga ti. Kjo nuk shkon lehtë. Shpesh më mundon tundimi i xhelozisë, i zilisë. Më ndihmo o Zot!*
- Ti e di, o Zot, sesa shkatërrues është tundimi i lidhur me mosbesimin për angazhimin e mëtejshëm për të mirë. Në mundimin e bjerrjes së shpeshtë në mëkat, unë më nuk besoj që mund të jem njeri i ri. Nuk besoj që mund të ndërrohem, që nga jeta ime mund të zhduket mëkati i caktuar.*

Unë e bart në vetvete, o Zot, brengosjen e mospranimimit të vetvetes në mekatin dhe në dobësinë time. Mbaj në vete dhembje dhe mosbesim. Në mua është gati përhëri i pranishëm tundimi: “Ti nuk mund të bëhesh me i mirë, nga ti nuk do të jetë kurrë asgje!” Dhe kështu gjithmonë bie në mëkatet të njëjta. Unë këtë e fshih para njerëzve të tjerë, fshihem para teje, iki prej vetvetes!

Më ndihmo, o Zot, që të besoj Ty, që për Ty është e mundshme edhe ajo që njerëzve u duket e pamundshme. Po edhe nëse të gjithë rreth meje thonë se nuk ka më shpresë, Ti më ndihmo, o Zot, që të besoj që tek Ti shpresë ka gjithmonë. Bëj, o Zot, që të pranoj vetveten në dobësi dhe në mëkat. Mos lejo që të iki nga vetvetja, sepse përndryshe kurrë nuk do të mund ta fillosh veprën tënde shpëtimsjellëse në mua.

Po vij tek ti, o Zot, dhe dëshiroj që të jap ty çdo frikë nga ardhmëria, duke besuar që ti po më jep fuqi të re.

Po vij tek ti, o Zot, dhe po të jap çdo pasiguri dhe mosbesim në vete, duke u mbështetur në mirësinë dhe fuqinë tënde.

Po vij tek ti, o Zot, dhe po të jap çdo turp për shkak të mëkateve dhe dobësive të kaluara. Ndiej që para teje nuk duhet të fshihem, por përkundrazi, që para fytyrës sate guxoj të dal që të më pastrosh dhe të më shërosh.

Po vij tek ti, o Zot, me besim që për Ty gjithçka është e mundshme. Thuaj vetëm një fjalë! Mjafton vetëm një shikim i Yti. Shtrije dorën tënde mbi mua dhe më shpëto.

Gjuaje, o Zot, çdo “mal” timin “në det”, çdo pengesë për jetën time me Ty! Dëshiroj që të besoj se është mirë që ekzistoj, që është gjë e bukur që jetoj, që ti në mua gëzohesh, që ka kuptim çdo ditë e jetës sime, që Ti gjithçka kthen në të mirë. Dëshiroj që të dëgjoj fjalën tënde të shëlbimit: “Le të bëhet siç ke besuar!”

Para mbarimit të lutjes mund të vazhdosh disa momente për të lutur të njëjtën lutje, por tani në mënyrë falënderimi. Beso që ke pranuar krejt atë çka kërkove dhe në mënyrë të thjeshtë falëndero.

*Të falënderoj, o Zot, sepse më shëron!
Të falënderoj, sepse me pranon!
Të falënderoj, për gjithçka të re që ti krijon në mua!
Të falënderoj, për hirin e lindjes gjithmonë të re!
Të falënderoj, për çdo falje!
Të falënderoj, sepse jam para teje krijesë e re, sepse jam unik,
vepër origjinale e dashurisë sate...*

LUTJA E MËKATARIT TË PENDUAR

Në historinë e lutjes njihet edhe lutja e tatimtarit të penduar dhe të përvuajtur: *“O Zot, ke mëshirë për mua mëkatarin!”* (Lk 18, 13). Jezu Krishti pastaj përfundon se ky u kthye në shtëpi i shfajësuar, do të thotë se lutja e tij ka qenë e drejtë.

Shën Françesku është ndodhur shumë herë në këtë pozitë në lutje. Ai ka ditur që pyjet t’i mbushë me rënkime dhe me lotë. Ka rrahur gjoksin me dorë, ka qarë mbi mëkatet e veta dhe është penduar. Këtë gjë ka bërë me vetëdije të thellë për dobësinë dhe pavlefshmërinë e vet, në përvojën e mosbesimeve dhe të mungesave në dashuri. E ndiente se me të vërtetë nuk mund të lëvdohet me asgjë tjetër, përveç me dobësitë e veta. Thellë në vetvete e ndiente përvojën e shën Palit, i cili e dinte se *“atij, më të padenjtit, i është dhënë ky hir...”*

Vetë shën Françesku në sinqeritet dhe përvujtëri të plotë i ndiente kufijtë e aftësive të veta dhe përmasat e veprimit të hirit të Zotit në të. Është e njohur *“lulja e vogël”*, ku vëlla Maseu pyet: pse aq shumë popull shkon pas Françeskut. Shenjti u përgjigj se Zoti nuk ka gjetur njeri më të padenjët, më mëkatar, më të dobët dhe më të pavlefshëm, që nëpërmjet të tij si të tillë të shfaqen veprat ekskluzivisht të Zotit. Shën Françesku, në pranimin e sinqertë të veprave të shëklqyeshme të Zotit, thoshte kështu: *“Po t’i kishte dhënë Zoti dikujt tjetër aq shumë hire, ai do të kishte bërë vepra shumë më të mëdha dhe do të kishte kthyer shumë njerëz kah Zoti.”*

Nxijtje tjetër në përvujtëri për shën Françeskun ishte kundrimi i të Mishëruarit të Birit të Zotit. Këtu zbulojmë dy qëndrime themelore dhe dy frymëzime të lutjes të tij: qëndrimin e dashurisë së tij ndaj Krishtit në përvujtërinë e tij në momentin e të Mishëruarit dhe sidomos në momentin e lindjes së tij. Kjo ka qenë e dukshme në përjetimin e Krishtlindjes në Greccio (*lexo: “Grëqo”*), si edhe përndryshe në soditjen e tij të lindjes së Krishtit.

Po t’u kishe dhënë ti, o Zot, të tjerëve hire të njëjta, sikurse m’i ke dhënë mua, ata nuk do të ishin të tillë, por do të bënin shumë më tepër sesa unë.

- Po të kishe dhënë prindërit më të mirë, po të kishin atë çka pata unë dhe çka më është mundësuar mua – dhuratat e tua, o Zot, do të ishin shfrytëzuar më mirë.*
- Po të kishe dhënë ti, o Zot, të tjerëve të gjithë atë me çka unë krenohem, po t'u kishe dhënë atë për çka unë ndonjë herë jam mendjemadh, kryelartë, lavdia jote do të shkëlqente nëpër botë shumë më tepër. Unë aq shpesh e marr për vete meritën dhe lavdinë, që të takojnë vetëm ty! Tek të tjerët do të dëftohej më mirë se gjithçka është dhurata jote, që gjithçka është për lavdinë tënde.*
- Po t'i kishe mbushur, o Zot, të gjithë njerëzit e tjerë me dashurinë me të cilën më ke përcjellë mua në jetën time me anë të njerëzve, të cilët më kanë pranuar dhe më kanë dashur, dashuria jote edhe më tepër do të kishte depërtuar në zemrat e njerëzve dhe ata do të dinin më mirë se unë të përgjigjeshin në dashurinë tënde të patregueshme.*
- Po t'u ishte dhënë njohja e mirësisë sate, të cilën ma ke dhënë mua, ata do të kishin ditur që t'a shprehnin atë si dëshminë e jetës së vet.*
- Po t'u kishe hapur të tjerëve aq shpesh visarin e dashurisë sate në sakramentin e rrëfimit, po të kishin mundësi që të zbulojnë, o Zot, në përvojën e faljes sate, ata shumë më mirë se unë do të dinin ta tregonin dhe t'ua jepnin të tjerëve të njëjtën falje. Ata do të dinin të falin pikërisht nga përvoja e tyre.*
- Po të kishin mundësi aq shumë njerëz të tjerë të rrëfihen aq shpesh sikurse ma ke mundësuar mua, ata do ta përhapnin paqen rreth vetvetes.*
- Po ta kishin pranuar dhe zbuluar të tjerët Fjalën tënde të ëmbël, po të kishin mundësi që të njohin ty me anë të Ungjillit, ata që prej kohësh do ta kishin zbatuar Ungjillin në jetën e vet. E mua ti atë ma ke zbuluar, madje edhe si rregullin e jetës, e megjithatë jeta ime aq pak është përshtatur me të.*
- Po t'u kishe mundësuar të tjerëve, o Zot, dhe po t'u kishe zbuluar visaret e begatshme të lutjes, bekimet e lutjes, ngushëllimin dhe ndihmën, që burojnë prej këtij misteri të*

shoqërimin me ty – ata nuk do të rrinin aq larg teje; shumë më tepër do të jetonin në praninë tënde. Derisa ti këtë dhuratë ma jep mua, dhe derisa ua jep të tjerëve, o Zot, unë çuditërisësesi kjo dhuratë mund të jetë për ne barrë, mundim, obligim.

Po të kishin të tjerët mundësi që të njihnin Ty, siç ma mundësove mua, po të kishin mundësi të tjerët që aq shpesh të pranonin në sakramentin e Kungimit, po të kishin mundësi të tjerët për të takuar ty në fshetësi të Ungjillit – jeta e tyre sigurisht më tepër do ta pasqyronte dashurinë dhe mirësinë, se e imja.

Po t'u kishe zbuluar të tjerëve krejt thellësinë dhe pasurinë e fshehtësisë së Mishërimit, po t'u kishe folur të tjerëve në zemër, sikur se më flet mua për çdo Krishtlindje mbi fshehtësinë e lindjes sate, kjo botë ka herë do të ishte vendi ku jetojnë vëllezërit dhe motrat, të lidhur me ty në bashkimin e dashurisë. E unë edhe këtu, në ofrimin e vëllazërisë sate të gjithëmbarshme, ndonjëherë dështoj: jam koprac në dashuri.

Ndiej, o Zot, se nuk kam me çka të lëvdohem, as të lartësohem përmbi të tjerët. Gjithçka është hir, gjithçka është dhurata jote. Nuk e di pse më ke dashur pikërisht mua kaq shumë, pse mua m'i ke dhënë aq shumë dhurata, pse më ke dashur kaq shumë në jetë?

E di se kam lënë që të shkojnë dëm aq shumë dhurata, e prapë mund të llogaris me mirësinë dhe me mëshirën tënde. Shumë dhurata që ke investuar në mua, kanë shkuar kot, e megjithatë edhe sivjet Ti dëshiron që ta ripërtëris dhe ta freskosh dhuratën tënde: të lindësh për mua!

O Zot, ki mëshirë për mua mëkatarin!

Faleminderit për besnikërinë tënde.

Të falënderoj për besimin tënd që ma tregon përsëri.

Të faleminderit se nuk m'i ke marrë dhuratat e tua.

T'u rritë nderi e lavdia gjithnjë e më tepër

për atë që ke investuar në mua!

Vazhdo lutjen në heshtje, në thellësi të zemrës sate. Shpirti Shenjt çdo ditë e më shumë do të zbulojë se ti je enë e brishtë, në të cilën Zoti ka futur dhuratat e veta të patregueshme. Njihni ato në krejt sinqeritetin tënd dhe falënderohu për to. Por, të jesh i vetëdijshëm për gjithçka që Zoti dëshiron të realizohet nëpër këto dhurata dhe të dish në përvujtëri të pendohesh. Nëpër këtë pendim zbuloji të tjerët rreth vetes, të cilëve duhet t'u japësh pandërprerë nga visari i dhuratave të Zotit, që edhe nëpërmjet tyre edhe më fort dhe më me sukses të përhapet mbretëria e Zotit.

O ZOT, NUK JAM I DENJË...

Në librin *“Lulet e shën Françeskut”* është përshkruar edhe rasti kur shën Françesku dhe vëlla Leoni po thoshin lutjen e Liturgjisë së orëve. Në fakt, Françesku i printe, kurse vëlla Leoni duhej t’i përgjigjej dhe t’i vërtetonte fjalët e shën Françeskut. Kjo ka qenë gati si lutja e një mëkatari të madh, i cili në pervujtërinë e vet të thellë dëshiron që para vëllait të vet dhe para Zotit ta zbulojë gjendjen e vet të dobët dhe mëkatore. Kjo është *“Lulja”* nr. 9, nën titull: *“Si shën Françesku e mësonte vëlla Leonin për të lutur brevarin dhe si vëlla Leoni i përgjigjej të kundërtën”*.

Në mënyrë të tillë, në formë dialogu, Françesku lutej pandërprerë, apo bisedonte me Zotin, ia parashtronte atij shpirtin e vet dhe – sipas dëshmisë së biografëve – shpeshherë fitonte përgjigjet, që e mbushnin me ngushëllim. Në vëlla Leonin në fakt është fshehur figura e Jezusit, i cili është vetë mëshira dhe butësia. Prandaj edhe ti në këtë takim të lutjes guxon të bisedosh me Zotin. Nëse ke në dorë librin *“Lulet e shën Françeskut”*, lexo më së pari këtë episod prej jetës së shën Françeskut.

Dëshiroj vetëm shkurtimisht ta tregoj përmbajtjen e këtij epizodi:

Françesku nuk e kishte me vete librin e Liturgjisë së orëve. Ka adhur koha për t’u lutur, e ai ishte me vëlla Leonin për rrugë. Prandaj ai kërkon nga vëlla Leoni që t’i vërtetonte fjalët e tija. Vëlla Leoni çdo herë i përgjigjej të kundërtën. Megjithëse Françesku protestonte dhe rreptësisht i urdhëronte “nën kushtin e dëgjësës” që t’i përsëriste fjalët e tija, vëlla Leoni prapëseprapë çdo herë i përgjigjej të kundërtën. Kur shën Françesku u lodh me të dhe i hidhëruar e pyeti vëlla Leonin përse është aq kokëfortë dhe flet të kundërtën e asaj që kishte premtuar, vëlla Leoni me thjeshtësi të shpirtit iu përgjigj: *“Zoti e di, o ati im, se unë kam dashur gjithmonë të përgjigjem sikurse më ke mësuar ti, por Zoti më ka dhënë të flas ashtu siç i ka pëlqyer atij”*.

Eja i përqendruar para Zotit. Bëje këtë në ato çaste kur ke më shumë kohë të lirë dhe në qetësi mund të bisedosh me Zotin. Kjo mund të ndodhë në dritën e takimit ungujllor të oficerit të ushtrisë romake me Jezu Krishtin kur edhe oficeri e konsideron veten si të

pandenjë për ardhjen e Jezu Krishtit nën pullazin e tij. Zgjo në shpirtin tënd, krejtësisht i qetë dhe deri në fund i singertë, çdo gjë që shpeshherë të pengon, që bart në vete, që është barra e shpirtit tënd. Zgjo dhe përkujto gjithçka për çka të vjen turp, që nuk dëshiron që të dinë të tjerët. Le të bjerë në mend çdo gjë që shpeshherë gjykon në vete dhe mbi vete dhe për çka nuk e pranon vetveten.

Mbi këto tema guxon të bisedosh me Zotin. Por, megjithatë mundohu që me të vërtetë ta dëgjosh edhe përgjigjen e tij, zërin e tij në këto momente, kështu që lutja jote mos të jetë një monolog, vetëgjykim, i çili të çon në dëshpërim, por kjo lutje le të jetë momenti i stërbushur me ngushëllim dhe vërtetësi.

O Zot unë ndihem i dobët dhe i mjerë. Nuk jam i denjë për besimin dhe dashurinë tënde. Nuk e di t'i shfrytëzoj në mënyrë të mirë dhuratat e tua dhe t'i përdor për ndërtimin e lavdisë së mbretërisë sate. Nuk jam i denjë që të më vizitosh dhe të më dhurosh më tutje. O Zot, unë me të vërtetë meritoj që ti të largohesh prej meje dhe të mos më shikosh...

* * * * *

Por, Ti je i imi, dhe unë të dua. Ti je shumë i çmueshëm në sytë të mi. Ti je i dashur për shpirtin tim, mos ki frikë! Ti je i çmueshëm për mua dhe unë nuk do të dorëzoj fatit tënd. Dëshiroj që edhe më tutje të mbaj për dore dhe të të përmbush me dashurinë time! (kerh. Is 43).

* * * * *

O Zot, mëkati e ndrydh shpirtin tim. Jam i ligësht. Vendosem për të mirën, e prapëseprapë rrëzohem. Nuk jam i denjë që prapë të më falësh dhe të më pranosh përsëri. Do të dëshiroja që të fshihem para fytyrës sate. Ka aq shumë njerëz, të cilët do të dinë më mirë dhe në mënyrë më të përkryer t'i çmojnë dhuratat e tua. Mëkati im gjithmonë përsëritet. Aspak nuk jam më i mirë se të tjerët.

Përkundrazi: jam më i keq dhe më i dobët. Shpesh kam përshtypje se mashtroj edhe veten, edhe Ty, o Zot!

* * * * *

Pse frikësohesh? “Në qofshin mëkatet tuaja kuq si gjaku, do të bëhen bardhë si bora, edhe në qofshin të kuqe si purpuri, do të bëhen porsileshi” (Is 1, 18). Dashuria ime është më e fortë se mëkati. Ti je më i rëndësishëm se ato që ke bërë ose që nuk ke bërë. Unë shoh çdo të mirë që ke bërë; ajo gjithmonë është para syve të mi. Unë nuk jam njeri. Nuk vlerësoj si vlerëson ti. Mos u çudit nëse unë jam i mirë.

* * * * *

O Zot, unë nuk të dëshmoj. Nuk mund të krenohesh me mua. Nganjëherë më vjen turp prej teje. Po t’u kishe dhënë të tjerëve sa më ke dhënë mua, ata me siguri do ta lëvdonin shumë më tepër emrin tënd. Po të kishin përjetuar të tjerët aq shpesh hirin e faljes sate, ata me siguri kaheerë nuk do të kishin bërë më mëkate. Po të pranonin të tjerët aq shpesh sakramentin e Korpit tënd, ata tashmë prej kohësh do të jetonin në bashkimin e thellë me ty. Po t’u kishe dhënë të tjerëve aq shumë gëzime dhe ndihma, ata prej kohësh do të kishin tërhequr shumë të tjerë tek ti. O Zot, më vjen turp për shkak të dështimeve, të lëshimeve e të dobësive të mia të çdo lloji. S’kam arsyetim. Kam frikë se do ta mbyllësh burimin e ujit të gjallë për mua.

* * * * *

O të gjithë ju, që jeni të etshëm, eja në ujë! Edhe nëse nuk keni para, eja! Pa para dhe pa pagesa... eja! Eja në këtë burim të pa fund, me të cilin dëshiroj t’ia shuaj etjen mbarë botës (kerb. Is 55). Nëse je i lodhur dhe i rraskapitur, nëse të vrasin dobësitë e tua, apo e kaluara jote – eja tek unë, unë do të të çlodh, unë do të të tregoj sa shumë të dua, sa i shtrenjtë je për mua. Dëshiroj që të pranosh gjithmonë, në çdo humbje tënde, në çdo situatë, e veçanërisht atëherë

kur mendon se nuk të do askush, atëherë kur as ti nuk e pranon vetveten. Atëherë – eja! Unë jam këtu për ty (kërb. Mt 12).

Vazhdo në mënyrë të ngjashme derisa të pranosh ngushëllimin dhe gëzimin. Nëse do të dëgjosh me vëmendje, gjithmonë do ta dëgjosh Zotin, i cili të pranon dhe të do. Sepse Ai është Shëlbues. Ai që të paditë, është djalli i mallkuar – “paditësi i vëllezërve”. Prandaj me plot shpresë parashtroji Zotit të gjitha ankesat, gjithë frikën, gjithçka që të brengos. Ai do të të forcojë.

O ZOT, PO TË MOS ISHE TI ME MUA...

Zgjoje disponimin e nevojshëm. Gjeje momentin më të përshtatshëm, kur mund të jesh i qetë dhe i përqendruar. Po ashtu gjej edhe një vend qetësie dhe heshtjeje. Edhe pozicioni i trupit tënd le të jetë në atë atmosferë të përqendrimit. Shiko që ta planifikosh kohën tënde dhe punët e tua, kështu që në kohë të lutjes mos të kërkojë askush, ose thjesht që të dihet se tani je i zënë me një punë tepër të rëndësishme dhe që nuk guxon të të pengojë kush.

Shkrimi Shenjt, Bibla, mund të shërbejë si nxitje dhe pikënisje e lutjes. Ajo është Fjala e Zotit. Ajo e thërret shpirtin dhe zemrën që t'i përgjigjen. Prej visarit të Fjalës së Zotit do të marrim si pikënisje Psalmi 124, konkretisht pjesën e parë të këtij psalmi (rr. 1-5). Përshtypjen veçanërisht të fortë e lë vetëdija dhe përshtypjet e një izraeliti të devotshëm, se për gjithçka që është ai dhe që i ka ndodhur atij, ai i falënderon Zotit.

Në jetën e shën Françeskut psalmet ishin frymëzime të pashtershme të lutjes. Janë ruajtur lutjet të pasura dhe të bukura, të endura ekskluzivisht nga vargjet e psalmeve. Në Shkrimet e tija gjejmë krejt një varg lutjesh, me të cilat i ka formuar shumë lutje të orëve të ditës.

Pra, duke u nisur nga sfida e psalmit të lartpërmendur (Ps 124, 1-5), dmth. “*Po të mos kishe qenë Zoti me ne...*”, edhe ti mund të ndalesh para Zotit, në të vërtetën e thellë të jetës sate dhe ngadalë t'i shqiptosh fjalët me gojë, ose të lutesh me mendime.

Po të mos ishe Ti, o Zot, me mua, po të mos dëshiroje Ti, o Zot, që unë të ekzistoj, unë nuk do të isha sot këtu, nuk do të ishte një jetë, do të mungonte gjithçka që në këtë jetën time pasuron qiellin e tokën.

Po të mos ishe Ti, o Zot, me mua, unë nuk do të shihja kuptimin e jetës sime, nuk do të dija përse sot jetoj, përse jam zgjuar në këtë ditë të re, përse edhe sot më duhet të qëndroj në luftën e jetës dhe ta kërkoj lumturinë e njerëzve rreth meje. Po të mos ishe Ti, o Zot, për mua, unë nuk do të

kisha ditur përse duhet të jetoj këtë jetë, dhe pse të mundohem dhe të pres me shqetësim se çka do të ndodhë nesër me mua, çka do të më sjellë e ardhmja.

Po të mos ishe ti, Zot, me mua, unë edhe sot do të isha ngarkuar me mëkatet të mia, dyshimet do të më kishin munduar dhe vrarë, do të më kishte shtypur ndjenja e fajësisë. Unë do të kisha bartur barrën e së kaluarës sime në kurrizin tim dhe sigurisht do të kisha marrë në thua dhe do të isha rrëzuar, për shkak të peshës tepër të rëndë të momenteve të dështuara.

Po të mos më kishe falur Ti, o Zot, unë sot nuk do ta kisha gëzuar lirinë e fëmijës së Hyjit, unë nuk do të dija se çka është mëshira dhe dashuria.

Po të mos ishe Ti, o Zot, për mua, po të mos më kishe kapluar me valet e dashurisë sate dhe të hirit tënd, unë nuk do të kisha besuar që është e mundshme të bëhem njeri i ri, që është e mundshme që të lindem përsëri.

O Zot, po të mos ishe Ti me mua në vështirësi të jetës, ose kur njerëzit nuk më kanë besuar, ose kur më kanë paditur pa faj, po të mos kishe intervenuar Ti për mua kur më kanë braktisur të gjithë, kur ma kanë kthyer shpinën, unë do të dëshpërohesh, valët e tërbuara do të më kishin mbytur.

O Zot, po të mos më kishe dashur Ti përpara, po të mos kishe marrë para duarsh qenien time të dobët e të brishtë, po të mos më kishe marrë për dore, unë edhe sot do të endesha andej e këndeje, kot do të kërkoja në këtë botë rrugëdalje të tjera njerëzore, në të cilat nuk ka përgjigje. Sot do të isha i humbur.

Po të mos kishe intervenuar Ti, o Zot, për mua, unë edhe sot do të isha një rast i humbur, njeri i shlyer nga rrethi i njerëzve të ndershëm dhe të mirë, do të isha i vetëm, do të kisha jetuar në pikëllim të pa masë dhe në vetmi. Po të mos ishe Ti, o Zot, vetë dashuria dhe mirësia, gjithçka do të ishte aq e zezë dhe e shkretë.

Por, o Zot, Ti je me mua, sepse unë ndiej që jeta ka kuptim, Ti je me mua, sepse unë shoh se gjithçka rreth meje është e

bukur dhe se pasqyron mirësinë dhe dashurinë tënde. Ti je me mua, sepse e ndiej fuqinë e faljes me të cilën më jep guxim. E ndiej, o Zot, se ti je me mua, sepse jetoj, sepse marr frymë, sepse në fytyrën time ka vend për buzëqeshje, sepse në zemrën time ka vend për gëzim dhe paqe.

Ti je me mua, o Zot, dhe gjithmonë ke qenë me mua. Faleminderit, sepse nuk mund të kujtoj as një çat kur Ti nuk ke qenë me mua. Faleminderit, sepse Ti – të them thjesht – je Hyji i Pranishëm Emanuel, Hyji me ne, Zoti me mua.

Dëshiroj, o Zot, që edhe unë të jem me Ty. Dëshiroj që edhe ti të ndiesh se e tërë qenia ime të përket Ty. Dëshiroj që të jesh edhe Ti i sigurt në dashurinë time dhe në dorëzimin tim personal dhe krejt të vetëdijshëm, të lirë dhe të plotë!

SOT KAM DËSHIRË TË RRI NË SHTËPINË TËNDE

Në jetën e tij të kthimit dhe të pendesës shën Françesku shpesh ka takuar fshehtësinë e Fjalës së Zotit. Në të ai i zbulonte drejtimet themelore për jetë. Ajo i ka dhënë dritë për më tutje. Me nderim i afrohej Fjalës së Zotit dhe në të me të vërtetë e njihje praninë e Hyjit të gjallë. Prandaj Zoti edhe mund t'i fliste me hapjen e Shkrimit shenjt. Shpesh herë në momente vendimtare për vete dhe për Rregullin e vet, ai kërkonte porosinë e qartë të Zotit pikërisht në Shkrimin shenjt. Këtë e ka bërë gjithmonë në qëndrimin e fesë së gjallë dhe në përshpirtëri. Vetëm krejtësisht i përqendruar, pasi e zgjonte fenë me lutje, mund të dëgjonte se çka i thotë Zoti. E atëherë Shpirti Shenjt ka bërë që fjala e Zotit të hapej pikërisht në ato vende, në të cilat ai ka zbuluar përgjigjen në pyetjet e veta.

Provo ta ushqesh takimin tënd të lutjes me Zotin pikërisht me ndihmën e Fjalës së Zotit. Gjej një vend të qetë. Mbye trupin në atë pozitë në të cilën mund të jesh i qetë dhe i përqendruar. Futu në vetvete dhe provo ose thjesht të hapësh Besëlidhjen e Re kudo, ose hape atë vend që e ke përgatitur. Atëherë lëshohu në bisedim të brendshëm të Jezusit dhe të shpirtit tënd.

Të sugjeroj si shembull takimin e Jezusit me Zakeun (Lk 19, 1-20). Në qetësi dhe përqendrim lexoje këtë tekst, e pastaj lësho vetveten në bisedim të brendshëm, në të cilin mundohu ta njohësh vetveten në rolin e Zakeut.

O Zot, edhe unë dëshiroj që të të shoh ty. Besoj se ti je duke kaluar edhe nëpër qytetin tim dhe nëpër botën time. Besoj se je duke kaluar afër meje. Ka aq shumë gjëra që më pengojnë të vij tek ti. Shumë brenga, pengesa, angazhime të shumëllojshme, mëkate, përtacia... Por, megjithatë, ndiej se gjithë qenia ime ka dëshirë që të shohë Ty. Kam dëshirë që të ndiej Ty, që të veshtoj. Dëshiroj që sytë e mi në ndonjë mënyrë të shohin, që të di sesi dukesh, se kush je ti!

(Jezusi:)

Edhe unë kam dëshirë që të shoh ty. Edhe unë dëshiroj që të takohem me ty. Këtë dëshirë e kam prej kohësh. Prandaj, zbrit shpejt! Përqendrohu dhe futu në brendësinë e qenies sate. Mos u ndal në sipërfaqe, por zbrit në brendësi. Mua mund të më shohësh vetëm atëherë kur të zbresësh prej të gjitha atyre vendeve ku të ka çuar kureshtja jote, kur të zbresësh në atë vend, ku zemra jote mund të me ndiejë dhe të me dëgjojë në qetësi. Sot kam dëshirë që të rri në shtëpinë tënde. Kam dëshirë që të vij tek ti. Dëshiroj që të gjej në shtëpi. Gjeje përsëri rrugën drejt zemrës sate, sepse zemra jote është shtëpia jote e vërtetë, dhe unë kam dëshirë që të gjej një vend për vete pikërisht në atë vend dhe në atë qendër të qenies sate.

Por, o Zot, a thua është e mundshme që ti dëshiron të vish tek unë? Ka shumë më të devotshëm se unë, ka shumë më të vlefshëm se unë. Tek unë, në shtëpinë time nuk është gjithçka e bukur dhe në rregull, sikurse mund të gjesh tek të tjerët. Shtëpia ime është kaheërë e zbrazët. Shumë rrallë jam “në shtëpi”. E, përveç kësaj, unë nuk jam i denjë. Unë jam mëkatar. Unë pata dëshirë që vetëm pakëz të shoh ty, ta shoh pamjen tënde, e as nuk më ka ra në mend se Ti mund të dëshirosh të vish tek unë. Më duhet që shpejt të regulloj të le në vend aq shumë gjëra. E di, o Zot, se ky është rasti unik në jetë. Dëshiroj që ta shfrytëzoj. Kam dëshirë të pranoj në shtëpinë time. Eja e shih se kush jam, dhe çka ndodhet në thellësinë e zemrës sime. Eja e shndrite ti shpirtin dhe zemrën time.

(Jezusi:)

Që sot dëshiroj të vij tek ti. Mos u mërzhit, më e rëndësishmja gjë është që të më pranosh. Nuk ka rëndësi se çka do të thonë njerëzit. Ata nuk e shohin brendësinë tënde. Për ta ti je mëkatar tagrambledhës, imoral, hajdut, i pashpirt. Ata nuk mund të dinë gjë tjetër. Unë dëshiroj që t'i shoh vlerat e

tua të vërteta. Kam dëshirë që të takoj në botën në të cilën jeton dhe mundohesh. Dua që të ndihmoj që të bëhesh krijesa origjinale e Zotit. Mua më pëlqen që të shoqërohem më mëkatarët. Mjafton që të më pranosh në brendësinë tënde dhe të qëndrosh në bisedë me mua.

O Zot, sa bukur është të jem me Ty! Shpirti im është plot me gëzim. Jam gati të bëj gjithçka dëshiron Ti. Kam dëshirë që të gëzohesh edhe Ti. Ndiej se kam gabuar në disa gjëra. Këto njohje tani më gëzojnë, sepse po shoh se Ti më ndihmon që ato t'i përmirësoj. Kam dëshirë ta ndërroj jetën time. Vetëm për Ty, o Zot! Ja, vendosa se do t'i shoh njerëzit rreth meje, do t'i vërej të varfërit. Nuk do të jetoj më vetëm për vete. Do të jetoj si kërkon Ti.

(Jezusi:)

Sot ka edhur shëlbimi në këtë shtëpi. Kupto dhe mbaje mend se je fëmijë i Zotit, se kjo është e vërteta më e thellë e qenies sate. Hyji është Ati yt. Ai të do shumë. Ai dëshiron që këtë dashuri ti ta ndiesh gjithmonë dhe të jetosh. Kam ardhur në këtë botë pikërisht për ty. Vepra ime e shëlbimit realizohet në ty kur ti më pranosh dhe nderon si mik në thellësinë e qenies sate. Kjo është dita e gëzueshme, dita e takimit të vërtetë. Ky takim le të jetë gëzimi i zemrës sate, sikurse është edhe gëzimi i qiellit!

Faleminderit, o Zot. Faleminderit për ardhjen tënde. Qofsh bekuar në çdo hap. Të madhëron shpirti im, dhe zemra ime për Ty galdon. Faleminderit!

JEMI DHURUAR VETVETES

Në këtë lutje dëshirojmë që ta pranojmë trupin tonë si dhuratë. Ky është themeli i asaj që quhet pranimi i vetvetes, i jetës së vet, i qenies së vet. E ndiejmë se ky pranim është në themel të çdo takimi me Zotin, i cili është Ati dhe Kriuesi i çdo gjëje, prandaj edhe i qenies sonë. Kjo është siguria jonë më e madhe dhe më konkrete. Nuk kemi nevojë për siguri ose garanci tjetër, përveç jetës së pastër dhe gjithçka është lidhur me të: sepse nëpër të gjitha këto Ati ynë na do. Fshehtësia e zhytjes sonë në Zotin dhe e falënderimit Zotit është pikërisht në mirënjohjen tonë për atë çka jemi, për atë çka ka dashur Zoti, kur na ka krijuar pikërisht ashtu siç jemi.

Shën Françesku në mbarim të jetës së vet ka kërkuar faljen prej “vëllait gomar”, dmth. prej trupit të vet, sepse ndonjëherë ka qenë i padrejtë ndaj tij. Vërtet, në të gjitha çaste të ëmbla të ekstazës dhe të dorëzimit të vet Zotit, ai plotësisht e shfrytëzonte trupin e vet. Shumë ka dashur të ndiejë “nënë tokë” nën këmbët e veta. Shpeshherë shtrihej për tokë, që edhe me trup të tregojë qëndrimin e përvuajtërisë dhe të dorëzimit gjatë lutjes. Me duart e rrahte gjoksin kur donte ta shprehte pendimin, e duart e tija vetvetiu ngriteshin kah qielli kur donte ta bekonte Zotin dhe t’i falënderonte.

Gjej edhe ti për vete një vend qetësie dhe përqendrimi dhe fillo të zbulosh qenien tënde, sidomos trupin tënd. Ulu në qetësi, duart mbaj lirshëm në prehrin tënd. Këmbët le të prekin dyshtemenë. Trupin mbaje drejt, që të mund ta ndiejë ritmin e thellë të frymëmarrjes. Me çdo frymënxjerrje ky trup bën si ta shuguronte dimensionin e vet të lidhjes me tokë, duke u lëshuar teposhtë; e me çdo frymëmarrje i njëjti trup sikur ka dëshirë që të ngritet lart, ta prekë qiellin. Atëherë nisur të përjetosh trupin tënd, ashtu si është më e përshtatshme për ty. Kjo le të jetë njohja e brendshme e qenies sate dhe në të njëjtën kohë lutja jote.

I ndiej duart e mia. Ato rrinë qetë në prehrin tim. Përndryshe janë gjithmonë në lëvizje. Tani mund të jem i qetë. Mund të ndiej në qetësi që kam duar. Duart e tjera tani do të më

prijnë. Faleminderit: ato janë duart e tua, o Zoti im. Ti m'i ke dhënë këto duar që i ndiej. Unë nuk mund t'i kërkoja as t'i dëshiroja. Ato janë pjesë e planit tënd me mua. Ti ke dashur që unë të kem duart. Qofshin bekuar duart e tua, që kështu më krijuan!

Të faleminderit për gjithçka që duart e mia mund të bëjnë. Faleminderit për secilën lëvizje që mund të bëj. Me duar mund të hap derën: të faleminderit për të gjithë ata të cilëve ua kam hapur derën! Faleminderit për çdo shtrëngim të dorës, për të gjithë ata që kam prekur me dorë, të cilëve dora ime u ka shprehur dashuri.

Të faleminderit sepse me dorë mund të përkëdhel, sepse me këto mund të mbaj dikënd, sepse mund të shkruaj letra. Me dorë mund të bekoj, duart i bashkoj kur të lutem, duart lartësoj kur të falënderoj.

Faleminderit për duart. Ato rrinë qetë, por unë të falënderoj.

I ndiej këmbët e mia. Në këtë moment nuk po eci. Rri pa lëvizje. Këmbët janë duke pushuar. Ndiej dyshtënë e fortë nën këmbë. Ato sikur të më thonin: "Ti je shkëmbi im, ti je tokë e fortë nën këmbët e mia!" Pa ty, o Zot, unë do të kisha humbur në humnerë. Edhe këto këmbët e mia janë në planin tënd. Ti m'i ke dhënë këto. Ato janë dhuratë. I pranoj këto prej duarve të tua. Faleminderit që drejton të gjitha rrugët e padrejta të mia. Çdo hap të padrejt Ti, o Zot, ma drejton dhe më udhëheq në shtegun e jetës. Të faleminderit sepse ke pasur planet me mua dhe m'i ke dhënë këmbët. Le të bekojë çdo hap i imi. Çdo hap le të bëhet për Ty. Ti m'i ke dhënë këmbët: dëshiroj që të lavdëroj me to, dhe të shërbej Ty. Faleminderit, o Zoti im!

E ndiej trupin tim, sidomos në ritmin e frymëmarrjes. Kjo është dhuratë e jotja. Ky trup të cilin e kam, të cilin tani i ndiej: Ti ma ke dhënë këtë trup. Faleminderit për çdo vështirësi ose dhembje në trupin tim. Gjithçka është në planin tënd. E ndiej se ky trup është gati i pamatshëm,

sikur deti. Aq shumë mund të pranojë në vetvete. Më kujtohet se është thanë: “Trupat tanë janë tempuj të Hyjit, tempuj të Shpirtit Shenjt.” Pikërisht ky trupi im. Të falënderoj, o Zot, për dhuratën e këtij trupit tim! Ai është gjithmonë i yti, dhuratë e jotja, krijuar sipas planit tënd. Ai është tempulli yt, edhe atëherë kur është i sëmurë ose i cunguar. Gjithmonë ky trup është i yti, i dhuruar mua.

O Jezu Krisht, Ti je i mrekullueshëm në veprat e tua. Dëshiroj sa të kem fuqi t'i përsëris fjalët: “Të faleminderit sepse jam krijuar aq mrekullisht!” E di, o Zot, se po të pranoj krëjtësisht dhe se po të adhuroj porsì Zot të përkryer vetëm atëherë kur të njoh edhe në trupin tim. Ti nuk mund të bësh diçka të keqe, të gjymtuar, të dobët. Ti je i përsosur. Prandaj sipas planit tënd, sipas dëshirës sate është krijuar edhe ky trupi im, këto duar, këto këmbë dhe çdo gjymtyrë e trupit tim. Dëshiroj të Të falënderoj dhe të Të pranoj në gjithçka. E di se vetëm kështu jam plotësisht i sunduar nga Ti, se vetëm atëherë jam i Yti.

O Jezus, të faleminderit për tërë qenien time.

Dëshiroj që të lavdëroj edhe në trupin tim.

Dëshiroj që të lavdëroj edhe me trupin tim.

Vazhdoje këtë meditim. Meditimi le të shndërrohet gjithnjë e më tepër në lutje. Kah mbarimi mundohu në paqe të vërtetë, por thellësisht. edhe me trup të lëvdosh Zotin. Mund të bësh brenda mudësive të tua adhurimin e thellë me gjithë trupin tënd para Zotit të padukshëm, por të pranishëm. Mund të bësh shenjen e kryqit në trupin tënd, në qetësi dhe me përqendrim. Mund t'i lartësosh duart dhe të shqiptosh disa fjalë të lutjes së falënderimit. Ki guxim të përejtosh se çka do të thotë ta lëvdosh Zotin edhe me trupin tënd.

LUTJA E DORËZIMIT TË PËRVUJTË

Sipas librit *“Lulet e shën Françeskut”* (nr. 10) vëllai Maseo një ditë ka pyetur shën Françeskun pse mbas tij shkojnë aq shumë njerëz, sepse ai nuk ka qenë një njeri i veçantë. Pamja e jashme e tij flet të kudërtën. Françesku ka qenë i gëzuar me këtë pyetje të vëllait të vet, dhe mbasi i ka dhënë lavdinë Zotit, në krejt sinqeritetin e zemrës së vet, ndër të tjera, tha: *“Sytë më të shkëlqyeshëm të Zotit nuk kanë gjetur në tokë ndër mëkatarë asnjë krijesë më të pandenjë se mua. Ndërkaq, Hyji deshi të bënte mrekulli, e për atë vepër të vetën s’ka gjetur krijesën më të mjerë se mua...”*

Dëshirojmë të hyjmë në këtë lutje me ndihmën e situatës së Ungjillit, e cila ndoshta u përgjigjet edhe disa përvojave tona. Le të na bjerë në mend Jezusi me Pjetrin në barkën e Pjetrit. Mbas Jezusi ia ka drejtuar popullit Fjalën e Zotit, kërkoi prej Pjetrit që në pikë të ditës ta hedhë rrjetën në det. Pjetri këtë bëri, jo sipas logikës së vet dhe përvojës së peshkatarëve, por me të vërtetë vetëm në Fjalën e Jezusit. Dhe zunë shumë peshq. Pjetri ka qenë i befasuar me forcën dhe fuqinë e kësaj fjale dhe, në spontanitetin dhe befasinë e vet, i tha Jezusit: *“Largohu prej meje, o Zot, sepse jam njeri mëkatar!”* (krh. Lk 5, 1-11). Sigurisht ai e ndiente në thellësinë e vet atë çka ishte e pranishme në përvojën e të gjithë njerëzve të mëdhanj të Besëlidhjes së Vjetër, se – për të takuar Zotin, posaçë fytyrë me fytyrë, kërkon prej njeriut që të zhduket, të vdesë. Pjetri, në atë çast të spontanitetit dhe të habitjes së vet, vendoset për zgjidhje dhe ofertë, e cila i dukej si e vetmja rrugëdalje e mundshme: *“Largohu prej meje!”* Sikur të kishte thënë: Më nuk kam ndihmë, sepse jam mëkatar; më le mua dhe shko tek të tjerët, të cilët do të jenë më të mirë, jo si unë.

Këtu mund të fillojë edhe lutja jonë. Me përqendrim dhe në mënyrë të qetë hape tekstin e cituar të Ungjillit dhe lejo që Fjala e Jezusit të jehojë në ty. Dëgjoji këto fjalë, por po ashtu vërju veshin edhe fjalëve të Pjetrit, të cilat mund të jenë pikënisje e lutjes sate.

O Zot, Ti kërkon prej meje në barkën e jetës sime, të hedh rrjetën në det, për të zënë peshk. Ti këtë gjë e kërkon jo në kohë të përshtatshme, por në kohë të ditës kur kjo gjë nuk

realizohet. Unë dua të dish se gjithë natën jam munduar kot. E kjo është, sipas mendimit tim, koha për të zënë pëshk, kur njerëzit përpiqen rreth kësaj pune.

Ndiej, o Zot, se me këtë Ti dëshiron të më japësh guxim edhe për punë të tjera. Unë gjithmonë kam njëfarë arsyetimi. Çdo herë kur ti kërkon prej meje diçka të veçantë, ose më thërret që përsëri ta kushtoj jetën Ty, më thërret në jetë me entuziazëm e besnikëri, çdo herë kam me qindra arsyttime: Aq shumë herë e kam provuar, o Zot; aq shpesh të kam premtuar, por nuk e kam mbajtur besën, nuk e kam mbajtur fjalën; aq shpesh edhe unë vetë dëshiroja për të zhdukur ndonjë dobësi në vetvete, të bëj një hap përpara, por nuk pata sukses!

Por po zbuloj, o Zot, se tani ti më thërret që ta bëj këtë përsëri. Por, jo më vetëm – por në fjalën tënde. Ti dëshiron që në fjalën tënde të provoj edhe një herë, që në fjalën tënde përsëri të jap besën. Dhe ti më zbulon, në fuqinë e fjalës sate, garancinë (pengun) e suksesit. Atëherë unë nuk e bëj diçka vetëm, por do ta bësh Ti!

Atëherë përsëri, o Zot, në gjendjen e mrekullisë dhe të befasisë, unë aq fort mund ta gjej veten në personin e Pjetrit. Largohu prej meje. As unë vetvetes shpesh nuk i besoj, mendoj se prej meje kurrë nuk do të bëhet asgjë. Për këtë arsye më mirë është që të llogaritësh me të tjerët... Largohu prej meje, sepse edhe të tjerët më kanë thënë se prej meje kurrë nuk del asgjë. Largohu prej meje, sepse kam shumë përvoja negative me vetveten.

Megjithatë, të faleminderit, o Zot, se më jep guxim. Në fjalët e tua ndiej atë që shën Françesku ka herë ka kuptuar: që t'i llogarit pikërisht me njeriun konkret, që ti e di mirë se unë jam mëkatuar, i dobët.

Të faleminderit se më flet: “Mos ki frikë! Unë llogaris me ty. Unë të njoh. Megjithatë dëshiroj të jesh në shërbimin tim. Eja! Nuk më pengon se je i tillë. Unë kam mundësi që të ndryshoj ty”.

Faleminderit, o Zot, sepse nuk largohesh prej meje. Aq

shumë kam nevojë për besimin tënd, për dashurinë tënde. Ndihem i lumtur, sepse ti ende llogarit me mua. Gëzohem sepse ti në dashurinë tënde nuk më ke “shlyer”, sepse më pranon përsëri ne shërbimin tënd. Nuk kam frikë, sepse Ti më miraton, ti më pranon. Nuk frikësohem, sepse Ti je me mua në fuqinë e fjalës sate.

Faleminderit, o Zot, për këtë dashuri dhe këtë besim. Me ty ndihem mirë. Me Ty gjithçka është e mundshme. Nuk do ta harroj kurrë këtë. Besoj se ti mund të bësh gjëra të mrekullueshme pikërisht nëpër mua, nëpër ne mëkatarët e dobët. Atëherë është e qartë dhe e dukshme se këtu vepron dashuria jote, fuqia jote, shëlbimi yt. Atëherë është e dukshme se Ti je e vetmja dashuri se Ti je i vetmi Shëlbues, i vetmi Shpëtimtar.

Lexo edhe një herë “*Lulet e shën Françeskut*”, kapitullin nr. 10, e pastaj nga *Ungjilli* Lk 5, 1-11. E shpirti yt le të flet në bisedën e mëtejshme të brendshme me Jezusin.

ZOTI TA DHASHTË PAQEN

Shën Françesku është shenjt i paqes. Është shpallur mbrojtësi i paqes. Posaçe na bie ndërmend lutja e tij e frymëzuar për paqen: “*Më bëj, o Zot, mjet të paqes sate!*” Ai shpesh me shkrimet e veta i thërret vëllezërit që të jenë bartës të paqes. Në *Testamentin* e vet ai thotë: “Zoti me ka zbuluar përsëritë: “*Zoti të dhashtë paqen!*” (I 6).

Françesku është i vetëdijshëm sesa paqja përfshin në vete kuptimin e shëlbimit. Zoti me paqen e vet na jep gjithëcka. Kjo është paqja mesianike, *shalom*, pronë e të gjitha të mirave mesianike, kënaqësia në paqe, jeta në miqësi dhe në bashkim me Zotin. Prandaj kjo përsëritje e paqes dhe lutja për paqen janë pjesë përbërëse e jetës së shën Françeskut dhe e testamentit të tij.

Paqja, për të cilën ka etje tërë njerëzimi, njeriu dhe kombet e të gjitha brezëve, fillon dhe krijohet në zemrat e individëve. Në zemrën e çdo njeriu fshehet lufta dhe paqja. Ne në vetvete e mbajmë shqetësimin, me të cilin mund t'i infektojmë edhe të tjerët rreth nesh, ose në vetvete e mbajmë paqen, e cila përhapet edhe në të tjerët rreth nesh. Shën Françesku fort ka dëshiruar që të jetë hapur për paqen e plotë. Për këtë arsye ai kërkonte vendet dhe hapësirat e paqes në vete dhe rreth vetes.

O Zot, Ti ke thënë: “Po ju le paqen, po jua jap paqen time”.

Unë po të lutem për paqen. Të lutem për paqe, jo për atë paqe që e premtton bota, dhe si na e jep bota. Paqja jote është më e vërtetë dhe më e qëndrueshme. Paqja jote e mbush tërë qenien, na jep siguri dhe shpresë. Ma jep këtë paqe, me të cilën do të mbushësh të gjitha zbrazëtirat e mia, dhe do të më largosh çdo shqetësim që kam. Unë kam në vete aq shumë frikë, pasiguri, dhe shqetësim. Ka aq shumë stuhi e shtërngata rreth meje, aq shumë shqetësim dhe befasi të ndryshme. Ma jep paqen, me të cilën në të gjitha situata të tilla do të ruaj qetësinë e zemrës dhe të shpirtit.

Me së pari po të lutem, o Zot që paqja jote porsì lumi të ma vërshojë tërë qenien time. Tí e sheh sa shpesh shqetësimi e

kap trupin dhe shpirtin tim. Nuk mund të qetësohem. Nuk e di rrugën deri te vetvetja, deri te brendësia ime. Çdo zhurmë, dhe çdo pamje më tërheq dhe prapë e shqetëson brendësinë, edhe përndryshe të dobët, të shpirtit tim.

Më ndihmo, o Zot, në këtë kërkim të paqes. Bëj që të di ta gjej kohën dhe hapësirën e paqes. Ma jep dritën që të zbuloj tërë vlerën e atyre çasteve të bekuara, në të cilët nuk do të bëj asgjë tjetër, s'do të mendoj për asgjë tjetër, nuk do të kujdesohem për asgjë tjetër – por thjesht do të lëshoj Ty kalimin e kohës dhe rrjedhën e ngjarjeve.

Ndonjë herë aq fort e ndiej se nuk mund të bëj asgjë që disa sende të ndërrohen. Ndiej se kjo e tejkalon qenien time. E megjithatë lejoj që të kapem në rrjetën e brengosjes dhe të shqetësimit, në vend që të lëshoj gjithçka në duart e tua, burimi i çdo paqeje.

Eja, o Zoti, eja dhe më jep paqen tënde!

Më jep paqen, e cila ka qenë në Ty kur i ke qetësuar nxënësit, kur ke ngushëlluar turmën e njerëzve, kur ke futur paqen në elementet e natyrës. Më jap paqen, e cila është më e fortë se valët e fuqishme të detit dhe era e furishme. Më jep paqen cila është më e fortë se turma e njerëzve, e cila pasigurinë e vet e fsheh në zhurmë e poterë.

Më jep paqen tënde, e cila ka themelet në besimin e plotë në dashurinë e Atit. Më jep paqen e fëmijës, e cila mund pa shqetësim dhe frikë t'ia lëshojë veten Atit. Më jap paqen, e cila do të jetë për mua shenja e hirit të ripërtërirë të fëmijërisë hyjnore.

Ma jep, o Zot, paqen, me të cilën do të mund të dal para fytyrës sate, paqen, e cila themelohet në fjalët e tua: “Unë nuk të dënoj. Shko në paqe, e mos mëkato më!” Ma jep paqen e ndërjegjes, që është shpesh e shqetësuar me mëkate. Kam mall për paqen, të cilën vetëm dashuria jote mund të ma japë. Ma jep këtë paqe!

Jepua paqen veprimeve të mia, që të mos vrasin askënd, fjalëve të mia, që të mos fyejnë askënd, heshtjes sime dhe bisedës sime, takimeve të mia dhe ndarjeve të mia. Jepua paqen të

gjitha çasteve të veprimtarisë sime. Mos lejo të veproj apo të flas me shqetësim, i nervozuar, pa paqe të brendshme dhe pa dorëzim. Jepma këtë paqe, që është aq e rëndësishme për të gjitha marrëdhëniet njerëzore.

Mos lejo, o Zot, që t'i shqetësoj njerëzit përreth. Mos lejo që me veprimet e mia dhe shqetësimet e mia t'i bëj më pak të lumtur. Mos lejo, o Zot, që të më pushtojnë shqetësimet. E di se unë të tjerëve mund t'u jap vetëm atë që jam në vete. Në qoftë se në vete e mbaj paqen, atëherë edhe të tjerëve ua jap paqen. Në qoftë se në vete jam plot me shqetësim, atëherë ky shqetësim është sëmundje ngjithëse edhe për të tjerët. O Zot, në këtë botë, që aq fort ka etje për paqen dhe me aq mundim e kërkon, bëj që unë t'ia sjell paqen tënde.

Ma jep, o Zot, që sot qetësinë e shpirtit. Jepua paqen lëvizjeve dhe veprimeve të mia. Jepua paqen duarve të mia dhe syve të mi. Jepua paqen fjalëve dhe buzëve të mia. Jepua paqen trupit tim dhe zemrës sime! Ma jep paqen, që edhe unë vetë të bëhem paqja!

Faleminderit për paqen tënde. Faleminderit për paqen që e ke shpërndarë me begati, sepse vetë ke qenë i mbushur me paqe. Faleminderit për paqen, me të cilën ke ditur mrekullisht t'i qetësosh zemrat e njerëzve, t'i lirosh nga brengosja dhe frika. Faleminderit për paqen, të cilën e kanë ndier apostujt, kur të kanë pasur ty me vete. Faleminderit për atë paqe.

Derisa të lutem për paqe, o Zot, unë të lutem për ty. Ti eja tek unë, ti qëndro me mua! Kam dëshirë që të mbaj dhe të ndiej ty. Dëshiroj që të dëgjoj pandërprerë dhe të mbaj për dore ty – e atëherë jam i qetë, atëherë në mua dhe rreth meje është paqja!

O Jezus, qofsh ti bota, në të cilën unë lëviz; qofsh ti koha në të cilën jetoj; qofsh ti hapësira në të cilën banoj.

Ti, o Jezus, qofsh paqja ime!

NËNA IME DHE VËLLEZËRIT E MI

Shën Françesku u shkruan të gjithë besimtarëve: *“Mbi të gjithë ata, burra e gra, që do të sillen në këtë mënyrë, derisa të bëjnë ashtu dhe të qëndrojnë deri në fund, në ta do të pushojë Shpirti Zotit, në ta do të qëndrojnë e në ta do të banojnë. E do të jenë **bij** të Atit qiellor, veprat e të cilit kryejnë; do të jenë **të fejuar, vëllezër e nëna** të Zotit tonë Jezu Krishtit. **Të fejuarit** jemi kur shpirti besnik bashkëbëhet me Krishtin për virtyt të Shpirtit Shenjt. **Vëllezërit** e tij jemi kur kryejmë vullnetin e Atit të tij që është në qiell. **Nëna** e tij jemi kur e mbajmë në zemrën dhe shpirtin tonë përmes dashurisë dhe ndërgjegjes së pastër e të sinqertë dhe kur e lindim përmes jetës së shenjtë, e cila duhet t’i shndërrë të tjerët si shembull”* (2 LB 48-53).

Fjalët që i kemi cituar për shën Françeskun janë pandërprerë frymëzim për lutje, për zhytje në fshehtësinë e Hyjit, i cili është aq afër njeriut, në mënyrë të pashprehshme, kështu që nuk mund të përcaktohet si një relacion, por kjo shfaqet në lidhshmëri të shumanshme, në të cilat jetojmë.

Lësho vetveten të së njëjtës ndjenjë të afërsisë së gjithanshme të Zotit, e cila mund të përcaktohet njëkohësisht me koncepte të ndryshme: të babës, nënës, vëllait, motrës, të fejuarit, femijës, etj. Shpeshherë flasim për Zotin edhe si për mikun, afërsinë, gezimin dhe dashurinë...

Lësho vetveten në bisedim të brendshëm me Zotin dhe ndjenjave të afërsisë dhe fillo t’i shqiptosh në vete, me zë të ulët apo të lartë, fjalët të cilat të vijnë në lidhje me frymëzimin e shën Françeskut, por sigurisht edhe në lidhje burimore me fjalët e Jezusit: *“Nëna ime dhe vëllezërit e mi – janë ata, të cilët e dëgjojnë Fjalën të Zotit dhe e zbatojnë”*.

Është e bukur, o Zoti im, të jesh fëmijë! Jam fëmija yt, jam biri yt, jam bija jote. Unë ia lëshoj vetveten dashurisë sate. Zhytem në prehrin, në paqen tënde. Ndihem i sigurt kur ti më mban për dore. Asgjë nuk mund të më ndodhë. Faleminderit se mund të jem fëmija yt.

“Sa është e shejtë, ngushëlluese, e bukur dhe e shkëlqyeshme të kesh të fejuarin në qiell!” Aq bukur është të përjetosh se dikush dëshiron dashurinë time. Sot të njoh, o Zot, si atë i

cili e çmon dashurinë time, dashurin time të dobët, të brishtë, të gjymtë. Sa bukur është të ndihesh i dobishëm, i nevojshëm për jetën e dikujt. Ti ke nevojë për mua. Ti ke mall për dashurinë, që ti vetë e ke lënë në zemrën time. Ja ku jam, o Zot! Edhe sot dëshiroj që ta dorëzoj vetveten Ty. Të dua, o Jezus, sepse ti më do mua...

“Sa është e shenjtë, e dashur, e këndshme, qetësuese, e ëmbël, tërheqëse, mbi gjithçka e dëshirueshme, të kesh vëllain e tillë, i cili ka flijuar jetën e vet për delet e veta dhe e ka lutur Atin për to!”

Po, o Zot, unë kam një vëlla në qiell. E kam vëllain, i cili gjithmonë më udheheq dhe më do, në ty e kam vëllain përmbi të gjithë vëllezërit, vëllain që kurrë nuk do të më tradhtojë. Në Ty kam vëllain, i cili për shkak të lidhjes së vet të thellë “farefisnore” kurrë nuk mund të më bjerë mohit. Të kam për vëlla, o Zot. S’mundem pa keqardhje në zëmër, o Zot, të mendoj: A e gjen ti vëllain tënd në mua? A jam unë vëlla? A mund të mbështetesh ti në mua? A e pranoj unë gjithmonë e gjithkund se ti je për mua më i miri, me i dashuri vëlla, vëllai i veçantë i jetës sime? A gjen ti në mua vëllain, o Zot? Të falënderoj, sepse më pranon, më përqafon dhe më dëshiron si të tillë.

“Jemi nënat e tija...” Gati nuk guxoj as të mendoj për këtë – aq guximtare më tingëllon kjo fjalë: ... unë të mund të jem “nëna jote”! E megjithatë, o Zot, kështu ke thënë ti në Ungjill. Kështu edhe shën Françesku lutet dhe u thotë të gjithë besimtarëve. Jam nëna jote. Si?... A jam me të vërtetë kjo? A ngjizesh dhe a lindesh Ti në zemrën time? A të kam dhënë, a të kam treguar, a të kam zbuluar unë ty dikujt? A të shikoj më butësi dhe a të dua sikur nëna në zemrën time? A e ndien ti në mua siguri dhe paqe?

A e ndien ti, o Zot, me të vërtetë në mua, se unë jam nëna jote, e cila nuk mund të harrojë “frytin e barkut të vet”? E gjithë

kjo është shumë, është tepër për mua.

Mjerisht, o Zot, unë shpeshherë nuk jam nënë për Ty. Në zemrën time s'ka vend. Në trupin dhe në shpirtin tim ti nuk je i pranishëm në mënyrë të veçantë. Shpesh nuk di të lind dhe të jap jetën tënde hyjnore për të gëzuar njerëzit, për të gëzuar botën. Shtërpësia ime shpirtërore është shkak që të mos ndodhë Krishtlindja për botën rreth meje, që të mos lindesh ti në gëzim të të gjithëve rreth meje. Për këtë arsye as nuk e njoh vetveten në Krishtlindje, në festën e gëzueshme për krejt popullin. Sa më shumë gëzim do të kishte, o Zoti im, po të isha unë me të vërtetë nëna jote altruiste, e cila, përmes shembullit të shkëlqyer dhe të jetës, do të lindte për aq shumë njerëz, të cilët të kërkojnë në errësirën e kësaj bote dhe enden të humbur?!

Jo, unë nuk jam nëna jote, por dëshiroj që të jem! E di se çka duhet të bëj: të zbatoj vullnetin e Atit tonë qiellor!

O Zot, dëshiroj që të falënderoj, sepse ti je për mua gjithçka. Ti je për mua i pari dhe i vërteti Atë e Nënë, Vëlla e Motër, i Fejuari dhe Miku. Ti je gjithçka për mua! Ti je me të vërtetë besnik. Dashuria jote është mbrojtëse – si ajo e babait, e butë – si ajo e nënës, besnike – si ajo e vëllait, e zjarrtë – si ajo e të fejuarit, dhe e përhershme – si ajo e mikut. Dashuria jote është e fortë.

Faleminderit o Zot, sepse Ti je për mua gjithçka. Guxoj t'ia lëshoj vetveten dashurisë sate, guxoj të pranoj dashurinë tënde. I zhytur në ty dhe i bashkuar me Ty, dëshiroj që ti vetë ta shndërrosh zemrën time, që ajo të duajë ty me dashuri të re, me dashurinë tëndel!

Vetëm atëherë, o Atë e Nënë, o vëlla e motër, i fejuari dhe miku im, vetëm atëherë do të më kesh në dispozicion dhe me të vërtetë do të mund të lindesh në zemrat e njerëzve edhe sot. Faleminderit o Zot! Sepse e mrekullueshme është të kesh Atin e tillë, është e shkëlqyeshme të kesh nënën e tillë, është fort mirë të kesh vëllain e tillë, është fort bukur të kesh të fejuarin e tillë!

Për zhvillimin e mëtejshëm të kësaj lutjeje mund të lexosh tekste nga Shkrimi shenjt: Is 9, 14-16; Iz 43, 1-4; Oz 11, 7-9; Ps 131 etj. Këtë meditim mund të përsëritësh shpesh, sepse nuk është e mundshme të zbulosh të gjitha përmasat e asaj që në këtë dashuri ndodhet dhe zbulohet me anë të zhytjes së tillë në Dashuri. Në çaste të tilla të lutjes shpeshherë mund të klithësh me përvujtëri: “O Zot, më mëso të lutem... O Zot, më mëso të dual!”

LUTJA PËR FENË, SHPRESËN DHE DASHURINË

Françesku kalonte nëpër kërkime dhe beteja të brendshme. Diku në janar 1206, në kishën gati të shkatërruar të Shën Damjanit, para fytyrës së të Kryqëzuarit, shën Françesku ka dëgjuar fjalët: **“Françesk, shko dhe rindërtoje shtëpinë time, e cila, siç po e sheh, është duke u shkatërruar!”**

Tomë Celano për këtë rast shkruan: “Françesku është dridhur, fort është çuditur dhe gati ka humbur vetëdijen për shkak të këtyre fjalëve. Ishte i gatshëm të dëgjojë dhe të zbatojë këtë urdhër. Në vete ka ndier një ndryshim të thellë dhe të pashprehshëm. Para atij kryqi në kishën e Shën Damjanit shpesh dhe me divocion ka lutur lutjen: **‘I Tejetlarti, i Madhërueshmi Hyj, ndriçoji errësitat e zemrës sime dhe ma jep fenë e vërtetë, shpresën e fortë dhe dashurinë e përkryer, urtinë dhe njohjen, o Zot, që të mund ta zbatoj urdhrin tënd të shenjtë dhe të vërtetë!’** (krh. 2 Cel 10; MK).

Kjo lutje mund të jetë për ne ndihmë e madhe në vështirësitë e jetës dhe para vendimeve tepër të rëndësishme. Është mirë të kesh para vetvetes figurën e të Kryqëzuarit dhe të thuash krejtësisht ngadalë, me përsëritje të shpeshta, fjalët e kësaj lutjeje.

Në këtë meditim dëshiroj të ndalem në lutje për tri virtyte hyjnore: fenë, shpresën dhe dashurinë. Këto virtyte quhen “virtytet hyjnore”, sepse janë drejtuar drejtpërdrejt kah Zoti dhe si virtyte rrjedhin nga Ai. Ato janë të domosdoshme për jetën tonë të vërtetë fetare, dhe njëkohësisht i njohim si dhuratë të pastër të Zotit. Prandaj lirisht mund të lutemi pandërprerë për këto virtyte.

O Zot, prej nxënseve të tu ti ke kërkuar fenë. Prej të sëmurëve kërkohej që ta shprehnin para teje besimin e vet në dashurinë tënde. Ti ke thënë shpesh: “Le të bëhet sikurse besove!” Nëpërmes Ungjillit ti na thërret pandërprerë: “Besoni në Zotin dhe në mua besoni!” Na shto fenë! Ma jep fenë e fortë, fenë e vërtetë, fenë e pastër!

Shpesh ke folur për fenë, me të cilën mund t'i lëvizim edhe malet. Ti e di sa e dobët është feja jonë. Shpesh molisemi, lutemi të mbushur me dyshime. Shtojë, o Zot, fenë në ne... Shpërndaji errësitat e zemrës sime. Mos lejo që të endem jashtë rruge. Feja është dritë.

Të falënderoj për atë çast të jetës sime, kur e ke ndezur dritën e fesë në zemrën time. Kjo ka ndodhur në pagëzim. Kjo dritë le të flakërojë në thellësitë e qenies sime! Bëj që të besoj! Feja është dhuratë, dhurata jote. Ajo ngadhënjen mbi botën. O Zot, ma shto fenë!

*Të lutem, o Zot, për **shpresën!***

Në Ty është shpresa ime, prej Teje më vjen ndihma.

Nuk Të lutem për çfarëdo shprese. Ma jep “shpresën e fortë”, të paluhatshme, të sigurt. Dëshiroj që të lutem së bashku me psalmistin, i cili Të njeh si shkëmbin e vet, si qetën e vet, si strehën e vet.

Më jep atë shpresë, të cilën shën Pjetri e ka shprehur në çastin e vendosjes për Ty: “Te kush të shkojmë, Zotëri? Ti i ke fjalët e jetës se pasosur! Ne besojmë dhe e dimë se Ti je i Shenjti i Hyjit” (Gjn 6, 68-69).

Bëj, o Zot, që të kem shpresë edhe atëherë kur më duket se gjithçka rreth meje fundoset. Bëj që të shpresoj në mirësinë tënde edhe kur duket se mbaroi gjithçka. Mos lejo që të më mungojë shpresa në provat e rënda të jetës. Ti, o Zot, je besnik. Dëshiroj që shpresën time ta themeloj në besnikërinë tënde, sepse me të vërtetë Ti i ke fjalët e jetës se pasosur. Më jep shpresën e fortë, e cila do t'i përballojë të gjitha sprovat e jetës. Mos lejo që të molisem.

Faleminderit, o Zot, sepse deri tani ti e ke drejtuar anijen time. Të faleminderit sepse ti je në rrugë time. Ti je siguria në tundimet e mia. Faleminderit për shpresën, e cila del prej teje. Ti je dëshmitar besnik dhe i vërtetë: nuk mund të mohosh vetveten. Edhe në qoftë se ne jemi të pa besë, ti je gjithmonë besnik. Për këtë arsye unë shpresoj në Ty për amshim! E di që nuk do të turpërohem!

Të lutem, o Zot, për dashurinë e plotë. Para së gjithash, së bashku me shën Françeskun, po të lutem për atë dashuri, me cilën ishte ndezur zemra jote, kur e ke dorëzuar vetveten për ne në drurin e kryqit. Po të lutem për dashurinë, të cilën na e ke lënë si urdhër të ri. Po të lutem për atë dashuri, e cila do të mund t'i kundërvihet botës, urrejtjes, hakmarrjes, dëshpërimeve të jetës. Të lutem për dashurinë, e cila është më e fortë se vdekja.

Ti ke pasur dashuri me shumicë. Dashuria jote është e pakufishme, e plotë. Ti je vetë dashuria. Ti ke dashur deri në fund, deri në vdekje në kryq.

Ti e di, o Zot, sa vështirë e kemi të duam plotësisht. E megjithatë shën Françesku Të ka lutur për dashuri të plotë. Edhe unë të lutem së bashku me të: më jep dashurinë e plotë! Na jep dashurinë e plotë!

Është vështirë të duash gjithmonë; megjithatë bëj që të duam gjithmonë!

Është vështirë të duash gjithkënd: megjithatë, bëj, o Zot, që të duanë çdo njeri!

Është vështirë të duash plotësisht: megjithatë, ma jep, o Zot, dashurinë e plotë.

E di se ti nuk e kërkon të pamundshmen. Ti vetë ke shkuar rrugës së dashurisë. Ti vetë, o Zot, i ke dashur të gjithë njerëzit plotësisht dhe pa egoizëm. Ti ke falur prej kryqit. Ti secilit njeri ia ke ofruar dashurinë tënde dhe shëlbimin. Ti je Rruga jonë!

O Zot, ec me ne kësaj rruge! Pa ty nuk mund të bëjmë asgjë. Por, me Ty gjithçka është e mundshme. Ti ke thënë: “Çdo gjë që t'i kërkonti Atit në Emrin Tim, do të fitoni!” Ti ke thënë se Ati na jep më së pari dhe më me gëzim Shpirtin e dashurisë, në qoftë se i lutemi. Kjo është dhurata e parë prej së larti. Të lutem për këtë dhuratë të dashurisë. Fuqia e Shpirtit Shenjt, i cili është dashuri, le t'i mbushë vetë zemrat tona të kufizuara, shpirtat tanë të bllokuar. Le të derdhet dashuria jote në zemrat tona.

E madhe është sfida e dashurisë sate: “Duani njëri tjetrin, sikurse unë ju kam dashur ju!” Është vështirë të zbatojmë këtë. Ajo është e pamundshme për njeriun në vetvete. Prandaj: eja ti tek ne, rri me ne, qëndro me ne, o Zot – kështu që ti, me anë të Shpirtit tënd, të duash në ne!

Vazhdo lutjen duke përsëritur fjalët: “Ma jep fenë e vërtetë”; “ma jep shpresën e fortë”; “ma jep dashurinë e përkryer!” – Për këtë mund të lutemi edhe në mënyrë të zakonshme, sikurse është e parashikuar në fillim të rruzares, ose në ndonjë mënyrë tjetër. Është gjë e sigurt që duhet të lutemi dhe se me anë të lutjes mund t’i fitojmë këto dhurata të patregueshme: të fesë, të shpresës dhe të dashurisë!

Pjesa e tretë

**ZOTI M'I KA DHËNË
VËLLEZËRIT**

MOS SHIKO MËKATET NË TË TJERËT

Le të na bjerë në mend më së pari porosia e Jezusit: *“Nxirre më parë traum nga syri yt, e mandej do të shobësh ta nxjerrësh lëmishten nga syri i vëllait tënd”* (krh. Mt 7, 1-7 e par.), dhe porositë e tija të shpeshta që të mos gjykojmë. Po ashtu edhe shën Françesku i ka porositur vëllezërit e vet që të mos gjykojnë. Dëshironte që vëllezërit të ruajnë zemrën e pastër prej çdo ashpërsie dhe gjykimi. Ka dëshiruar që ata të kenë përmbi gjithçka sy të pastër për dashuri. *“Këshilloj dhe i nxis vëllezërit që të mos përbuzin dhe të mos gjykojnë njerëzit...”* (krh. RrM 2).

Nëpër meditim dhe lutje, duke bashkëjetuar prapë me një takim ungjillor, dhe duke gjetur atje vetveten, do të kërkojmë nga Zoti që të na shërojë edhe ne. Fjala është për takimin e Jezusit me të verbërin nga Betsaida (Mk 8, 2-26). Ia kanë sjellë të verbërin dhe e kanë lutur që ta prekë. Ndërkaq, Jezusi e nxjerr jashtë fshatit, e merr për dore, me pështymë bën shenja, ia vë duart në sy dhe ngadalë e shëron. Në fillim i verbëri shihte vetëm paqartë. Nuk i sheh sendet në formë reale. Pastaj Jezusi përsëri ia vë duart mbi sytë e tij, dhe të verbërit iu hapën sytë dhe mund të shihte qart.

Ndalu para Jezusit si njeri i verbër dhe prit! Rri i qetë në vendin tënd. Vërja veshin çdo gjëje që është në ty dhe rreth teje. E dëgjon zhurmën dhe murmurimin. Të gjithë përmendin një emër. Edhe ti ke dëgjuar për të. Ky është Jezusi. Po kalon. S’mund t’i afroresh Jezusit, në qoftë se dikush nuk të ndihmon. Ke nevojë për njerëzit e tjerë. Ti ke nevojë për ata njerëz, të cilët do të sjellin tek Jezusi.

Lejoje Jezusin që Ai të ndihmojë. Ai ta shtrin dorën, e kërkon dorën tënde, ka dëshirë që të marrë për dore dhe të udhëheqë. Dëshiron të jetë me ty në vend të pabanuar, ku më në fund ke mundësi që të flasësh me të në paqe. Ai të nxjerr në vetmi. Dëgjoje! Hyr në atë pjesë të shpirtit, ku mund të ndiesh dhe të dëgjosh vetëm Jezusin. Atje ku zhurma nuk të pengon. Atje ku mund t’i thuash në qetësi Jezusit historinë e sëmundjes sate, dhe historinë e jetës sate.

Atëherë lejo që Jezusi të prekë çdo vend të sëmurë, korpin dhe shpirtin tënd, e posaçërisht lëshoja sytë e tu. Lutu që t’i shërojë sytë e tu. Le të veprojë ashtu si di dhe si dëshiron Ai vetë. Jezusi me

pështymën e vet do t'i lyejë sytë e tu. Do t'i prekë sytë e tu. Ai i shtrin duart e veta mbi ty dhe të pyet: "A sheh ndonjë gjë?"

O Zot, tashmë po shoh diçka! Ndiej që më kthehet pamja e syve. Por megjithatë, shikimi im ende nuk është i qartë. Nuk shoh mirë.

Shoh njerëzit, vërej sesi lëvizin, si nxitojnë. Vështroj si kalojnë e nuk ndalojnë. Më duken si drunjtë.

Shoh njerëzit, por nuk shoh mirë. Nuk mund t'i shoh zemrat në ta. Më duket sikur nuk kanë zemër. I shoh njerëzit që po kalojnë pranë meje. Disa me duken sikur mos të ishin njerëz. Janë të çuditshëm dhe unë i gjykoj ata... Unë ata gati as nuk i llogaris ndër njerëz.

I shoh njerëzit, por megjithatë, o Zot, sytë e mi janë të turbulltë. Nuk shoh shkëlqim në sytë e tyre, nuk shoh gëzim në fytyrën e tyre; jam i verbër për brengosjen e zemrës së tyre. Nuk shoh, e nganjëherë, o Zot, sikur as nuk dua t'i shoh ata kur janë në ngushticë, kur qajnë, kur kërkojnë që dikush t'i shohë.

O Zot, unë shoh, shoh diçka. Por ndiej që disa njerëz shoh dobët, e po ashtu – më fal, o Zot! – ndiej se disa njerëz as nuk dëshiroj t'i shoh. I kam shumë të largët, të huaj. Më duken vetëm si fantazma.

Më ndihmo, o Zot! Vëri edhe një herë duart përmbi sytë e mi! Bëj që edhe një herë të përjetoj praninë tënde, që të mund të shoh gjithçka mirë. Dëshiroj të shikoj, të shikoj drejt e pastër. Dëshiroj të shoh të gjithë njerëzit. Kam dëshirë që të shoh krejtësisht mirë.

Ti e di, o Zot, se fatkeqësisht nuk i shoh as ata njerëzit, me të cilët jetoj nën të njëjtin kulm. Sa herë nuk i kam parë ata më të afërmit e mi, të cilët kujdesen për mua, të cilët më ndihmojnë të vij tek ti, të cilët kujdesen për ato sende të vogla, që sytë e sëmurë nuk mund të shohin. Ti e di sesa

syri im ende është i papaster që të shohë, që të arsyetojë, që të mos gjykojë.

Vëri edhe një herë, edhe dy herë, edhe njëqind herë durart e tua në sytë e mi. Bëje këtë gjithmonë kur Ti, o Zot, e dëshiron! Kam dëshirë që syri im mos të jetë i papastër, xhelloz, pa dashuri.

Dëshiroj t'u kthehem atyre të cilve u jam dërguar, por duke shikuar – i shëruar.

“Pastaj Jezusi prapë i vuri duart mbi sytë e të verbërit. I verbëri pa qartë. U shërua. Shihite mir, gjithçka.” Lejoj që Jezusi të bëjë këtë përsëri në ty dhe mbi ty, e atëherë falënderoji sinqerisht në qetësi të zemrës sate.

AI DO TA SHNDËRROJË JETËN TONË

“Atdheu ynë është qielli, nga presim se vjen si Shëlbues Jezu Krishti Zot. Ai do të shndërrojë trupin tonë të mjerë në një trup të ngjashëm me trupin e tij të lavdishëm” (Fill 3, 20-21).

Shën Françesku ka qenë i shenjti i pritjes së vazhdueshme të shndërrimt. Me mall ka pritur momentin ku do të ndodhë ai shndërrim përfundimtar, kalimi në gjendje të lumturisë së amshuar. E ndiente sesi e ngushtojnë dobësitë e natyrës së plagosur njerëzore. Në entuziazëm dhe në gëzim, që aq shpesh e kanë ndërprerë përditshmërinë e zymtë në jetën e Françeskut, mund të kuptojmë faktin që shën Françesku tashmë ka sprovuar bukurinë e jetës së shndërruar. E ka ditur që kjo mund të ndodhë vetëm me anë të bashkimit të thellë me Jezusin. Pikërisht për këtë arsye biografët e tij dëshmojnë që fytyra e tij ishte krejtësisht e re, e bukur, e shndërruar, derisa i zhytur në lutje bisedonte me Jezusin. Atëherë nuk e ndiente më pengesën e trupit, por ngritej në lartësitë e shpirtit.

Dëshirojmë që të lutemi me shën Françeskun, të përmllohem i me shën Françeskun. Në rethanat e qetësisë dhe të rregullsisë së jashtme, mundohu që të hysh në brendësinë e qenies sate dhe në qetësinë e zemrës sate drejtoja Jezusit lutjet e tua. Ato mund të jenë të lidhura me dëshirën që të ndodhë ajo çka ka përmend shën Pali në citatin e sipërm: *“Ai do të shndërrojë trupin tonë të mjerë...!”*

O Jezus, sot dëshiroj që të besoj ty. Besoj që Ti ke mundësi dhe fuqi që të shndërrosh këtë qenie time të mjerë. Unë po e pres këtë shndërrim. Kam nevojë për Ty. Dëshiroj që të më shndërrosh. Po e pres këtë shndërrim të këtij trupi të dobët, të shkretë, dhe të sëmurë. Bëj që të përngjajë trupit tënd të lavdishëm.

Ti ke mundësi dhe forcë që të bësh këtë gjë. Po e pres që të shndërrosh këtë trup tim plot dobësi, plot epshe dhe egoizëm; këtë trup, i cili shpesh është burim i përruljes dhe i mëkatit. Shndërroje dhe ndryshojë atë bëj që t'i përngjajë trupit tënd të lavdishëm!

Ti e di, o Zot, krejt çka duhet të ndryshosh. Ky trup i imi i shkretë shpesh është shkak i mëkatëve, i mosmarrëveshjeve, i shqetësimeve. Ky trup i ka zakonet e veta, të cilët shpesh nuk janë në përkim me ligjet e tua. Unë besoj, o Jezus, që Ti më ke dhënë këtë trup, por në të unë po e pres shpërblimin dhe shndërrimin tënd. Ti ke fuqi dhe mundësi për atë çka unë nuk kam. Ti mundesh gjithçka që mua më duket e pamundshme. Eja, o Zot Jezus, dhe më shpëto!

Ti i njeh, o Jezus, edhe rrethanat e jetës sime. Ti e di ku unë jetoj, me çfarë njerëzish i ndaj vështrësitë dhe gëzimet e jetës. Ti e di sa shpesh janë të prishura marrëdhëniet njerëzore për shkak të dobësive natyrore. Ti e di sa mosmarrëveshje ka për shkak të kufizimit të mendjes dhe zemrës njerëzore. Shpesh jetoj në tensione dhe përçarje. Eja, o Jezus, dhe shndërroji të gjitha marrëdhëniet tona njerëzore.

Ndonjëherë edhe këto na duken të pamundshme. Neve, o Jezus, por, jo edhe Ty! Për Ty gjithçka është e mundshme. Shndërroji marrëdhëniet tona të dobëta njerëzore, mundimet tona me njerëzit e tjerë, vuajtjet tona për shkak të dobësive dhe të marrëzisë njerëzore. Shndërroji dhe lartësoji në dritën tënde, në të cilën gjithçka do të jetë e qartë, e re. Kemi nevojë për Ty, sepse nuk mundemi vetë.

Eja, o Zot Jezus, eja dhe qëndro në rrugët të cilat shkojnë nga zemra drejt zemrës, nga njeriu tek njeriu, nga vëllai tek vëllai. Shndriti të gjitha miqësitë tona, të gjitha marrëdhëniet tona, të gjitha takimet tona. Futu në të gjitha mendimet dhe fjalët tona. Qofsh ti dritë në rrugët tona.

Ti i njeh, o Jezus, bashkësitë tona, në të cilat ne jetojmë. Ti i di gjitha dimensionët e marrëdhënieve: familjet, kolektivat e punës, lidhjet shkollore dhe studentore, bashkësitë famullitare dhe euharistike, grupet e mësimi të fesë dhe të lutjes, bashkësitë françeskanë dhe të tjera. Të gjitha këto në fillim na duken të bukura. Por më vonë shpesh errësohen edhe ato anët e bukura, dhe gjithçka duket se po humb këtë bukuri dhe tërheqje. Shpesh na duket sikur asgjë s'ka

kuptim. Dëshirojmë që të ikim nga të gjitha angazhimet dhe të fshihemi, të kapitulojmë.

Po të lutem, o Jezus, shndërroji edhe të gjitha bashkimet tona të tilla. Bëji të reja, freskoji me fuqinë dhe hirin tënd.

Edhe këtu deshiroj që të besoj, o Jezus, që ti ke fuqinë dhe mundësinë për t'i shndërruar situatat tona të mjera, raportet tona të vakëta dhe të zbehta, dhe t'i bësh të ngjashme me Korpin tënd të lavdishëm, me Korpin tënd mistik, me Kishën tënde.

Pikërsiht për këtë po të lutem, o Jezus! Ti prapë mund të gjallërosh atë çka është duke vdekur, mund të shndërrosh motivet e tubimit dhe bashkimit të njerëzve, mund të zbulosh vetveten në tërë qartësinë dhe në dritë.

Shndërroje, o Jezus, këtë trupin tonë të mjerë, i cili nuk është i aftë për të bartur mundin dhe kërkesat e bashkimit, që të mund të jetë në çdo bashkësi tharm i mirësisë dhe i bashkimit.

Jepja kuptimin e plotë, o Jezus, përmallimit tonë për të tjerët, për njerëz, dhe bëj që të jetë përmallim bujar, për shëlbim dhe në dobi të të gjithëve.

Bëj, o Jezus, që njerëzit gjithnjë e më tepër të njohin ty në bashkësitë tona, në tubimet tona fetare, në familjet tona. Shndërroji bashkësitë tona rregulltare dhe bëj që të jenë të ngjashme me Korpin tënd të lavdishëm!

Besoj, o Jezus, që ti ke fuqi dhe mundesi! Besoj që ti mund të bësh gjithçka që për njerëzit është e pamundshme. Besoj që mund të shndërrosh edhe këtë botë. Jam mirenjohes për çdo shenjë të shpresës, që rrezaton nga takimet njerëzore në mirëkuptim dhe gëzim, në paqe dhe kërkim të mirëqenies së të gjithë njerëzve, të krejt njerëzimit. Për këtë arsye besoj edhe në shndërrimin e kësaj bote, kësaj toke. Sepse e di që ti ke premtuar që do të shndërrosh gjithçka dhe që do të ndikosh që të bëhet qielli i ri dhe toka e re!

Besoj që këtë realitet e kemi çdo vit më afër, në fshehtësinë e Mishërimit tënd. Ti me Mishërimin tënd ke marrë këtë trup timin të dobët, je bërë njeri, ke ndarë me ne gjithçka është

njerëzore, që neve, nëpërmjet ringjalljes sate, të na dhurosh trupin e ri, të shndërruar, hyjnor!

Faleminderit, o Jezus! Faleminderit sepse edhe sot mjekon dhe shëron, drejton dhe shpërblen. Faleminderit sepse edhe sot shndërron të gjithë atë në çka jetojmë dhe na bën njerëz të rinj! Po të bekoj dhe po të falënderoj për çdo gjë të re, që me anë të fesë, që në këtë moment, guxoj të njoh në trupin tim, në marrëdhëniet e mia me njerëz, në familjen dhe bashkësinë time, në këtë botë.

PËRSE AQ SHUMË SHQETËSIM?

E shkëlqyeshme është një ngjarje nga jeta e shën Françeskut, e përshkruar në librin “*Legjenda e Perugjës*” nr. 112. Shën Françesku ka ra në mërzi dhe shqetësim për Rregullin e vet, sepse deri tek ai kanë depërtuar lajmet për zvogëlimin e zellit dhe të dashurisë së parë. Përplot me shqetësim ai në lutje i drejtohet Zotit, i cili ia tërheq vëmendjen se nuk ka arsye për shqetësim. Duhet të lëshohesh në dashurinë e Zotit dhe në kujdesin etij. Zoti e ka themeluar Rregullin, e jo Françesku. Zoti, shumë më tepër se Françesku, ka dëshirë që ai Rregull të qëndrojë. Këtë Rregull dhe vëllezërit Zoti i do më shumë se Françesku. Pra, nuk ka vend për shqetësim e brengosje, të cilat e robërojnë zemrën dhe e bllokun shpirtin.

Kjo ngjarje shumë bukur mund të lidhet me fjalët e Jezusit në lidhje me provaninë e Zotit (Mt 6, 26-34). Pjesë të tilla ungjillore shpeshherë e frymëzonin shën Françeskun në lutjet dhe në predikimet e tij.

Në bazë të tekstit të shënuar nga jeta e shën Françeskut dhe në bazë të Shkrimit shenjt, mund të fillosh lutjen dhe meditimin tënd. Në paqe dhe në qetësi të zemrës kontrollo (zbulo): gjithçka që ta kaplon zemrën tënde, gjithçka që të mbush me pikëllim dhe shqetësim, e atëherë me krejt atë barrë dil para Zotit. Pastaj mundohu të dëgjosh me vëmendje atë çka Zoti dëshiron të thotë ty.

O Jezus, po vij tek Ti. Tek Ti vij me tërë qenien time. Ja ku jam më së pari me trupin tim. Shpeshherë jam i shqetësuar për shëndetin. Disa vështirësi të trupit më robërojnë aq shumë, sa që nuk kam mundësi të jap mjaft paqe dhe zemër Ty, as t’u kushtohem njerëzve. I shqetësuar mendoj për zhvillimin e sëmundjes, për rezultatet e operacionit, për pasojat i disa proceseve në mua. A thua do të ndodhë edhe mua diçka sikur atyre që i shoh të ligështë, të vjetër, të paralizuar dhe të lodhur?

O Jezus, shpesh po më brengos jeta ime shpirtërore. Aspak nuk përparoj. Gjithmonë jam i njëjtë. S’guxojë ndonjëherë as të dal para teje, sepse mendoj se nuk do të më besosh kur

prapë dëshiroj të jap fjalën për ndryshimin e jetës. Rrëfimi më bëhet i rëndë, spse gjithçka gjithmonë përsëritet. A do të dalë diçka prej meje? A ke mundësi ti gjithmonë prapë të më falësh gjithçka? Kur më në fund do të jem i shenjtë? Deri kur do të më japësh hirin tënd?

O Jezus, kam shqetësime edhe për njerëzit me të cilët jetoj. Pra, prej disave tashmë kam hequr dorë. Me ta nuk mund të vazhdoj më. Edhe pse jam nën të njëjtin kulm me ta, unë aq shpesh u shmangem, sepse nuk besoj se ata mund të ndryshohen.

A thua familja ime, a thua bashkësia ime gjithmonë do të mbesin të tilla? Kur njerëzit do të të kuptojnë plotësisht? Kur do ta ndryshojnë jetën e vet? Kur do të nisen pas Teje? O Jezus, bëj diçka për vëllezërit dhe motrat mia!

Çka do të ndodhë me botën? Ku do të shkojnë të gjitha keto? A sheh se as ata më të afërmit nuk më pranojnë, as udhëzimet dhe nxitjet e mia... Çka do të ndodhë me burrin tim, me gruan time, femijën, babën, nënën... në të gjitha kryqat e jetës? Kur do të kthehet N. N.? Kur N. N. do të do ta lë pijen? Kur do të ndalë rrahjet e të tjerëve? Kur do të ndalë shamatat?

O Zot, bëj diçka!

* * * * *

Fëmija im, biri im, bija ime: përse shqetësohesh aq shumë? A nuk të kam thënë që Ati di gjithçka që ju nevojitet? A thua dyshon dhe mendon që Ati im nuk të do mjaft? A mendon ti se Ati të ka harruar? A ka mundësi që nëna të harrojë frytin e barkut të vet? Po edhe në qoftë se ajo harron, unë ty kurrë nuk do të harroj!

Prandaj mos u shqetëso për shëndetin dhe për trupin tënd. Unë t'i kam dhënë gjithçka ke dhe çka je. Dëshiroj që të më lëvdosh me trupin tënd, por gjithmonë: në shëndet dhe në sëmundje. Shqetësimet e tua m'i lësho mua. Sepse unë di më mirë se ti fshehtësinë e trupit tënd dhe të jetës sate.

Kurrë mos dysho në dashurinë time. Mëkatet e tua nuk mund t'ia zënë frymën kësaj dashurie. Mos dysho në fuqinë e fjaljes sime.

Prandaj nuk ka vend për dëshpërim kur të përjetosh përlujt të reja dhe dështime të përsëritura. Unë në çdo çast kam mundësi dhe dëshirë që të bëj një krijesë të re. Ty të takon që të dëshirosh dhe të vendosesh, e mua që të jap hir dhe fuqi. Unë për ty e kam themeluar sakramentin e faljes, që do të kesh mundësi gjithmonë të mbështetesh në këtë hir. Mos u shqetëso, sepse mirësia ime nuk ka kufi.

A thua mendon se ti do më shumë botën, njerëzit, të afërmit e tu sesa i dua unë? A thua mendon se ti më shumë ia do të mirën bashkëshortit tënd, fëmijës, vëllait, mikut, sesa unë? Ata janë më së pari të mitë, e pastaj unë t'i kam besuar ty. Dhe këtë kujdes ma lë mua, gjithmonë përsëri, që me shikim të lirë të mund t'i shikosh njerëzit rreth teje. Puna jote është që t'i duash, por me zemër të lirë, pa brengosje robëruese. Pranoji ashtu siç janë, e unë do t'i ndryshoj, më së pari në ty, që atëherë frytet do të dalin edhe përjashta.

Mos e humb guximin! Dashria ime është e amshueshme. Asgjë në këtë botë mos të mbetet vetëm në kujdesin tënd, sepse ajo më takon mua. Gjithçka rreth vetes prano si detyrë të dashurisë, sepse për këtë punë të thërras.

Në lutje vazhdo të bisedosh me Jezusin. Ji edhe më konkret në shprehje. Atëherë në heshtje para Tij do të dëgjosh fjalët më konkrete të forcimit dhe të ngushëllimit. Shpesh si përgjigje do të vijë një pjesë ose fjalë nga Shpkrimi shenjt. Ta dish të pasurohesh edhe me to. Në mbarim të lutjes të dish sinqerisht të falënderosh dhe vërteto: a është zemra jote përnjëmend e lirë dhe e gëzueshme, e mbushur me paqe dhe dashuri.

LUTJA E BEKIMIT

Në kohën e parë të kthimit të shën Françeskut, i ati shpesh e shante dhe e mallkonte për shkak të “marrëzisë së tij”. Ka qenë i hidhëruar, sepse Françsku po e turpëronte emrin e tij, sepse i shkatërronte planet e tija me të. Veçanërisht rëndë është prekur atëherë kur Françsku ka filluar të kalojë nëpër Asiz prej dere në derë, e të lypë ushqimin. Kjo e ka provokuar të atin e Françeskut t’i thujë fjalë të rënda fyese dhe të mallkimit (krh. 2 *Cel* 12).

Françsku e ka ditur sa të këqija mund të jenë pasojat e mallkimit, sidomos të mallkimit të prindit. E ndiente se kishte nevojë për mbrojtjen e veçantë dhe bekimin, që do ta mbrojë prej të gjitha pritave të djallit dhe prej së keqes. Për këtë arsye, gjithmonë derisa ecte nëpër Asiz duke lypur, dhe gjithmonë kur ekzistonte rreziku që prapë ta takonte babai i hidhëruar dhe ta mallkonte, ai ka dëshiruar që të ketë me vete një njeri të thjeshtë, të cilin e kishte pranuar porsì baben e vet, i cili në këto raste do ta bekonte. Biografi i tij në këtë rast citon Psalmin 109, 28: “*Ata le të mallkojnë, por Ti, o Zot, beko!*”

Edhe ne sot jetojmë në botë, në të cilën dashuria ende nuk ka mbizotëruar. Ka shumë urrejtje dhe mallkime. Shumëkush mund të jetë i ngarkuar me mallkimet e prindërve ose me mallkimet atyre që e urrejnë. Në këto raste kemi nevojë për mbrojtje dhe për bekim.

Françsku shpeshherë i bekonte vëllezërit e vet. Është ruajtur një vepër klasike, “*Bekimi i shën Françeskut*”, shkruar me dorën e tij (krh. Nr 6, 22-27), të cilin ai në La Verna ia ka dhënë vëlla Leonit për ngushëllim dhe inkurajim. Prinderit tanë e dinë shpesh t’i bekojnë fëmijët e vet kur dalin dhe kur hyjnë në shtëpi. Por mjerisht, përdorin shumë edhe mallkimin. Kjo i kundërshton lutjes, bekimit. Për këtë arsye kemi nevojë për lutjen e bekimit.

Shpesh rreth nesh dëgjojmë sharje dhe mallkime. Në këto raste është e rëndësishme të mësohemi të bekojmë në vetvete, në thellësinë e qenies sonë. Kemi nvojë për këtë drejtpeshim të bekimit në botë, ku përjetojmë aq shumë të këqija, urrejtje dhe mallkime. Shën Françsku dëshiron të na mësojë të japim bekime të tilla, me anë të cilave bota bëhet më e shndritshme, dhe më shumë e Zotit.

Në “*Testamentin e vogël të Sienës*” (shiko: *Nga jeta e shën Françeskut, Legjenda e Perugjës*, Shtesa 1), Françesku dikton: “Shkuraj që unë i bekoj të gjithë vëllezërit e mi, të cilët janë tani në Rregull, sikur edhe ata të cilët do të vijnë në Rregull më vonë.” Të bartur me këtë bekim, lutemi edhe ne:

- O Zot, më së pari po të lutem: bekoje krejt jetën time! Shpërndaje atë bekim në të gjitha ditët e jetës sime. Të falënderoj për prindërit, të cilët m’i ke dhënë. Ti i njeh të gjitha vështirësitë dhe tensionet që i kanë përcjellur jetën e tyre, sidomos në pranimin e jetës sime. Le të jetë tani dhe në çdo moment në jetën e tyre më i pranishëm bekimi dhe paqja jote. Faleminderit për të gjitha vështirësitë e tyre. Në qoftë se ata në vuajtjet e veta kanë thënë ndonjë fjalë të pakontrolluar mosbesimi ndaj teje, ose mallkimi të jetës së tyre ose të jetës sime, atëherë Ti, o Zot, largoje çdo ndikim të të Keqit dhe mbështille me bekim mbarrë jetën time dhe jetën e tyre.*
- Po të lutem, o Zot, bekoji të gjithë njerëzit të cilët i takoj. Faleminderit për të gjithë ata nëpër të cilët unë ndihem i prekur me bekimin tënd nëpërmjet gëzimit, paqes dhe dashurisë së tyre. Faleminderit për të gjithë njerëzit, të cilët kanë dashur të jenë profetët e dashurisë dhe të bekimi tënd. Shpërbleji pa masë me bekimin tënd. E di, o Zot, që ka edhe asish, të cilëve u dukem i rëndë dhe që kanë vështirësi të më duan. Sigurisht ka edhe asish, të cilët kanë në vetvete arsytet që mos të më pranojnë. Ka sigurisht edhe asish, të cilit për çfarëdo lloj shkaku më kanë mallkuar mua dhe jetën time. Unë ty, o Zot, po të lutem për ta. Bekoji Ti. Duaji Ti!*
- Po ta lë vetveten dhe jetën time nën mbrojtjen tende. Më ruaj prej çdo mallkimi dhe më mbro me bekimin tënd.*
- O Zot, na liro nga i Keqi. Në çdo hap shoh dhe ndiej gjurmët e ngatërresave dhe të pritave të tija. Shpesh dëgjoj truarje dhe mallkime. Po të bekoj o Zot! Qoftë bekuar emri yt i shenjtë!*

Po e bekoj dashurinë dhe mirësinë tëndel! Bekimi Yt le të pengojë çdo ndikim të të Keqit dhe çdo pasojë të ngatërresave të tija. Mbështille dhe shpëtoje qytetin tonë dhe të gjitha qytetet dhe fshatrat tona nga mëkatet e rënda të sharjes dhe të mallkimit, të truarjes dhe të fyerjes. Dëshiroj që të bekoj Ty për secilin që të shan. Dëshiroj të thërras bekimin mbi secilin që përdor fjalët e këqija – që të kthehet dhe të jetojë!

O Zot, dëshiroj në mënyrë të posaçme që të bekoj Ty për të gjitha situatat e jetës sime, në të cilat kam përjetuar në vetvete fuqinë e së keqes, e mallkimit, mundimit dhe të vuajtjes. Qofsh bekuar për secilin kryq dhe për çdo vuajtje, që është sipas vullnetit tënd. Dëshiroj që të me bekosh pandërprerë në kryqat e jetës sime. Megjithatë po Të lutem: largo prej meje çdo të keqe, e cila në çfarëdo mënyre ka hyrë në jetën time. Më mbështill me mantelin e bekimit dhe të dashurisë sate në çdo moment të së kaluarës sime, kur këto nuk i kam pranuar prej atyre prej të cilëve i kam pritur. Besoj që sot bekimi Yt mund të më kthejë gjithçka njëqind fish dhe se ti, o Zot, me mirësinë tënde, gjithçka kthen në të mirë.

Bekoji, o Zot, të gjithë ata që veprojnë mirë! Beko edhe ata që veprojnë keq! Bekoji, o Zot, të sëmurët dhe invalidët. Beko edhe ata që janë të shëndoshë dhe të kënaqur. Beko të gjithë ata që janë nëpër spitale: ata që janë të sëmurë dhe ata që kujdesen për ta. Beko të gjithë udhëtarët, ata që lëvizin, si edhe të paralizuarit. Beko të gjithë ata që kanë punë dhe ata që e kërkojnë punën. Beko ata që kanë gjithçka të mjaftueshme për jetë, beko të vobektët dhe të uriturit. Beko ata që Të bekojnë; beko edhe ata që nuk dinë të bekojnë dhe ata që Të malkojnë.

Të faleminderit, o Zot, sepse mbi ne pushon bekimi Yt që nga momenti i pagëzimit. Jemi bërë femijët e Hyjit, që kur bekimi Yt ka zbritur në zemrat tona!

Faleminderit, o Zot, për bekimin Tënd, i cili është derdhur në zemrat tona në momentin e krezmimit. Atëherë gëzimi Yt dhe Shpirti Yt kanë ngulur banesën në qenien tonë. Ti u bërë bekim në ne. E di, o Zot, që nëpërmjet atij bekimi të Shpirtit Shenjt ti dëshiron që edhe unë të jem bekim për të tjerët, për bekimin e të gjithë atyre që më rrethojnë.

Faleminderit, o Zot, për bekimin tënd, që na e jep si ushqimin dhe bukën e jetës. Faleminderit për Kungimin, për buken e bekuar, për kelkun e bekuar, nëpërmjet të cilëve ti pandërprerë e ushqen këtë tokë, këtë botë, secilën zemër, besimtarët e tu.

Faleminderit për çdo bekim të shqiptuar në mbarim të Meshës së shenjtë, me të cilin ti dëshiron që frytet e Meshes t'Ë bësh të qëndrueshme në zemra tona.

Faleminderit, o Zot, sepse në mirësinë tënde ti dëshiron që t'Ë bekosh të gjitha momentet e jetës sime, sidomos ato më të rëndësishme: lindjen, martesën, familjen, banesën, sendet, vdekjen! Faleminderit, sepse s'ka asgjë që ti nuk mund të bekosh.

Qofsh bekuar në gjithçka që je, në gjithçka që shoh, në të gjitha krijesat! Dëshiroj që të zbuloj shenjat e mirësisë sate dhe të bekimit tënd në të gjitha ato që gjenden në jetën time, rreth meje, në njerëzit, në sendet, në qeniet e gjalla dhe në të gjitha krijesat e tjera. Të gjitha më flasin për mirësinë tënde dhe për bekimin tënd.

Faleminderit, o Zot, sepse Ti vetë ke dashur që të bëhesh njeri që të shenjtërosh dhe të bekosh gjithçka është njerëzore; sepse ke dashur që të ecësh nëpër këtë tokë, që ajo mos të jetë më e mallkuar por e bekuar; sepse ke hyrë në ujin e Jordanit, që kështu t'Ë bekosh të gjithë ujërat e botës; sepse në këtë tokë ke marrë të njëjtën frymë sikur ne, që edhe ne të mund të ndiejmë bekimin e frymës së jetës; sepse je ushqyer me këtë ushqim tokësor, që edhe ne të ndiejmë, sesi me çdo kafshatë të bukës ti dëshiron që të na bekosh dhe të na forcosh në jetë.

*Qofsh bekuar, o Zot, sepse je i mirë,
sepse e amshuar është dashuria jote!*

ZOTI M'I KA DHËNË VËLLEZËRIT

Shën Françesku është njeri i lutjes. Lutja e tij është e gjallë, e sinqertë, e thellë. E përfshin tërë qenien e tij. Lutja e zemrës së tij zhvillohet në përejtimet e thella të shpirtit, dhe në përvoja të takimeve të pashprehshme. Dëshirojmë, brenda mundësive që na japin burimet, që ta njohim Françeskun si njeri të lutjes dhe të provojmë të lutemi në shkollën e frymëzimeve të tija.

Kushti i parë që është fort i rëndësishëm për shën Françeskun, është tërheqja e qëllimshme në vetmi.

Këtë Françesku bënte më së pari në mënyrë të jashtme. Shkonte në pyje. Kërkonte strehime nëpër shpella dhe shkëmbinj, gjente kisha të vetmuara dhe të braktisura, kurse koha më e çmueshme e lutjes për të ka qenë nata, me misteriozitetin, qetësinë, heshtjen e vet.

Këtë Françesku bënte edhe në planin e jetës së vet të brendshme. Pasi e gjente qelën në mënyrë të jashtme, kërkonte edhe tempullin e zemrës, “dhomën e fshehtë” në thellësitë e qenies së vet. Zhytej në vetvete. Aq përqendrohej në botën e qenies së vet, sa që në ato momente ishte plotësisht i pandieshëm për çdo gjë që ndodhte rreth tij. Në momente të tilla përjetonte përvojat e veta intime, të pashprehshme, të bisedimit me Zotin, shoqërimit miqësor me të Fejuarin, të ngazëllimit para Atit.

Keshtu Françesku, i zhytur në vetvete, i përqendruar, është aftësuar që me tërë qenien e vet t'i pranonte të tjerët, që ta duajë krejt botën, t'i duajë vëllezërit.

Provo së bashku me shën Françeskun të hysh në “dhomën e fshehtë” të qenies sate. Sprovoje me plot vetëdije përqendrimin tënd, praninë tënde këtu. Ndieje trupin tënd dhe tërë qenien tënde. Ta dish se në thellësitë e qenies sate është vendi ku mund të pranosh “Mikun qiellor”. I zhytur në paqe, të cilën e ndien gjithnjë e më fort, fillo po ashtu me vetëdije të pranosh dhuratën, të cilën Zoti të ka dhuruar dhe do të përjetosh përvojën e paçmueshme të shën Françeskut.

Zoti m'i ka dhënë vëllezërit...

M'i ka dhënë vëllezërit, që unë t'i dua,

m'i ka dhënë vëllezërit që unë t'i gëzoj ata,

... që unë t'i pranoj,

... që unë t'i dëgjoj,

... që unë të zbuloj në ta fytyrën e Shëlbuesit,

... që unë t'i admiroj,

... që unë t'i zbuloj në ta gjurmët e të Mirit (=Zotit),

... që unë ta adhuroj në ta Vëllain (=Jezusin)!

Zoti m'i ka dhënë vëllezërit...

M'i ka dhënë vëllezërit që të më duan,

m'i ka dhënë vëllezërit që të jenë gëzmi im,

... që të më durojnë,

... që të më qortojnë,

... që të më bartin,

... që të më besojnë,

... që të luten me mua,

... që të më çojnë kur rrëzohem.

Zoti, m'i ka dhënë vëllezërit,

sepse ai është mirësia e pa kufi,

sepse e di që unë nuk mundem vetëm,

sepse dëshiron që unë në ta dhe me ta të ndiej

se Ai është gjithmonë i pranishëm

dhe i vërtetë në premtimin e vet:

“Ku janë dy ose tre veta

të bashkuar në emrin tim,

atje jam edhe unë me ta!”

O Zot, të faleminderit për vëllezërit!

Faleminderit për këtë vëlla!

LUTJA E SHPËRBLIMIT

Porositë dhe rregullat e shën Françeskut, për mirësjellje me vëllezër, posaçe me ata të cilët bëjnë mëkat, janë plot me ndjeshmëri të mëshirshme, e të drejtuara kah Jezusi. *“Të gjithë vëllezërit, qofshin eprorë ose të tjerët, le të kenë kujdes që të mos shkandullohen ose të hidhërohen për shkak të mëkatit ose shembullit të keq të tjerëve, sepse djalli dëshiron që të shkatërrojë shumë veta me anë të mëkatit të njërit. Përkundrazi, në mënyrë shpirtërore, sa më mirë dinë, le t’i ndihmojnë atij që ka mëkatuar, sepse i shëndoshi nuk ka nevojë për shërim, por i sëmuri”* (RrPM 5).

Vetë Françesku ka qenë i vetëdijshëm që është e nevojshme për të rrëfyer mëkatet, që Zoti të riparojë atë që njeriu ka prishur: *“Po i rrëfej të gjitha mëkatet e mia Hyjit Atë dhe Birit dhe Shpirtit Shenjt... vëlla Elisë... dhe të gjithë vëllezërimë të tjerë të bekuar”* (LV).

Posaçe është e prekshme porosia e Françeskut drejtuar një eprori: *“Mos të jetë asnjë vëlla në botë, i cili do të mëkatonte sa është e mundshme që të mëkatnojë, që, kur i sheh sytë e tu duke kërkuar mëshirë, të shkojë pa mëshirë; por edhe në qoftë se nuk e kërkon mëshirën, pyete ti: a dëshiron që të kesh mëshirë për të. Nëse pastaj edhe njëmijë herë duket para syve të tu, duaje atë më shumë se mua, me qëllim që ta afrosh Zotit”* (LM).

Duke i theksuar marrëdhëniet vëllazërore, dashurinë e ndërsjelltë dhe faljen, shën Françesku dëshiron që askush askujt mos të jetë pengesë në rrugë kah Zotëri Jezusi. Ne mund të jemi pengesë njëri-tjetrit me jetën skandaloze, me faje ose me fyerje, me të cilat i plagosim të tjerët, me mungesë të dashurisë së duhur, që nuk e tregojmë edhe pse kemi për detyrë, si edhe me shumë “borxhe të tjera” të jetës.

Asnjë lëshim, asgjë që kemi gabuar, asnjë shkandull tonë, lidhur me faj ose pa faj tonë, ne vetë nuk mund ta përmirësojmë. Kemi nevojë për fuqinë shpërblyese të Krishtit. Për këtë dëshirojmë të lutemi në lutje që vijon.

Më parë në përqendrim le të bien në mend “borxhet” e tua ndaj njerëzve rreth teje. Kurrë nuk do të jemi të vetëdijshëm për gjithçka. Këto vetëm Jezusi i di dhe për këtë arsye vetëm Ai mund edhe t’i përmirësojë deri në fund. Prapëseprapë, të vetëdijësohemi për atë që në këtë çast mund të zbulomë në kujtesën tonë. Disa gjëra na duken

të “papërmirësueshme” dhe për këtë arsye na frikësojnë. Disa mëkate na duken tepër të rënda, për të besuar që janë falur deri në fund, që jemi të shpërblyer. Dikur dikujt i kemi shkaktuar fatkeqësinë dhe nuk dimë më sesi të riparojmë këtë dëm.

Në këtë moment jemi të ftuar që të gjendemi para Jezusit Shpërblyes, dhe që Atij t'i besojmë gjithçka që për ne njerëz me të vërtetë është e pamundshme.

Po të adhuroj, o Zoti im, sepse me kryqin tënd të shenjtë e shpërbleve botën mbarë! Ti e ke shpërblyer këtë botë, në të cilën jetoj unë: botën e personave dhe të gjërave, botën e dritës dhe të errësirës. Ke shpërblyer këtë botë, e cila edhe sot ekziston, në të cilën prapë ndodhin situatat, që ende kërkojnë shpërblimin.

Po vij tek Ti, o Jezus, me të gjitha “borxhet” e jetës sime.

*Ti më ke dhënë **prindërit**. E di se kurrë nuk do të mund t'ua kthej atë që më kanë dhënë. Jam i vetëdijshëm se nuk ua kam dhënë dashuri sa pata për detyrë: bëje ti këtë, o Jezus!*

*Nëse ende janë të gjallë, ua përcill këtë si bekim;
nëse janë tek Ti, atëherë le t'i përfshijë dashuria jote e amshuar, në të cilën gjithçka është e bukur dhe e shpërblyer.*

*M'i ke dhënë **vëllazerit e motrat**. Jam borxhli i dashurisë ndaj tyre. Kam qenë xheloz në ta. Nuk jam gëzuar rritjes së tyre dhe simpatisë me të cilën ishin rrethuar. Ndoshta për shkak timin kanë gabuar, sepse sjellja ime ua shkaktonte ndjenja të gabuara. Shpërbleji sot këto lidhje dhe krijoji ura të reja të dashurisë. Liroji nga të gjitha borxhet ndaj meje. E mua më jep hirin e shpërblimit nga çdo gjë që ma bren ndërgjegjen.*

*Po vij tek Ti, o Jezus, me të gjithë **miqtë** dhe të njohurit, me shokët në shkollë dhe në punë. Po T'i sjell të gjitha fyerjet, thashethemet, shpifjet, ndjenjat e urrejtjes dhe hidhërimet,*

dëshirat për hakmarrje dhe vdekje. Shpërbleji prej këtyre ndjenjave të mia. Mos të pësojnë asnjë pasojë të qëndrimeve të mia negative. Nëse të njëjtën gjë ndiejnë njerëzit rreth meje, të lutem, o Zot, bëj që të mos mbrohem me kundërgoditje të mia të dobëta njerëzore, apo me ikje, por le të më shpërblejë dhe të më mbrojë dashuria dhe fuqia jote.

Më shpërble nga të gjithë ata që i kam shkandulluar me jetën time dhe të cilët, për shkakun tim, nuk besojnë më në Ty, në mirësinë tënde; të cilët për shkak tim nuk shkojnë më në kishë, sepse nuk dëshirojnë Kishën e tillë, ose bashkësinë e tillë.

Më shpërble nga të gjithë ata që i kam plagosur dhe të cilët për atë shkak edhe tani vuajnë. Ti, o Zot, përmirëso gjithçka kam bërë keq. Nuk dëshiroj të iki nga përgjegjësia, për të përmirësuar atë çka unë mund të përmirësoj, por jam i vetëdijshëm se atë më të rëndësishmen vetëm Ti mund të rregullosh.

Më shpërble, o Zot, nga të gjithë të cilët nuk më kanë falur ose nuk mund të më falin. Ti je Qengji i Hyjit, që i shlyen mëkatet e botës, tehun e së keqes, që i përmirëson fajësitë, me të cilat është e ngarkuar kjo botë. Ti je Qengj, që merr mbi shpinën tënde edhe të gjitha barrat e jetës sime. Të faleminderit!

Ti e ke shpërblyer botën me kryqin tënd të shenjtë. E di se në botë do të ketë gjithmonë mundime dhe shqetësime. Edhe unë vetë shpesh e shtoj këtë mundim te vetja dhe tek të tjerët.

*Për këtë arsye unë po ta porosis edhe **vetveten**: më pastro nga barra e botës në të cilën jetoj dhe mos lejo që të jem askujt pengesë në rrugë që të vijë tek Ti, te shëlbimi.*

Bëj që gjithkush në sytë e mi ta zbulojë dashurinë dhe faljen. Bëj që gjithkush, nga takimi me mua, të dëshirojë të jetë më afër teje.

Pjesa e katërt

KËNGA E KRIJESAVE

“Qofsh lëvduar, o Zoti im...”

“... nëpër zotërinë, vëllain Diell”

KRISHTI, DIELLI YNË

Shën Françesku në të gjitha krijesat e sheh Krjuesin. Posaçërisht e sheh në Diellin. Ai ka shumë përparësi në krahasim me krijesat e tjera, e me dritën e vet ai mundëson që të gjitha sende të tjera t'i shohim si dhuratën e mirësisë së Hyjit. Dielli për shën Françeskun është, si edhe të gjitha krijesat e tjera: **vëlla**. Ai bën vëllazërim me tërë botën, sepse të gjitha krijesat i ndihmojnë për të lëvduar Krjuesin. Në këtë punë në mënyrë të posaçme i ndihmon Dielli.

Mandej, Dielli është: **zotëri!** Ky titull i përket vetëm Jezu Krishtit të ringjallur. Kur shën Françesku këtë titull ia jep Diellit, ai dëshiron të theksojë se Dielli ndër krijesat e tjera dallohet si pasqyrë e dritës hyjnore. Krishti është dritë prej dritës. Ai njihet si “drita e botës”. Shën Françesku shpeshherë i fton vëllazërit e vet që ta lëvdojnë Zotin, sidomos për Diellin. Sepse ne pa Diellin do të ishim të verbër. Ai konsideron Diellin si krijesën më të bukur, përmbi të tjerat; edhe më të ngjashme me Zotin tonë. E Jezusin Shkrimi shenjt e quan: “Dielli i dritës”! Për këtë arsye shën Françeskut i pëlqente që poemën e vet të lavdërimin, “*Këngën e krijesave*”, ta quajë “*Kenga e vëllait Diell*”.

Është e qartë po ashtu se sa simbolika e shkëlqimit, të dritës, të flakës, të ngrohtësisë dhe të ditës, që shën Françesku e përdor kur i këndon Diellit, na përkujton ringjalljen e Zotit tonë Jezu Krishtit. Jezu Krishti u ringjall dhe shndriti natën me dritën e re. Ai e shpërndau errësirën e natës, të mëkatit dhe të së keqes, për ta shndritur botën me dritën e re. Pashkët janë çasti kur nata shndërrohet në ditë. Shën Françesku thekson se pikërisht prej Diellit na vjen dita.

Ne sot në lutjen tonë dëshirojmë të nisemi nga dhuratat që i shohim nëpërmjet Diellit. Gjithçka bëhet e dukshme. Mund të lutemi në agim, kur dita mbizotëron hapësirat e territ, derisa Dielli del në horizont. Mund të lutemi tërë ditën, duke e soditur Diellin në tërë shkëlqimin e tij kristalor. Mund të lutemi në mbrëmje, në mbarim të ditës, kur Dielli shkon në pushim, që në mëngjesin e ardhshëm prapë të “ringjallet”.

Dëshiroj, o Zot, që të ndiej dhe të njoh në të mirën që ma jep nëpër Diellin. Rrezet të tija prekin qenien time, me ngrohin, qëndrojnë në dritë. Jam i veshur me dritë dhe ngrohtësi. Rrezet kalojnë nëpër dritaret, e nuk i dëmtojnë. Prekin çdo vend, që – i ndriçuar nga rrezet e Diellit – pranon vullën e ekzistencës.

Të njoh, o Zot. Ti je Dielli ynë. Ti dëpërton në çdo fshehtësi të botës dhe jetës, zemrës dhe shpirtit. Ti ndriçon çdo zbrazëti dhe errësirë dhe i ndriçon të gjitha hapësirat ku ndodhemi. Para teje asgjë nuk është e errët.

Ti, o Zot, në agim të mëngjesit të Pashkëve, i ke këputur prangat e territ, ke ngadhënjyer mbi natën e vdekjes. Ti je Dielli i ri dhe fillimi i asaj dite, e cila nuk do të ketë mbarim. Ti je Dielli ynë prej së larti. Ty, o Zot, po të adhuroj.

Sot kam dëshirë të vij para teje. Kam dëshirë të ri në diellin tënd, që në Ty dhe nëpër Ty të njoh gjithçka rreth vetes. Vetëm në dritën tënde çdo send është i njohur, vetëm në praninë tënde gjithçka që ekziston gjen themelin e vet. Unë i shoh sendet vetëm në qoftë se Ti, o Zot, i fton në qenie dhe egzistencë. Shoh vetëm atë çka Ti ndriçon me vullnetin tënd krijues. Sot kam dëshirë që të njoh në gjithçka që shohin sytë e mi. Sepse sytë e mi shohin pikërisht për arsye se Ti je drita. Pa Ty do të isha i verbër.

O Zot, në Ty dhe nëpërmjet teje të gjitha sendet dhe njerëzit rreth meje janë të bukur, të ndriçuar me rrezet e dashurisë sate. Vetëm në Ty mund të shikoj gjithçka rreth vetes me dashuri. Vetëm në Ty mund të njoh gjithçka si dhuratë dhe mund të falënderoj për çdo dhuratë. Prandaj edhe sot të falënderoj me gjithë zemër për dritën, me të cilën më ke pajisur, dhe me anë të cilës mund të shoh gjithçka. Faleminderit për çdo pamje, për çdo send, e veçanërisht faleminderit për çdo person, çdo njeri, për të gjithë njerëzit që i takoj dhe i njoh, pikërisht sepse m'i ke hapur sytë dhe sepse ata i ndriçon me dritë, në të cilën unë mund t'i shoh. Pa Ty, o Zot, unë nuk i shoh njerëzit në dritën e vërtetë. Ata më mbesin në errësirë, e në mua nuk sundon dashuria.

Faleminderit për atë dritë, që e ndriçon brendësinë time dhe rrethin tim. Është e mrekullueshme të ecësh në dritën tënde.

Të faleminderit, o Zot, për çdo festim të fitores sate mbi errësirën dhe vdekjen në agim të ringjaljes. Faleminderit për risinë dhe bukurinë e pranverës, në të cilën aq bukur pasqyrohet gjithpushtetësia Jote nëpër dritën e freskët të Diellit pranveror. Faleminderit për Diellin dhe nëpër Diellin.

Kam dëshirë, o Zot, të lëvdoj nëpër vëllain tonë Diellin. Ai të këndon lavdin e vet diellor që prej fillimit të botës, e do të vazhdojë deri në mbarim të botës. Kam dëshirë të bashkoj zërin tim me himnin e rruzullimit, i cili të këndon këngën e lavdërimit, sidomos në më të shkëlqyeshmin element, në Diellin, i cili sundon ditën dhe me shkëlqimin e vet më flet për bukurinë tënde.

Do të doja, o Zot, që të lëvdojë çdo ditë e imja.

Do të doja që të lëvdojë agimi dhe fillimi i ditës, Dielli i ri në shkëlqimin e mëngjesit pranveror, si edhe ai Diell, të cilin nuk mund ta robërojnë retë e stuhia.

Do të doja që të lëvdoj, o Zot, nëpër vëllain “zotërinë Diellin”.

Lëshohu shpesh bukurisë dhe ngrohtësisë së diellit. Lejo që të përkëdhelin rrezet e tija. Njihe në të dashurinë e Zotit. Ti lutesh edhe atëherë kur rri në diellin e hirit të Zotit. Lejo Zotit që të ndriçojë përbrenda, në thellësitë e qenies sate. Dielli mund të ndriçojë çdo hapësirë të errët, mund të shkrijë çdo akull të zemrës.

Këtë lutje mund të thuash përjashta, ditën, nën ndikimin e drejtpërdrejtë të rrezeve të diellit. Sa e bukur do të ishte bota, po të kuptonin të gjithë njerëzit që vrapojnë duke kërkuar diellin e verës, se ai është vetëm një pasqyrim i zbehtë i rrezeve të hirit të dashurisë së Zotit dhe të miqësisë së tij, me të cilat Ai na vesh.

“... nëpër motrën Hëna dhe vëllezërit yjtë

DRITA NË ERRËSIRË

Hëna dhe yjtë janë trupat qiellore. Janë afër burimit të dritës dhe të jetës. Pasi i përkasin natës, i mbështjell fshehtësia më e madhe. Duken si depërtimi i dritës qiellore, nëpër errësirën e natës, deri në këtë tokë. Në gjuhën italianë dhe latine të dy emrat janë në gjininë femërore, e për këtë arsye janë shënuar si “motrat”. Tek ne vetëm fjala Hëna është në gjininë femërore dhe përkthehet me “motra Hëna”, kurse yjtë janë “vëllezër”.

Shën Françesku nuk është panteist. Për të Hëna dhe yjet nuk janë hyjni, as emanacioni (rezatimi) i hynisë. Ata janë krijesa. Mirëpo, ata flasin për Zotin. Zbulojnë fshehtësinë e Zotit, i cili është i mirë dhe nuk na lë pa dritën e vet dhe pa praninë e vet, as në natën e errët. Pamja e Hënës dhe e yjëve natën i ndihmon Françeskut që të lartësohet në entuziazmin e vet të lutjes dhe të falënderojë Zotin për gjithçka që ka krijuar. Atëherë Hëna dhe yjet janë të qartë dhe të shkëlqyeshëm, të **çmueshëm**, të bukur. Nëpër mbiemrat që ai i jep Hënës dhe yjëve, ndihet një jehonë e shpirtit të shën Françeskut.

Rrezja e dritës, e cila e ka entuziazmuar shën Françeskun në rrugën e tij, të cilës kishte nisur, ka qenë shën Kllara (*kuptimi i emrit të saj është: “e kthjellët”*). Për këtë arsye në errësirën e natës shkëlqimi i yjëve i duket si dhuratë e kthjelltësisë, për të cilën ai e falënderon Zotin. Shën Kllara do të jetë afër shën Françeskut në shumë momente të rënda në kërkimin e tij të rrugës së vërtetë, në mjegullën, apo natën e shpirtit. Ajo do t'i ndihmojë me lutje dhe me këshilla, me besnikëri dhe me dashuri. Kjo është me të vërtetë pika e kthjellët në horizontin e jetës së shën Françeskut.

Pastaj, për Hënë dhe yjtë shën Françesku gjen edhe mbiemrin: **i çmueshëm**. Hëna është **e çmueshme**, yjtë janë **të çmueshëm**. Ky mbiemer në fjalorin e shën Françeskut është i lidhur me fshehtësitë e fesë, me eukaristinë, me enët e shenjta, me vende të shenjta, etj. Këtë shprehje e gjejmë po ashtu edhe në përshkrimin e shën Kllarës. Tomë Celano (1, 18) shkruan: “Këtu zonja Klara, lindur në Asiz, u bë guri i

çmueshëm i themelit...” Në *“Jetëshkrimin e shën Klares”* (4 Cel 5), përmendet mbiemri i njëjtë: “Atë Françesku e nxiste që të mos çmojë botën... dhe që perlën e **çmueshme** të virgjërisë të ruajë për atë të Fejuarin qiellor, i cili prej dashurisë për ne u mishërua.” Kushtimin me anë të virgjërisë ai e quan edhe **perlë e çmueshme**.

Kështu edhe Hëna është **e çmueshme, të çmueshëm** janë edhe yjtë. Të gjitha këto na zbulojnë hapësirën në të cilën banon Zoti, ku zotëron lavdia e tij. Shën Françeskut Hëna dhe yjtë flasin posaçërisht që errësira dhe nata nuk e kanë fuqinë e së keqes, dhe që drita dëpërton aq fort, saqë për shën Françeskun veçanërisht do të jetë e dashur përvoja e shndritur të lutjes dhe të ekstazës pikërisht natën.

- O Zot, nuk ka natë në të cilët nuk do të ekzistonin yjtë, në të cilën nuk do të ishte Hëna. Shpesh nuk i shohim, shpesh errësira është e madhe dhe e fortë, retë e mbulojnë horizontin. Por përmbi ta ekzistojnë yjtë dhe drita e Hënës; presin që të depërtojnë nëpër perden e reve dhe të errësirës.*
- O Zot, nuk ka gjendje të tillë shpirtërore, nuk ka shkretëtirë dhe natë të shpirtit, në të cilën nuk do të kishte dritë. Edhe kur nuk e shohim, ajo ekziston, sepse ti je drita. Për këtë arsye faleminderit për motrën Hënë dhe për vëllezërit yjë. Ata na flasin që drita do të ngadhënjejë mbi çdo errësirë dhe se ti do të depërtosh në çdo natë tonën!*
- O Zot, nuk ka situata të tilla, në të cilat do të ishim lëshuar vetvetes brengosjeve dhe problemeve tona. Nuk ekziston njeri i tillë, i cili në botë me të vërtetë nuk ka askënd, që t’ia shtrijë dorën dhe që ta sjellë në vend të sigurt. Bëj, o Zot, që rreth vetes t’i vërejmë personat e dashur, të qartë dhe të shkëlqyeshëm, të cilët do të na sjellin dritën dhe kthjelltësinë në shpirt. Bëj, o Zot, që në këta persona të njohim Ty, që, sikurse shën Klara ka qenë për shën Françeskun, po ashtu edhe për ne këta persona të jenë të çmueshëm, sepse ata na sjellin Ty.*

O Zot, Hëna dhe yjtë, të cilët me dritën e vet e shpërndajnë errësirën dhe natën, janë vetëm një pasqyrim i zbehtë i dritës sate të plotë. Për këtë arsye drita e tyre na flet për kalueshmërinë dhe paqendrueshmërinë e këtyre sendeve; ato na zbulojnë dukjen e botës që kalon. Çdo herë kur na shfaqen në qiell, nxisin në ne mallin për realitetin e vërtetë, për plotësinë e dritës, për jetën e amshuar. E di, o Zot, se ato ti i ke krijuar, dhe mua m'i ke dhënë, sepse Ti je Krijuesi i çdo gjëje. Për këtë arsye të lavdëroj. E di se Ti i ke krijuar për të nxitur në mua mallin për Ty. Dhe sikurse Hëna e pranon dritën prej Diellit dhe e përcjell në Tokë, po ashtu edhe unë dëshiroj që t'i zbulohem dritës sate, që nëpër mua drita jote të mund të depërtojë deri te zemrat e të tjerëve. Me bëj o Zot, dritëbartës në këtë botë!

Faleminderit për Hënë. Është krijesë sikur unë. Është motra ime, dhe me të unë Të lëvdoj. Duket dhe shfaq fytyrën e vet, fshihet dhe humbet, që të kthehet përsëri në ritmin të cilin Ti ia ke caktuar. Edhe unë dëshiroj ta kaloj kështu jetën time. Ti më ke ftuar në jetë. Ti dëshiron që unë të jetoj në plotësi, që të digjem dhe të humbas, e prapë të dëftohem në plotësinë e dritës, në bashkim me Ty.

Faleminderit për yjtë. Pa kursim i ke shpërndarë nëpër qiell. Ti me ta e zbulon pasurinë tënde luksoze. Je i shkëlqyeshëm në veprat e tua. Çdo ylli ti ia di emrin, numrin e tyre të pafund ti e di. Ti i drejton të gjitha. Bëj, o Zot, që zemra ime dhe shpirti im, trupi im dhe krejt qenia ime të lëvdojë Ty në këtë pamje të mrekullueshme të qiellit të hareshëm.

“... nëpër motrën erë”

ERA FRYN KU DO

Françesku ka qenë njëri i frymëzimeve. Ia vënte veshin Shpirtit dhe dëshironte të ndiqte çdo nxitje shpirtërore. Çdo gjë që bënte, ka qenë sipas Shpirtit Shenjt. Ka dëshiruar që këtë punë ta fusë edhe në zemrat e vëllazëve të vet. Kishte dëshirë të madhe që në Rregullën t'i shtojë fjalët: *“Zoti nuk shikon se kush është ky e kush është ai, kështu që ministri gjeneral i Rregullit, Shpirti Shenjt, njësoj banon edhe në ngrëz të vobektë dhe të thjeshtë”* (2 Cel 193). Ka pritur frymëzimet, i ka kërkuar, i ka dëgjuar me vëmendje. I dëgjonte sikurse marinarët në det të hapur e dëgjojnë erën dhe përcjellin lëvizjet dhe fuqinë e saj. Ka dëgjuar me dëgjesë besnike.

Shoqërohej me Shpirtin Shenjt dhe me dhuratat e tija. Jetëshkruesit përmendin shumë situata në të cilat zbulojnë dhuratat e Shpirtit Shenjt: dhuratën e profëcisë, dhuratën e mendjehollësisë dhe të dijes, dhuratën e lutjes, si edhe shumë të tjera.

Në këngen e vet, *“Këngën e krijesave”*, Françesku ka vend të posaçëm për motrën erë. Kjo strofë është e lidhur me strofën për vëllain ujë – e kjo na zbulon qëllimet e fshehta e lutësit dhe këngëtarit të dashurisë se Zotit: era dhe uji, Shpirti dhe uji, pagëzimi, rilindja në jetën e re, pastërtia dhe shkëlqimi, kthjelltësia dhe gëzimi. Era është simboli i Shpirtit Shenjt. Ai e fekondon ujin, që të bëhet bartës i jetës së re.

Shën Françesku lëvdon Zotin për motrën erë. Ajo na është dhuruar. Ne nuk mund ta porosisim erën, nuk mund të zotërojmë mbi të. Ajo fryn ku do dhe si do vetë. Neve na takon vetëm që ta dëgjojmë dhe ta zbulojmë atë në ajër dhe në rete, në kthjelltësi dhe në çdo kohë.

Eja, o Shpirt Shenjt Krijues, fryj me fuqinë tënde sikur shtërngatë e fortë! Largo gjithçka që nuk është e mirë në ne, shkatërro gjithçka që kemi ndërtuar pa Ty; rrëno gjithçka që është grumbulluar në ne dhe nuk na lë të marrim frymë

në liri dhe dashuri. Ti je furtunë e fuqishme, erë stuhie. Përkule krenarinë tonë, theji siguritë e rrejshme, na zgjo nga kotësia, na bart me fuqinë tënde! Eja, o Shpirt Shenjt!

Eja, o Shpirt tejet i Shenjtë! Ti je era, e cila lëviz anijet e jetës sonë, era që i kap velat e anijeve tona dhe na shtyn përpara. Eja dhe lëviz gjithçka që ne nuk mundemi; na tërhiq, na prij. Kur të nisemi në drejtimin e kundërt, atëherë eja, o Shpirti Shenjt, dhe kthena. Na kthe, që me zemër të priremi kah Ti!

Eja, o Shpirt Shenjt! Ti je puhi, fllad në nxehësi të jetës, erë e lehtë e cila na përkëdhel trupin, freskon ajrin. Ti je puhia e butësisë dhe e dashurisë. Eja në jetën tonë të përditshme, në hapësira ku nganjëherë mbizotërojnë rreptësia dhe pandjeshmëria njerëzore. Eja, o Shpirt tejet i Shenjtë, përkëdhel me freskinë dhe dashurinë tënde secilin prej nesh! Na prek, na forco në rrugët tona, kur të na këput lodhja, vapa e ditës, ligështia!

E di që ti fryn ku të duash, dhe si të duash! Nuk mund që të parashikoj as të urdhëroj. Mirëpo, pasi ti je Dhuratë, pasi je Dhuratë e Tejetlartit, Dhuratë e Atit të mirë, Dhuratë e Birit, i cili ka dhënë shpirt në kryq, për të na dhuruar neve Ty, ne marrim guxim të lutemi për këtë Dhuratë. Jezusi ka thënë për Ty: "... sa më tepër Ati qiellor do t'u japë Shpirtin Shenjt atyre që ia kërkojnë!" (Lk 11, 13). Për këtë arsye lutemi që ta pranojmë këtë Dhuratë.

Eja si era, si motra erë! Eja si stuhi, eja si erë e lehtë! Gjithmonë je motër, gjithmonë je i mirësearudhur, je Dhuratë e Atit dhe e Birit!

Prandaj qofsh lëvduar, o Zoti im, përmes motrës sonë erës. Qofsh lëvduar, sepse nëpër të na e dhuron vetveten, nëpër Dhuratën prej se larti, nëpër Shpirtin Shenjt, i cili fryn! Qofsh lëvduar nëpër këtë dhuratë të posaçme, nëpër të cilën edhe sot përsëri i krijon dhe i mban në jetë krijesat e tua.

Eja, o Shpirt tejet i Shenjtë, përtërij në ne atë jetën tënde të re, që na ke dhënë në pagëzim, kur jemi bërë nëpërmjet ujit

dhe Shpirtit, fëmijët e Hyjit. Ripërtërije në ne këtë jetë, kështu që të pastrohen mendimet tona, ndjenjat tona, të forcohet vullneti, të përsoset dashuria, të zgjohet vetëdhurimi i plotë. Ripërtërije në ne atë jetë të fëmijëve të Hyjit, që të pastruar nga urrejtja dhe përçarja, të mund të duam me dashurinë tënde të gjithë njerëzit – dhe që nëpërmjet “motrës erë” dhe “vëllait ujë” të mund të zbulojmë se të gjithë njerëzit janë vëllezërit dhe motrat tona.

Eja, o Shpirt tejet i Shenjtë, me erë të stuhishme, me forcë e fuqi, me të cilën ke fryrë ditën e Rrëshajëve në vendin ku kanë qenë të mbledhur Apostujt. Pastroje atmosferën në të cilën jetojmë. Prishi planet tona njerëzore dhe hapi të gjitha dyert tona të mbyllura, kështu që si dëshmitarët e tu të mund të dalim në dritën e ditës, që të shpallim jetën e re dhe Lajmin e gëzueshëm.

Eja dhe na përkujo se jemi të krezmuar, të përforcuarit e tu, apostujt dhe dëshmitarët e tu, të cilët nuk guxojnë të bien në plogështi dhe komoditet, por të shkojnë përpara dhe pandërprerë të shpallin lajmin e gëzueshëm! Na pastro prej frikës, hiqi prej nesh mendimet e zeza, largo çdo mosbesim, na liro për dashuri dhe për dhurimin e plotë të vetvetes,

O Shpirt Shenjt, “motër Erë”, na vesh me entuziazëm, që edhe ne të mund ta lëvdojmë Zotin, të mardhërojmë Emrin e tij të shenjtë. Na jep dhuratën e lutjes; fillo Ti të lutesh në ne “me ofshama të patregueshme”.

Faleminderit, o Zot im, për këtë dhuratë të dashurisë sate. Faleminderit për Shpirtin, të cilin na e ke dhuruar, kur e ke dhuruar vetveten në elterin e kryqit. Na aftëso që nëpër dhurimin e jetës sonë, të bëhemi sa më të përshtatshëm dhe sa më të aftë për përvojën e Shpirtit, të hapur për dhuratën e Shpirtit Shenjt.

“... nëpër vëllain ujë”

HIRI I PAGËZIMIT

Ndër strofat e këngës dhe të lutjes së shën Françeskut takohemi edhe me këtë rresht: *“Qofsh lënduar, o Zoti im, nëpër vëllain ujë. Ai është aq i dobishëm, i përvujtë, i çmueshëm dhe i pastër!”* Françesku është i ndjeshëm ndaj elementeve që e rethojnë. Në këto elemente Ai zbulon pandërperë gjurmët e mirësisë së Zotit. Ata i flasin për praninë e Zotit. Ndër elemntet e posaçme gjithsesi është edhe uji. Ai është i pranishëm edhe në vargun e atyre elementeve që gjithmonë kanë qenë në kosmologjitë e lashta në rrënjën e qenies. Ndërkaq, vizioni i ujit të shën Françesku është shumë më i begatshëm, i pashprehshëm, i krishterë, mistik.

Françesku e njeh ujin. Shpesh qëndron me admirim para burimit ose para përroit, duke falënderuar Zotin për këtë dhuratë të shkëlqyeshme. Janë të mrekullueshme momentet e jetës së tij, të lidhura me dhuratën e ujit dhe me etjen njerëzore. Në forcën e fjalës së tij del uji nga shkëmbi, që njeriut, të lodhur dhe të këputur nga etja, t’ia plotësojë këtë nevojë të jetës.

Françesku lejon që shiu t’ia lagë krejt trupin e tij. Ai e njeh ujin, që në kohën e ftohtë mund të lagë trupin e tij, e që Françesku as atëherë mos të humbë asgjë nga gëzimi i tij i brendshëm, sepse uji është aq i mirë. Një gotë ujë është e mjaftueshme që Françesku të falënderojë Zotin për gostinë e mrekullueshme, që Zoti e ka bërë gati që nga krijimi i botës.

Në këtë strofë gjejmë mbiemrat që janë të rëndësishëm, e nuk janë vetëm shprehje poetike. Uji në vlefshmërinë e vet ka diçka nga elementi i nënës, që ofron veten për ushqim, për jetë, për shërbim. Me përvujtërinë e vet uji pret që të shërbehen me të, pa imponim, i fshehur në thellësi, në gjirin e tokës. Uji është i çmueshëm. Shën Françesku në mënyrë të posaçme përdor këtë mbiemër për të gjitha gjërat që janë të lidhura me punët e shenjta të fesë. Të çmueshme janë ënët me të cilat ruhet Eukarishtia. Të çmueshme janë vendet në të cilat thuhet Mesha e shenjtë. Gjithçka që është në kontakt të shenjtë

dhe sakramental me Zotin, është i çmueshme. Shën Françesku në vetvete është i varfër dhe i ndieshëm për varfëri të shenjtë. Por kur është fjala për Zotin, atëherë të gjitha pasuritë e kësaj bote humbasim vlerën, atëherë s'ka asgjë aq të çmueshme, që do të ishte mjaft e denjë për Zotin.

Uji është i pastër. Françesku ka pasur fat që në shumë anë të botës të shohë lumenj, përroje dhe burime të pastra. Uji i pastër mund të shërbejë për pastrime të shumta. Ky ujë, i çmueshëm dhe i pastër, na përkujton pagëzimin. Nëpër ujin (lidhur me strofën e mëparshme, ku përmendet era), ne pranojmë jetën hyjnore dhe bëhemi fëmijët e Zotit. Në këtë të vërtetë të fëmijërisë së Zotit shën Françesku është aq i ndieshëm. Shpesh thekson këtë dhe për këtë flet. Prandaj nuk është e çuditshme që uji, për shkak të këtij realiteti të njeriut të ri, është aq i çmueshëm, aq i pastër!

Edhe ne guxojmë të falënderojmë, ta përvetësojmë lutjen e Françeskut. Kemi përvojën e ujit. Ta bëjmë këtë përvojë gjithnjë e më të qartë, të bëhemi sa më të vetëdijshëm. Edhe sot zbulojmë dita ditës e më shumë mirësinë e ujit, ujit për të cilin aq shumë njerëz kanë nevojë në etjen e jetës, e ne e kemi me begati, ujit që na pastron çdo ditë, ujit që na vadit livadhet dhe na pastron rrugët, ujit në të cilin jemi pagëzuar, në të cilin jemi bërë fëmijë të Zotit.

Faleminderit o Zot, për vëllain ujë. Faleminderit për mbarë shërbimin e tij për jetën. Ai me të vërtetë është i dobishëm. Është i nevojshëm, e Ti, o Zot, je kujdesuar që ta kemi. Faleminderit, o Zot, për ujin që pimë dhe me të cilin shërbehemi. Faleminderit për ujin që na e jep me shumicë. Faleminderit, o Zot, për dhuratat e shumta, për të mirat që na jep nëpërmjet ujit. Ai është me të vërtetë i çmueshëm, ai është mjet i shenjtë i dashurisë sate. Me ujin e pagëzimit jemi larë, o Zot, që të bëhemi fëmijët e tu. Ti ke dashur që uji të jëtë i pastër, që të jëtë i shenjtë, që të jetë i përshtatshëm për dhuratën aq të çmueshme, njeriut të ri, fëmijës tënd. Faleminderit për ujin e pagëzimit. Falemiminderit, o Zoti im, për vëllain tim ujin, nëpër të

cilin bëhemi vëllezër dhe motra, sepse jemi fëmijët e të njëjtut Atë në qiell.

Çdo ditë mund të ndiejmë mirësinë dhe dobinë e ujit. Faleminderit për shërbimin e kësaj dhurate. Nëpër ujë ndihemi të pastruar nga çdo ndytësi, që jemi të rilindur në jetën e re. Faleminderit, o Zoti im, për këtë vëlla, që trupin tonë e pastron dhe e shenjtëron.

Ti ke dashur, o Zot, që unë të vij në këtë botë, që t'i gëzohem jetës. Ti ke dashur, o Zot, që në ujin e pagëzimit të rilindem në jetë e re. Ti ke dashur që të më thuash se jam fëmija yt i dashur, në momentin kur është derdhur uji nëpër ballin tim dhe kur janë shqiptuar fjalët e fesë në Emër tënd. Ti ke dashur që të bëhem i çmueshëm në sytë e tu, sepse me do (kerb. Is 43). Prandaj po të falënderoj për këtë dhuratë të çmueshme të ujit, që me përkujton pandërprerë se jam enë që mban visarin e pashprehshëm, të paçmueshëm, ena e brishtë, por me përmbajtje të paçmueshme.

Faleminderit, o Zot, për krejt këtë zbulim të lumturisë sime personale. Në këtë burim që rodhi dhe u derdh mbi mua në momentin e pagëzimit, mund të pi pandërprerë dhe të shuaj etjen time për jetën. Faleminderit sepse ky burim nuk do të shterret kurrë. Ky është burim, vërshim i dashurisë sate të patregueshme. Dëshiroj, o Zot, sipas fjaleve të tua, që ky burim i ujit të gjallë të burojë edhe prej meje si burim i ri, prej të cilit të tjerët do të mund ta shuajnë etjen, i cili mua dhe të tjerëve do të zbulojë sesi uji yt i gjallë është i dobishëm, i nevojshëm, i pervujtë, i çmueshëm dhe i pastër! Qofsh lëvduar, o Zoti im, nëpër vëllain tonë ujin.

Në të mund të shoh pasqyrimin e fytyrës sime; ne të dhe nëpër të mund të shoh edhe pasqyrimin e fytyrës sate.

“... nëpër vëllain zjarr”

FORCA E ZJARRTË E DASHURISË SË ZOTIT

Është e njohur strofa nga “Kënga e krijesave” e shën Françeskut: *“Qofsh bekuar, o Zoti im, nëpër vëlla zjarrin, që na e ndriçon natën e errët. Ai është i bukur dhe i këndshëm, i fortë dhe i fuqishëm.”* Është e njohur edhe dashuria e shën Françeskut ndaj zjarrit. Në të ai sheh dashurinë e Zotit që nxen gjithçka, që ndriçon gjithçka dhe jep jetë. Prandaj nuk është e çuditshme se ai, si edhe të gjitha krijesat e tjera, edhe zjarrin e personifikon, e quan vëlla, i flet, i bëlbëzon, lutet etj.

Kur njëherë i është djegur zhguni, e vëllezërit kanë shpejtuar për ta fikur, Françesku i ka lutur që të mos bëjnë asgjë të keqe “vëlla zjarrit”. Vetë nuk ka dashur kurrë ta fikte dritëzën, qiriun ose ndonjë zjarr. I dukej se kështu do të bënte diçka kundër ndjenjës së vet më të thellë dhe kundër nderimit ndaj Hyjit – zjarrit të pafikshëm.

Është e prekshme dashuria e shën Françesku dhe besimi ndaj zjarrit dhe hekurit të nxehur, me të cilin ia kanë operuar sytë, pa asnjë qetësues. E lut vëllain zjarr që në “përkdheljet e veta të zjarrra” të jetë i butë me të. Françesku vetë dëshmon, pas operimit të dhembshëm të syve me zjarr, kur të gjithë vëllezërit kishin ikur, që të mos shikojnë çka ndodh, ai dëshmon që nuk ka patur fare dhembje.

Zjari, më në fund, për shën Françeskun është shenjë e dashurisë; më së pari e dashurisë së Zotit në vetvete, pastaj e dashurisë së Zotit në ne. Për këtë arsye njerëzit e Asizit kanë menduar në vegim që është ndezur pylli rreth Porciunkullës, kur atje një ditë luteshin dhe bisedonin për dashurinë e Zotit shën Françesku, shën Kllara dhe vëllezërit e tjerë. Banorët e Asizit erdhën me vrap për të fikur zjarrin!

Mundohu për të gjetur kohë të qetë të ditës sate. Merr pozitën e përshtatshme në një vend të qetë, që të mund t’i lëshohesh lutjes. Për shkak të përmbajtjes së lutjes, është me rëndësi që të bësh këtë afër zjarrit ose afër qiriut të ndezur, kështu që pamja e jashtme e flakës të flet për të gjitha përmbajtjet që janë lidhur me frymëzimet e

Françekut dhe me lutjen e tij. Sodite zjarrin dhe njihe në të burimin e dritës, me të cilën shpërndahet errësira; burimin e ngrohtësisë – edhe pse të vogël – por të butë dhe të qëndrueshme; shenjë e jetës dhe të dashurisë – edhe në flakën e qetë, edhe flakërimin e gjallë si reagim në çdo lëvizje fryme përreth saj. Pastaj mundohu ngadalë t'ia lëshosh veten bisedimit të brendshëm, apo lutjes...

O Zot, Ti i ke folur Moisiut nga kaçuba e zjarrtë. Në këtë zbulim të ka njohur ai, si edhe mbarë populli, të gjitha breznitë, edhe ne sot – të kanë njohur si Hyjin e gjallë, Zotin që është me ne, Zotin që është për ne. Zjarri që i ka djegur flitë kushtimore, ka qenë shenjë që ato të pëlqejnë ty edhe që ti i pranon shenjat e përshpirtërisë, besnikërisë dhe të dashurisë njerëzore.

Zjarri ka qenë shenjë e Shpirtit tënd dhe i dhuratës së pashprehshme të dashurisë, me të cilën ti ke vizituar bashkësinë e Apostujve dhe ke krijuar Kishën e parë.

Të faleminderit sepse ke zgjedhur këtë shenjë. Ndiej se ti ke dashur që në atë shenjë të na thuash diçka për vetvete. Unë të njoh ty, o Zot, si burimin e jetës; po të zbuloj si dashurinë e zjarrtë; ti je burim i ngrohtësisë dhe i dritës. Të faleminderit për të gjitha këto dhurata. Faleminderit për ty, sepse ti je jeta ime, ti je dashuria, drita dhe ngrohtësia.

Dëshiroj, o Zot, që ky zjarr ta ndezë zemrën time, që të m'i ngrohë duart, që të më largojë nga ftohtësia. Do të doja që drita jote të më shndritë, që t'i shpërndajë errësitat e zemrës sime. Dashuria jote e amshuar le të më mbeshtjellë dhe të më ringjallë. Pa dritë unë jam në errësi, pa nxehtësi ndiej të ftohtit, pa dashuri nuk kam jetë. Besoj, o Zot, që ti ke ardhur për të me dhuruar të gjitha këto dhurata, pa të cilat nuk mund të jetoj as një moment.

Të lutem, o Zot, bëj që edhe zemra ime, qenia ime, të jetë dritë nga drita jote, zjarr nga zjari yt. Do të doja, o Zot, që – i shkëputur nga errësira e natës, mëkatit dhe së keqes – të

mund të ndriçoj njerëzit e tjerë, t'ua tregoj rrugën kah ti, deri tek ti. Ndeze këtë dritë në zemrën time.

Bëj, o Zot, që unë – i nxehur me ngrohtësinë e zemrës sate dhe të zjarrit të amshuar – të mund t'ua përcjell ngrohtësinë dhe flakën njerëzve të tjerë. Nxeje zemrën e akullt me zjarrin e zemrës sate. Më nxeh, o Zot, në të gjitha momentet e mia të rraskapitjes, topitjes, ftohtësisë. Shpesh zemra ime është e ftohtë, e akullt. Të tjerët nuk mund të nxehen afër meje, sepse nuk e transmetoj nxehtësinë, me të cilën ti dëshiron që të mbrosh këtë botë. Bëj, o Zot, që të jem bartës i ngrohtësisë sate.

Bëj, o Zot, që të mund të dhuroj jetën. Jeta e qenies sate hyjnore le ta përshkojë jetën time. Bëj që të ndiej se jam rilindur në jetën e re në momentin kur dora jote më ka prekur dhe kur më ke njohur si fëmijë tëndin në momentin e pagëzimit, në momentin kur në duart e prindërve të mi është ndezur qiriu, shenjë e jetës së re dhe e fesë. Bëj që ta transmetoj këtë jetë. Në mua ka plogështi, apati! Më ringjall, të lutem! Rreth meje janë aq shumë njerëz që kërkojnë jetën në dinjitet dhe në plotësi, kërkojnë kuptimin e jetës: bej që të mos dështoj në shërbim si dëshmitar i jetës sate hyjnore.

Ti ke ardhur për të hedhur zjarr në këtë botë dhe dëshiron që mbarë bota të ndizet! Bëj që zemra ime të ndizet me dashuri. Fuqia e zjarrtë e dashurisë sate le të më përfshijë krejtësisht. Bëj që të ndiej këtë zjarr, me të cilin është djegur zemra jote hyjnore.

E di, o Zot, që dashuria e vërtetë mund jetë vetëm ajo që është e fortë, e zjarrtë: që është shkëlqim i dashurisë sate hyjnore. Më mëso të dua. Më mbush me dashuri. Bëj, o Zot, që edhe zemra ime të fillojë të digjet nga dashuria.

E di që ende nuk të dua me gjithë zemër, krejtësisht, sinqerisht, me gjithë forcë. Ndize zemrën time.

E di që unë ende nuk i dua të gjithë njerëzit ashtu si na ke dashur Ti. Me aftëso që të jem bartës i dashurisë sate, që atje ku është urretja, të sjell dashuri.

Faleminderit, o Zot, që më nxit në të gjitha këto, gjithmonë kur me dritë e shpërndan errësirën rreth meje, kur me ngrohtësi e mbush shtëpinë time, kur ndiej dashurinë si dhuratë, me të cilën ti e përcjell jetën time. Duke shikuar këtë flakë, këtë dritë, duke ndier jetën dhe dridhjet e flakës, unë, o Zot, të falënderoj nëpër vëllain zjarr dhe për vëllain zjarr. Faleminderit sepse aq shumë më flet për vetvete. Kur jam në qetësi ndiej që ti je këtu dhe se gjithnjë e më tepër depërton në thellësinë e qenies sime, që të zhduket terri, frika, shqetësimi, që të sundojë paqja dhe drita. Faleminderit për këtë shenjë, që flet për ty, për praninë tënde. Qofsh ti, o Zot, “drita e amshuar” në thellësinë e qenies sime, dhe bëj që të gjithë që më shohin mua, të dinë që ti banon në mua!

“... nëpër motrën tonë nënën tokë”

FARA NË TOKËN PJELLORE

Shprehja “nëna tokë” është shumë e vjetër dhe e rrënjësuar në shoqërinë njerëzore. Është e lidhur edhe me kuptimin mitologjik të jetëdhënëses dhe të bartëses së qenieve të gjalla. Në lashtësi te shumë popuj ajo kishte edhe shenja të hyjnisë.

Te shën Françesku janë motive dhe nxitje krejtësisht tjera për falënderimin Zotit për motrën “nënë tokë”. Më së pari ajo është “motra”, dmth. diçka e afërt, me çka mund të krahasohemi, me çka mund të identifikohemi. Në vetvete – ajo është krijesë! Ajo është edhe “nënë”. Ajo në vetvete mban aq shumë elemente, që na tërheqin vëmendjen në dashurinë prindërore, kujdes, bartje dhe dhurim. Në këtë pikëpamje ajo është pasqyrë e dashurisë dhe e mirësisë së Zotit.

Shën Françesku pandërprerë e përjetonte tokën në përvojat e veta të shumta. Do të përmend tri eksperiencia të tokës. (Kur thotë “toka”, ai mendon në gjithçka: gurët, dheun, barin, pemët...) Ai para së gjithash shumë herë gjendej dhe fshihej nëpër shpella. Kjo është përvoja e sigurisë, fshehtësisë, kraharorit të nënës, nxehtësisë, qetësisë. Pastaj e ka përjetuar tokën në përvojën e një ëndrre. Ka parë lirin e lartë, para të cilit ka mbetur i habitur, por edhe vetë u bë aq i lartë. Kur ka dashur ta përkulë majën e lisit deri në tokë, kjo u bë shumë lehtë. Ky ka qenë vegimi i papës Inocentit III., i cili ia priri veshin lutjes së shën Françeskut dhe ia miratoi Rregullën (1 *Cel* 33). Përvoja e trëtë ka qenë ajo para vdekjes, kur ka urdhëruar që të zveshur ta lëshojnë në tokë dhe që edhe pas vdekjes ta lënë që të rrijë ashtu (2 *Cel* 216).

Në përvojën e dytë e shohim pamjen e nënës tokë, Kishës, në mirëkuptimin e përvujtë, në mirësi dhe pranim. Në përvojën e trëtë është toka, me të cilën shën Françesku indentifikohet, dhe e cila është shenja e përvujtërisë dhe e varfërisë. Të gjitha këto dhe shumë përvoja të tjera të shën Françeskut janë të çmueshme. Janë të pranishme në këtë lutje të shën Françeskut, të cilën ai e shpreh me fjalë të thjeshta: *“Qofsh lënduar, o Zoti im, për motrën tonë nënën tokë. Ajo na ushqen dhe na mban, na jep frytet e ëmbla, lulet shumëngjyrëshe dhe bimët!”*

Edhe unë, o Zoti im, po të falënderoj për tokën, të cilën ma jep në dashurinë tënde atërore. Faleminderit për çdo gjë të bukur, që toka mban dhe na sjell. Faleminderit për çdo kafshatë të bukës, për çdo gotë ujë, për çdo hap sigurie, dhe paqeje. Faleminderit sepse mund të eci nëpër këtë tokë dhe të përjetoj që jam i mbajtur, se jam në duart e Atit, Nënës, që të ndihem mirë dhe që jam i sigurt. Faleminderit sepse aq shumë kujdesesh për mua, sepse në dashurinë tënde mund të njoh në gjithçka që është e nevojshme për jetën time. Begatia e të mirave të kësaj toke është dhurata jote. Ti më ushqen me frytet e tokës. Ti kujdesesh për mua, ti më jep gjithçka. Në çdo fryt unë të njoh ty dhe dëshiroj të të falënderoj.

Të faleminderit sepse dëshiron të ndihem mirë, bukur, dhe se për këtë arsye ke dhënë edhe lulet për të cilat gëzohem. Në secilën lule ti ke dëshiruar që kjo tokë të flasë për bukurinë tënde, ke dëshiruar që për mua të jetë më bukur. Toka do të ishte e trishtueshme pa lule, e Ti, o Zoti im, je kujdesuar që në tokë të mbijnë bimët plot me lule. Faleminderit për gjithçka të bukur në këtë tokë, faleminderit për çdo pamje të larmisë së luleve dhe të gjelbërimit të bimëve. Krejt kjo bukuri është vetëm një shenjë e zbehtë e bukurisë sate, “që sytë e njerëzve nuk e panë dhe veshët e tyre nuk e dëgjuan”.

Faleminderit pse më mban. Sa mirë është të ndiesh sigurinë dhe të ecësh pa frikë. Nuk mund të rrëzohem në zbrazëti, të bie në humnerë. Eci nëpër rrugë të sigurt. Ndiej që në këtë tokë, në të cilën eci, Ti më mban dhe më ruan. Të falënderoj për këtë, o Zoti im.

Faleminderit për secilin fryt, për secilën lule, për çdo bimë. Të gjitha këto janë dhuratë e jotja. Të gjitha këto më thonë se jam në duart e tua, se ti kujdesesh pandërprerë për mua. Krejt tokën ti aq bukur e ke rregulluar, që në ritmin e kohës e të ndryshimeve të më sjellë gjithçka që është e nevojshme për jetën e përditshme.

Kam dëshirë që të falënderoj, o Zot im, për tokën, e cila është motra ime. Ajo është krijesë, krijesa jote. Ajo është e varur nga Ti dhe nga dashuria jote. Në të ti e ke shprehur në mënyrë të posaçme fuqinë tënde krijuese. Mund të njoh në këtë tokë edhe tiparet e asaj me çka ti më fton edhe mua në jetë në përvujtëri dhe në vërtetësi.

Dëshiroj që të jem si motra dhe nëna Tokë. Dëshiroj që të jem i përvujtë, që të tjerët të kenë prej meje dobi, që të mund të çlodhen pranë meje.

Dëshiroj që të jem, o Zoti im, sikur toka, e cila nuk kundërshton, e cila lejon që të ecin nëpër të, e cila lejon që njerëzit ta gropojnë, ta marrin dhe ta çojnë në tjetër vend, ku të duan dhe kur të duan.

Dëshiroj që të jem toka, e cila të tjerëve u jep pushim, në të cilën gjithëkush mund të shtrihet, në të cilën gjithëkush mund edhe të pështyjë.

Dëshiroj që të jem toka, e cila do të pranojë diellin dhe rrezet e tija, nxehtësinë dhe ajrin; toka, e cila me etje do të pranojë pikat e shiut dhe nuk do të lejojë që as një pikë të bjerë kot.

Dëshiroj, o Zoti im, që të jem toka, e cila do të japë fryte, e cila nuk do të jetojë vetëm për vete, e cila e tëra do të jetojë për të tjerët, do të ekzistojë për të tjerët.

Qofsh lëvderuar, o Zot im, nëpër motrën tonë, nënën tokë, sepse ti nëpër të çdo ditë më mëson, më ngrit, më nxit, më ndërron, më formon. Të falënderoj për përvojën e tokës, e cila më fsheh në gjirin e vet. Kam dëshirë që të jem i përshtatshëm për strehim dhe ngushëllim, për gëzim dhe paqe atyre që e kërkojnë.

Të falënderoj për nënën tokë, në të cilën e njoh edhe dhuratën e nënës Kishë, e cila më mbron dhe më bart në rrugën time drejt teje.

“... nëpër ata që falin”

PAQJA DHE FALJA

Strofa e parafundit e “Këngës së krijesave” të shën Françskut thotë: *“Qofsh bekuar, o Zot im, nëpër ata të cilët falin për dashurinë tënde dhe me gëzim i durojnë vështirësitë e jetës. Lum ata të cilët janë të durueshëm, sepse Ti, o i Tejetlarti, do t’i kurorëzosh me kurorën e amshuar!”*

Shpesh është përdorur, dhe gati e kanonizuar në radhët e vëllezërve të tij, përsëritja e shën Françskut: **“Zoti ta dhashtë paqen!”** Këtë shën Françsku e ka lënë si trashëgim në Testamentin e vet (nr. 6), duke thënë: *“Zoti më ka zbuluar që për përsëritje të themi: Zoti të dhashtë paqe!”*

Ndërkaq, në Letrën drejtuar një eprori, shkruan: *“... me këtë do të di a e do ti Zotin dhe mua, shërbëtorin e tij dhe të tëndin, nëse bën këtë; do të thotë që mos të jetë asnjë vëlla në botë, i cili do të mëkatonte sa është e mundshme të mëkatnojë, që – kur i sheh sytë e tu, duke kërkuar mëshirë – të shkojë pa mëshirë. Po edhe në qoftë se nuk e kërkon mëshirën, pyete ti a ka dëshirë që të kesh mëshirë për të. Nëse pastaj edhe njëmijë herë shfaqet para syve të tu, duaje atë më shumë se mua, me qëllim që ta afrosh Zotit. Ndaj të tillëve ji gjithmonë i mëshirshëm...”* (LM).

Françsku shpesh falënderonte Zotit për vëllezërit dhe për cilësitë e mira që i zbulonte në ta. E ndjente pa smirë se ato janë dhurata, që Zoti ia jep atij, nëpër këta vëllezër. Veçanërisht në këto situata të përmendura ka konsideruar që virtyte të shkëlqyeshme janë: falja, mëshira, paqja, duresa në vështirësitë e jetës, dhe se veçanërisht për këto duhet të falënderohet Zoti.

Në qetësinë e çastit të caktuar, në përqendrimin e nevojshëm për lutje, provo më së pari të mendosh për njerëzit të cilët të rrethojnë. Mundohu që në përmasën shpirtërore të atij momenti t’ua ofrosh paqen, t’i falësh dhe t’ua dëshirosh të mirën. Ndiej mirësinë e tyre. Zbuloji cilësitë e mira të tyre në duresë në vuajtje dhe në bartjen e kryqave. Paraqiti Zotit në lutjen tënde dhe filloje lutjen e tillë të lavdërimit të Emrit të Zotit për shumë të mira të cilët i njeh këtu.

O Zot, besoj se Ti je këtu, se më shikon dhe më përcjell me shikimin tënd dhe dashurinë tënde. Besoj se je në këtë qetësi dhe paqe. Dëshiroj që të flas me Ty, kam dëshirë të vij tek Ti me të gjithë ata njerëz, vëllezër dhe motra, të cilët i takoj, me të cilët jetoj, prej të cilëve jetoj, për të cilët dëgjoj dhe flas... E di se Ti me të njëjtin shikim i përcjell edhe ata dhe se i ke njësoj të dashur, në mënyrë unike të pranishëm.

Faleminderit për të gjithë njerëzit. Faleminderit për çdo njeri, për secilin person. E di se Ti nuk i kishe për zemër vetëm turmat e popullit, por pikërisht njeriun, personin, individin – në krejt veçantinë e tij, në origjinalitetin e qënies njerëzore. E di se ti e përcjell çdo njeri në rrugët, të cilat kurrë nuk janë të njëjta, të cilat janë gjithmonë të ndryshme, dallohen nga rruga ime.

Faleminderit për të gjithë njerëzit. Ata janë vëllezërit e motrat e mia. Kam dëshirë që t'i shikoj dhe t'i dua me dashurinë tënde. Dëshiroj që në ta dhe mbi ta ta njoh fytyrën tënde, dashurinë tënde.

Faleminderit për çdo rast, në të cilin ma ke dhënë hirin dhe shndritjen, që të pranoj gjithçka rreth vetes me paqe dhe falje. Faleminderit për këtë çast, në të cilin mund të them se u fal të gjithëve gjithçka: çdo faj, çdo fyerje, çdo dhembje dhe plagë, që gjatë jetës më kanë mbërthyer me dashje ose pa dashje. Dëshiroj që të fal Ty të gjitha këto.

Duke ditur se Ti gjithçka kthen në të mirë, po Të falënderoj për të gjithë njerëzit, të cilët në këtë çast me të vërtetë mund t'i dua. Posaçërisht po T'i jap, o Zot, ata, të cilëve me vështirësi fali, ku plagët janë më të thella, ku fyerja dhe faji është më i madh. Le t'i përfshijë dashuria jote; e unë, për shkakun tënd dhe në Emrin tënd, që tani, në këtë çast intim të bisedimit me ty, o Zot, po ua jap paqen time dhe faljen.

Faleminderit për të gjithë ata njerëz, që më falin mua, që më kanë falur mua, që ende nuk mund të më falin, për të cilët unë jam i rëndë. Faleminderit për ata njerëz. Faleminderit për çdo dhuratë të faljes. Po Të lutem për ata të cilët e kanë rëndë të falin të gjitha ato dhembje, që unë ua kam bërë. Ti

ndihmo atyre atje ku unë nuk mund t'u ndihmoj. Besoj se për Ty gjithçka është e mundshme dhe Ti mund të zgjosh në zemrat e këtyre njerëzve guxim dhe vullnet për falje.

Faleminderit, o Zot, për të gjithë ata njerëz, të cilëve unë u kam shkaktuar dhembje, ku unë nuk mund të bëj më asgjë, përveç të lutem për ta, që dashuria jote të përmirësojë atë që unë kam gabuar. Ndhimoi, o Zot, në rrugën e paqes dhe të faljes dhe shpërble çdo përpjekje të tyre për paqe. Shëro në ta çdo plagë, që e kanë për shkak të mëkatit tim dhe të dobësisë sime.

Faleminderit, o Zot, për të gjithë ata njerëz, të cilët sodis rreth vetes dhe të cilët janë aq mrekullisht të hapur ndaj fshehtësisë së faljes. Faleminderit për të gjitha ata, të cilët nuk mund të fyhen. Faleminderit për njerëzit të cilët fyerjen shpejt e harrojnë. Faleminderit për të gjithë ata, të cilët në mënyrë heroike e tregojnë gatishmërinë për të falur edhe atje ku është shumë e rëndë. Shpërbleji, o i Tejetlarti, me kurorën tënde të amshuar!

Sa bukur është të shohësh, o Zot, njerëzit, të cilët ia japin paqen njëri-tjetrit. Faleminderit për përshëndetjen e paqes në çdo meshë. Faleminderit për përshëndetjen e paqes në shtëpitë e besimtarëve, në takimet ndërmjet tyre. Faleminderit për çdo vend dhe çdo rast, ku paqja fiton.

Faleminderit për të gjitha përpjekjet për paqen në botë në të cilën jetojmë. Të faleminderit për të gjithë njerëzit vullnetmirë, të cilët i gëzohen fitores së dashurisë dhe të paqes. E di, o Zot, se atëherë Ti fiton në zemrat e njerëzve.

Qofsh lëvduar, o Zoti im, për të gjithë ata që janë të durueshëm në vështirësitë e jetës! Të lutem për forcën dhe hirin në të gjitha ngushticat dhe mjerimet e mia. Të lutem për dhuratën e duresës dhe të pranimit të gëzueshëm të kryqit dhe të dhembjeve. Mos lejo që kryqat e jetës ta largojnë qenien time prej dashurisë sate. Dëshiroj që të falënderoj, o Zot, për shumë asish, që i shoh në sëmundje, pleqëri, në rrahje të jetës, e të gjitha këto i pësojnë me duresë të mrekullueshme. Faleminderit për të gjithë ata që ruajnë

dashurinë dhe paqen në zemrën e vet, megjithëse jetën nuk e kanë të lehtë. Të faleminderit për çdo rast, kur dashuria jote ka fituar.

“... me anë të vdekjes trupore”

LËSHIMI NË DUART E ZOTIT DERI NË VDEKJE

Pak para se të vdiste, Françesku kënges e vet “*Kënga e krijesave*” ia shtoi strofën e fundit: “*Qofsh lëvduar, o Zoti im, nëpër motrën tonë, vdekjen trupore, të cilës asnjë vdekatar nuk mund t’i shmanget. Të mjerët ata që vdesin në mëkat të rëndë, kurse të lumët janë ata, të cilët ti i gjen sipas vullnetit tënd, sepse atyre vdekja e dytë nuk mund t’u bëjë asgjë të keqe*”.

Me këtë strofë lavdërimi i Krijuesit, nga ana e shën Françeskut, e fiton plotësinë vet. Me entuziazmin e njëjtë, me të cilin ai Diellin e Hënën, yjtë e Tokën dhe të gjitha krijesat e tjera i quan vëllezër e motra, ai në këtë çast edhe vetë vdekjen e quan motër të veten. Ajo, mjerisht, është e tillë, që “*asnjë vdekatar nuk mund t’i shmanget*”, dmth. është e pashmangshme. Ajo u takon domosdoshmërive, që nuk varen prej fuqisë njerëzore, por Françesku e njeh edhe atë si krijesat e tjera (diellin, hënën etj...) të cilat po ashtu nuk varen nga fuqia njerëzore, por janë dhuratë e Krijuesit. Atëherë edhe vdekja është dhuratë. Kjo është lutja e njeriut, i cili e njeh mirësinë e Krijuesit edhe në vetë kalimin e jetës, në faktin e vdekjes. Prandaj vdekja është motër.

Këtë nuk thotë një njeri në njëfarë frymëzimi poetik, pa ndjenja për realitet. Françesku e ndien afërsinë e vdekjes. Po ashtu ai nuk e shpreh këtë lutje duke u gëzuar për shkak të vdekjes, e cila do ta lirojë prej dhembjeve të tmershme trupore. Derisa Françesku e përshëndet vdekjen si motrën e vet, kjo do të thotë që e ndien si diçka familjare, të afërt, si diçka që na takon. Ajo Françeskut i ndihmon që ta realizojë aktin e fundit të lirimit të plotë nga trashëgimia, për të arritur varfërinë e plotë: vdekja do ta lirojë nga vetja e tij. Në vdekje shën Françesku do të arrijë deri në varfëri të plotë. Për këtë arsye vdekja është motër. Ajo do të kurorëzojë atë, që Françesku u porositi vëllezërve të vet në “*Letrën e drejtuar kapitullit gjeneral të vëllezërve*”: “*Asgjë mos ndalni për vete, që tërësisht t’ju pranojë Ai, i cili i tëri ju është dorëzuar juve!*” (LV).

Në vështirësi do të vdesin dhe do ta lëshojnë shpirtin ata, që me këmbëngulje kapen për sendet e kësaj botë, ata që janë të varur prej pushtetit dhe prej nderimeve.

Në lutje shën Françesku thekson vdekjen trupore. Kjo është ajo për të cilën thotë Jezu Krishti: “Mos kini frikë nga ata që vrasin trupin...” (Mt 10, 28). Vdekja dhe kalimi i jetës në mënyrë të posaçme na flasin për punët e pashmangshme në jetën tonë, të cilat e humbin vrazhdësinë e vet. Ajo bëhet e mirëseardhur, nëse këtë domosdoshmëri e pranojmë si vulnet të Zotit. Atëherë edhe çdo ecje nëpër jetë “sipas vullnetit tënd tejet të shenjtë”, është parashijim i vdekjes, e cila na afron cakut: jetës së amshuar në Hyjin.

O Zot, sot do të doja të pajtohem me ty në rrënjët e qenies sime. E di se burimi i shpeshtë i mosbesimit ndaj teje janë të gjitha ato punë negative në jetën time, të gjitha përvojat negative, të gjitha dëshpërimet, pritjet e paplotësuarat. Atëherë unë pyes vetveten: “Perse?” Atëherë të kundërshtoj edhe pa vetëdije. Atëherë ndiej se nuk mund që të dorezohem ty pa rezervë. Këtë kundërshtimin tim, të vetëdijshëm ose të pavetëdijshëm, e ndiej në vete gjithmonë kur më ndodh ndonjë fatkeqësi, kur më bie sëmundja, kur përjetoj ndonjë goditje, që prish të gjitha planet dhe dëshirat e mia, kur ndiej se nuk kam atë që u ke dhënë të tjerëve. Përse të gjitha këto? A thua të tjerët ti i do më shumë? A thua nuk dëshiron që unë të jem i lumtur këtu, në këtë tokë? Përse, o Zot...?

Por Ti me mëson që Ati më do pa masë. Më do edhe atëherë kur unë atë nuk e ndiej, edhe atëherë kur nuk kuptoj. Ti je, o Jezus, zbulesa e dashurisë së Zotit deri në fund, deri në vdekjen tënde personale. Ti, o Jezus, nuk na thua fjalë të zbrazëta.

Porosinë tënde ti e mbështjell në përvojën e jetës sate. Ti jëton, punon, vepron, mëson, vuan – sepse dëshiron që ta zbatosh vullnetin e Atit tënd qiellor. Më tregon se ushqimi yt, jeta jote, është: “Që të zbatosh vullnetin e Atij që Të dërgoi” (Gjn 4, 34). Në këtë ti zbulon kuptimin e jetës sate. Në

mënyrë të posaçme dorëzimin tënd të pa rezervë ti e realizon në agoninë tënde, kur gjithçka njerëzore proteston kundër afërsisë së vdekjes së tmerrshme dhe të padrejtë, kundër humbjes së jetës, e ti prapëseprapë i shqipton fjalët: “Le të bëhet, jo si dua unë, por si do ti” (Mt 26, 39).

Zbatimi i vullnetit të Atit tënd qiellor për Ty ishte kuptim i jetës, realizimi i asaj më të madhes në jetën tënde. Ti ke adhur sepse Ati të ka dërguar, e ke dëshiruar të jesh deri në fund për Atin, i nënshtruar atij.

Çdo vepër e tillë besimi është vdekje për vete, jetë për Atin, sepse Ati di gjithçka. Bashkimi me vullnetin e tij është jetë, jeta në plotësi, në begati. E Ti, o Jezus, ke adhur pikërisht që ne ta kemi jetën.

Na ndihmo, o Zot, që të ecim sipas vullnetit tejet të shenjtë të Atit. Vërtet, atëherë mund të vijmë hallet e kryqat, vuajtje dhe dëshpërime njerëzore, por “vdekja e dytë” nuk do të na bëjë asgjë të keqe. Nuk mund të mbetemi pa jetën e pasosur, pa kuptimin e gjithçkaje, të mashtruar, të humbur. Vetëm kur mendojmë për vete dhe për interesin tonë, humbim jetën.

Dëshiroj që të besoj këtë, o Jezus. Dëshiroj që të besoj se krejt atë që është e pashmangshme, atë që “kështu duhet të jetë”, atë që vjen kundër dëshirave dhe planeve të mia, atë që më plagos, atë që më dhemb dhe vret, atë që më shkëput prej kësaj jetë – dëshiroj të besoj se ti të gjitha ato mund t’i kthesh në të mirë dhe se unë mund të rri i qetë, plot besim. Ti e udhëzon jetën time. Besoj se as krejt ajo që paraqet vdekjen e ngadalshme në jetën time, sepse e dëmton jetën time trupore, nuk është e tmerrshme, por është e qëndisur në planin tënd me mua. Dëshiroj të jetoj pa frikë sipas vullnetit tënd tejet të shenjtë.

Dëshiroj të besoj se Ti më do edhe atëherë kur jam në hall, se më do kur jam duke vdekur, se Ti ke plan me mua edhe kur unë nuk shoh asgjë. Për këtë arsye sot po të falënderoj për çdo mundim dhe sakrificë, sëmundje dhe vuajtje, vdekje dhe zhdukje.

*Qofsh lëvduar, o Zoti im, nëpër motrën tonë, vdekjen trupore.
Të faleminderit për vdekjen, të cilës çdo gjë njerëzore në
mua kundërshtohet. Por edhe ajo ekziston sipas vullnetit
tënd tejet të shenjtë, e Ti e di se pse duhet të kalojmë nëpër
këtë derë të vdekjes. Qofsh lëvduar për vdekjen trupore, Ti
që je shpresa jonë, Ti që je jeta jonë e amshuar.*

Përvoja na tregon se, kur në lutjen e thellë të dorezimit njeriu pajtohet me Zotin, duke pranuar edhe vetë vdekjen, është e mundshme ta përjetojë gëzimin e pashprehshëm dhe takimin me Jetën (= Hyjin). Kjo lutje ka vendin e vet gjithmonë kur në ne aq shumë gjëra u kundërshtojnë situatave, ngjarjeve, njerëzve dhe Zotit.

Shënim për autorin

P. Zvezdan Vjekoslav Dr. LINIĆ është lindur më 1941 në Svilno afër Rijekës në Kroaci. Ka hyrë në Rregullin Françeskan në vitin 1958. Shpërndarimin meshtarake e pranoi më 1967. Studimet filozofike dhe teologjike i ka filluar në Samobor në Fakultetin Filozofik të Provincës Françeskane Kroate, e ka vazhduar në Zagreb në Fakultetin Teologjik Katolik dhe e ka përfunduar me doktoratin nga teologjia në Fakultetin teologjik të Universitetit në Innsburck (Austri). Pastaj shkoi në Paris, ku gjatë dy vjetëve specializohet për liturgji në Institutin e lartë liturgjik.

Veprimtarinë pastorale e ka zhvilluar më së pari ndër punëtorët kroatë në Innsburck, pastaj në famulli francezë në Paris. Pas kthimit në atdhe punon si profesor në Fakultetin Filozofik të Provincës Françeskane në Trsat, pastaj në Shkollën e lartë teologjike në Rijekë dhe në Institutin teologjik për kulturën laike në Rijekë. Në këtë punë, përveç angazhimeve pastorale në Shenjtëroren e Zojës së Bekuar në Trsat, vepron 5 vjet. Pastaj zhvillon aktivitetin pastoral në Karlovac, Novi Sad dhe në Osijek, kurse nga viti 1981 në Zagreb. Momentalisht udhëheq shtëpinë e lutjes “Tabor” në Samobor (afër Zagrebit).

Fusha e veçantë pastorale për të është mësimi i fesë për të rinjtë, udhëheqja e bashkësive të lutjes dhe asistënca meshtarake në Rregullin Françeskan Shekullar.

Deri tani ka botuar shumë artikuj në shumë gazeta dhe revista fetare kroate. Në kohë të fundit edhe shumë libra, ndër të tjera: Udhëheqësin liturgjik (për vitin A, B dhe C). Është redaktor përgjegjës dhe bashkëpunëtor i rregullt i revistës “Brat Franjo” (“Vëlla Françeku”).

PËRMBAJTJA

Parathënie	5
Mendimet hyrëse për lutje	7
I. – ZOTI IM DHE GJITHÇKA IMJA!	31
O Atë!	33
Ati ynë – lutja e Zotërisë	37
Vetëm në Zotin është paqja	41
Zoti im – gjithçka ime	45
Jezusi	47
Para kryqit	51
Dashuria nuk është dashur	55
Zotit mund t'i thuash “ti”	58
Ti je gëzimi dhe hareja	61
Unë jam me ju	64
Lutja para të Shenjtërueshmit Sakrament	67
Përshpirtëria e vërtetë ndaj Korpit të Jezu Krishtit	70
Lutja euharistike e shën Françeskut	74
Mbrojtja e të vobektëve (<i>Maria</i>)	78
II. – JEMI DHURUAR VETVETES	83
Ndriçoji errësirat e zemrës sime	85
Në tundime dhe mundime	88
Lutja e mëkatarit të penduar	91
O Zot, nuk jam i denjë...	96
O Zot, po të mos ishe ti me mua...	100
Sot kam dëshirë të rri në shtëpinë tënde	103
Jemi dhuruar vetvetes	106
Lutja e dorëzimit të përvujtë	109
Zoti ta dhashtë paqen	112
Nëna ime dhe vëllezërit e mi	115
Lutja për fenë, shpresën dhe dashurinë	119

III. – ZOTI M'I KA DHËNË VËLLEZËRIT	123
Mos shiko mëkatet në të tjerët	125
Ai do ta shndërrojë jetën tonë	128
Përse aq shumë shqetësim?	132
Lutja e bekimit	135
Zoti m'i ka dhënë vëllezërit	140
Lutja e shpërblimit	142
IV. – KËNGA E KRIJESAVE	
<i>“Qofsh lëvduar, o Zoti im...”</i>	145
<i>“... nëpër zotërinë, vëllain Diell”</i> – Krishti, dielli ynë	147
<i>“... nëpër motrën Hënë dhe vëllezërit yje”</i> – Drita në errësi	150
<i>“... nëpër motrën erë”</i> – Era fryn ku do	153
<i>“... nëpër vëllain ujë”</i> – Hiri i pagëzimit	156
<i>“... nëpër vëllain zjarr”</i> – Forca e zjarrit e dashurisë së Zotit	159
<i>“... nëpër motrën tonë nënën tokë”</i> – Fara në tokën pjellore	163
<i>“... nëpër ata që falin”</i> – Paqja dhe falja	166
<i>“... me anë të vdekjes trupore”</i> – Lëshimi në duart e Zotit deri në vdekje	170
Shënim për autorin	174
Përmbajtja	175